

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ
МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»**

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
Кафедра методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін**

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ
БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ**

Матеріали

Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

(19 листопада 2020 року, м. Біла Церква)

БІЛА ЦЕРКВА – 2020

Рекомендовано Вченою радою Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО УМО НАПН України (протокол № 8_ від __23.12.__2020 року).

Рецензенти:

Ковальчук Василь Іванович, завідувач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ імені Олександра Довженка, доктор педагогічних наук, професор;

Набок Микола Васильович, професор кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін БІНПО ДЗВО УМО НАПН України, кандидат педагогічних наук, доцент

I 66: Інноваційні технології при підготовці фахівців будівельної галузі: електронний зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Біла Церква, 19 листопада 2020 р. / за заг. ред. А.Б.Єрмоленка, В.С. Кулішова, С.С.Шевчук. Біла Церква : БІНПО ДЗВО УМО НАПН України, 2020. 197 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інноваційні технології при підготовці фахівців будівельної галузі» (19 листопада 2020 року, м. Біла Церква). У ході роботи конференції було розглянуто ряд актуальних питань стосовно: розробки та модернізації сучасних державних стандартів професійної (професійно-технічної) освіти для підготовки кваліфікованих робітників для будівельної галузі, реалізації компетентнісного підходу при підготовці фахівців, впровадження сучасних освітніх практик у професійну підготовку фахівців за будівельними спеціальностями, перспективних напрямів співпраці закладів професійної (професійно-технічної) освіти із ключовими стейкхолдерами, підвищення рівня якості професійної підготовки здобувачів освіти в умовах модернізації системи П(ПТ)О, формування та розвитку рівня науково-методичної компетентності педагогів професійної школи, особливостей реалізації елементів дуальної форми навчання професії в сучасних умовах, методики планування, організації та проведення аудиторних та позааудиторних навчальних заходів, формування позитивного іміджу педагогічних працівників ЗП(ПТ)О тощо.

Матеріали збірника стануть у нагоді керівникам, методистам, старшим майстрам, викладачам професійно-теоретичної підготовки та майстрам виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

За зміст і достовірність матеріалів несуть відповідальність автори тез.

ЗМІСТ

1.	Інформаційне повідомлення	7
2.	Студінський Володимир Аркадійович..... Формування морально-етичних компетентностей працівників різних рівнів будівельної галузі.	10
3.	Масліч Світлана Володимирівна..... Методична підтримка організації дистанційного навчання під час карантину.	15
4.	Шевчук Світлана Степанівна Аспекти впровадження дуальної форми у професійну підготовку кваліфікованих робітників в Україні.	19
5.	Щипська Тетяна Петрівна Застосування сучасних освітніх практик у позааудиторній навчальній діяльності учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти.	26
6.	Бабчук Вікторія Русланівна Розвиток рівня інформаційної культури майбутніх будівельників.	31
7.	Герасимик-Чернова Тетяна Павлівна..... Хомич Анатолій Васильович Дуальна система освіти як один із методів реформування системи підготовки фахівців для будівельного сектору.	36
8.	Горлова Ганна Григорівна Формування конкурентоспроможного випускника професійної школи на засадах компетентнісного підходу.	42
9.	Гудзь Валентина Миколаївна Методичні аспекти формування інформаційно-комунікативної компетентності при підготовці фахівців для будівельної галузі.	48
10.	Данилік Світлана Михайлівна Сучасне комплексно-методичне забезпечення інтегрованих професій будівельної галузі.	56
11.	Довмат Раїса Михайлівна Оновлення змісту підготовки кваліфікованих робітників для будівельної галузі шляхом впровадження нових стандартів професійної (професійно-технічної) освіти.	60
12.	Дрипан Юрій Анатолійович	66

Аналіз стейкхолдерів при створенні центрів професійної досконалості.

13. **Докторович Валерія Миколаївна** 73
Практичний аспект підготовки кваліфікованих робітників будівельної галузі в умовах дуальної форми навчання.
14. **Дукельська Світлана Миколаївна** 78
Ефективний досвід впровадження дуальної системи з професії "Оператор на автоматичних та напіваавтоматичних лініях у деревообробленні".
15. **Зарецька Євгенія Василівна** 85
Кваліфіковані спеціалісти будівельної галузі – крок у майбутнє.
16. **Ігнатенко Ганна Володимирівна** 87
Проектування шляхів підготовки здобувачів освіти до інноваційної діяльності.
17. **Кайда Марина Василівна** 91
Впровадження інноваційних виробничих технологій при підготовці кваліфікованих робітників будівельної галузі з використанням сучасних будівельних матеріалів ТМ "Siltek".
18. **Карпукіна Неля Володимирівна** 96
Використання дистанційної форми навчання при підготовці малярів.
19. **Красильніков Андрій В'ячеславович** 101
Стан впровадження дуальної форми у закладах професійної (професійно-технічної) освіти будівельного спрямування на Дніпропетровщині.
20. **Ліщук Валентина Павлівна** 105
Ефективність упровадження новітніх виробничих технологій у професійну підготовку фахівців будівельних спеціальностей.
21. **Мавдрик Тетяна Миколаївна** 110
Роль методичної служби у впровадженні сучасних педагогічних технологій в освітній процес ЗП(ПТ) будівельної галузі.
22. **Машковська Ірина Олександрівна** 116
Формування знань про професійні захворювання шкіри у здобувачів освіти ЗП(ПТ)О. будівельного спрямування.
23. **Мельник Надія Григорівна** 122

Формування професійної компетентності майбутніх мулярів.

24. **Нижник Олена Юрївна** 127
Досвід Рівнинщини у професійній підготовці кваліфікованих робітників для будівельної галузі у сучасних умовах.
25. **Осмоловська Олена Костянтинівна** 133
Робота із соціальними партнерами через створення навчально-практичних центрів.
26. **Палига Марія Романівна** 139
Розвиток ключових компетентностей на уроках спецдисциплін.
27. **Панченко Любов Олександрівна** 142
Практичні аспекти проєктного навчання математики для будівельників від складного до простого.
28. **Підгорна Ганна Олександрівна** 147
Співпраця з роботодавцями як запорука якісної підготовки висококваліфікованих робітників.
29. **Полупан Вікторія Володимирівна** 153
Ефективність упровадження новітніх виробничих технологій у професійну підготовку фахівців будівельних спеціальностей.
30. **Сад Олександр Костянтинович, Литвиненко Іван Павлович**..... 158
Сучасне комплексно-методичне забезпечення професій будівельної галузі.
31. **Самойленко Юлія Петрівна** 164
Методика проведення інноваційних занять у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.
32. **Скрибка Валентина Андріївна** 169
Реалізація компетентнісного підходу при підготовці фахівців для будівельної галузі.
33. **Старчевський Едуард Едуардович** 173
Соціальне партнерство як об'єктивна необхідність підготовки висококваліфікованих робітників.
34. **Удовик Ігор Сергійович**..... 180
Удовик Світлана Іванівна

Ефективність впровадження новітніх виробничих технологій у професійну підготовку фахівців для будівельної галузі.

35. **Чабак Галина Миколаївна** **186**
Ефективність упровадження інноваційних освітніх технологій у професійну підготовку фахівців будівельних спеціальностей.
36. **Чогут Лілія Миколаївна** **189**
Аналіз досвіду організації методичного супроводу підготовки майстрів виробничого навчання будівельного профілю до професійної атестації у ДНЗ «Богуславський ЦПТО».
37. **Шубчинський Василь Дмитрович** **192**
Креативна компетентність, як дефініція інноваційної діяльності.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

19 листопада 2020 року на базі Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України було проведено Всеукраїнську науково-практичну інтернет-конференцію **«Інноваційні технології при підготовці фахівців будівельної галузі»**, організаторами якого були кафедра методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО УМО НАПН України, ГО «Всеукраїнська асоціація працівників професійно-технічної освіти», та Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка.

Метою проведення заходу було обговорення навчально-організаційних та науково-методичних засад професійної підготовки кваліфікованих робітників за сучасними моделями навчання у контексті освітніх інноваційних процесів; обмін досвідом з проблем використання сучасних освітніх та новітніх виробничих технологій при навчанні за професіями будівельної галузі; визначення ефективності впровадження компетентнісного підходу до підготовки робітничих кадрів для будівельного сектору.

Учасники конференції обговорювали питання стосовно:

- ❖ Професійна підготовка кваліфікованих робітників будівельної галузі в сучасних умовах.
- ❖ Реалізація компетентнісного підходу при підготовці фахівців для будівельної галузі.
- ❖ Державні стандарти професійної (професійно-технічної) освіти для підготовки кваліфікованих робітників за будівельними спеціальностями.
- ❖ Впровадження сучасних освітніх практик у професійну підготовку робітничих кадрів для будівельної галузі.
- ❖ Перспективні напрями співпраці закладів професійної (професійно-технічної) освіти із ключовими стейкхолдерами.
- ❖ Реалізація дуальної системи навчання при підготовці фахівців будівельних спеціальностей.
- ❖ Інноваційна науково-методична діяльність педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

- ❖ Методика проведення інноваційних занять та позаурочних навчальних заходів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.
- ❖ Сучасне комплексно-методичне забезпечення професій будівельної галузі.
- ❖ Ефективність упровадження новітніх виробничих технологій у професійну підготовку фахівців будівельних спеціальностей.

На *пленарному засіданні конференції* у режимі on-line було представлено 17 доповідей, які своєю актуальністю зацікавили широку аудиторію учасників – фахівців будівельного сектору та педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Виступили В.В.Сидоренко директорка БІНПО, професорка, К.Б.Мірошніченко президентка ГО «Всеукраїнська асоціація працівників професійно-технічної освіти», А.В.Хорін президент Консорціуму інжинірингових підприємств України «Еко 21», Н.В.Литвиною старша викладачка кафедри професійної освіти та комп'ютерних технологій Глухівського НПУ ім. О.Довженка, кандидатка педагогічних наук та ін.

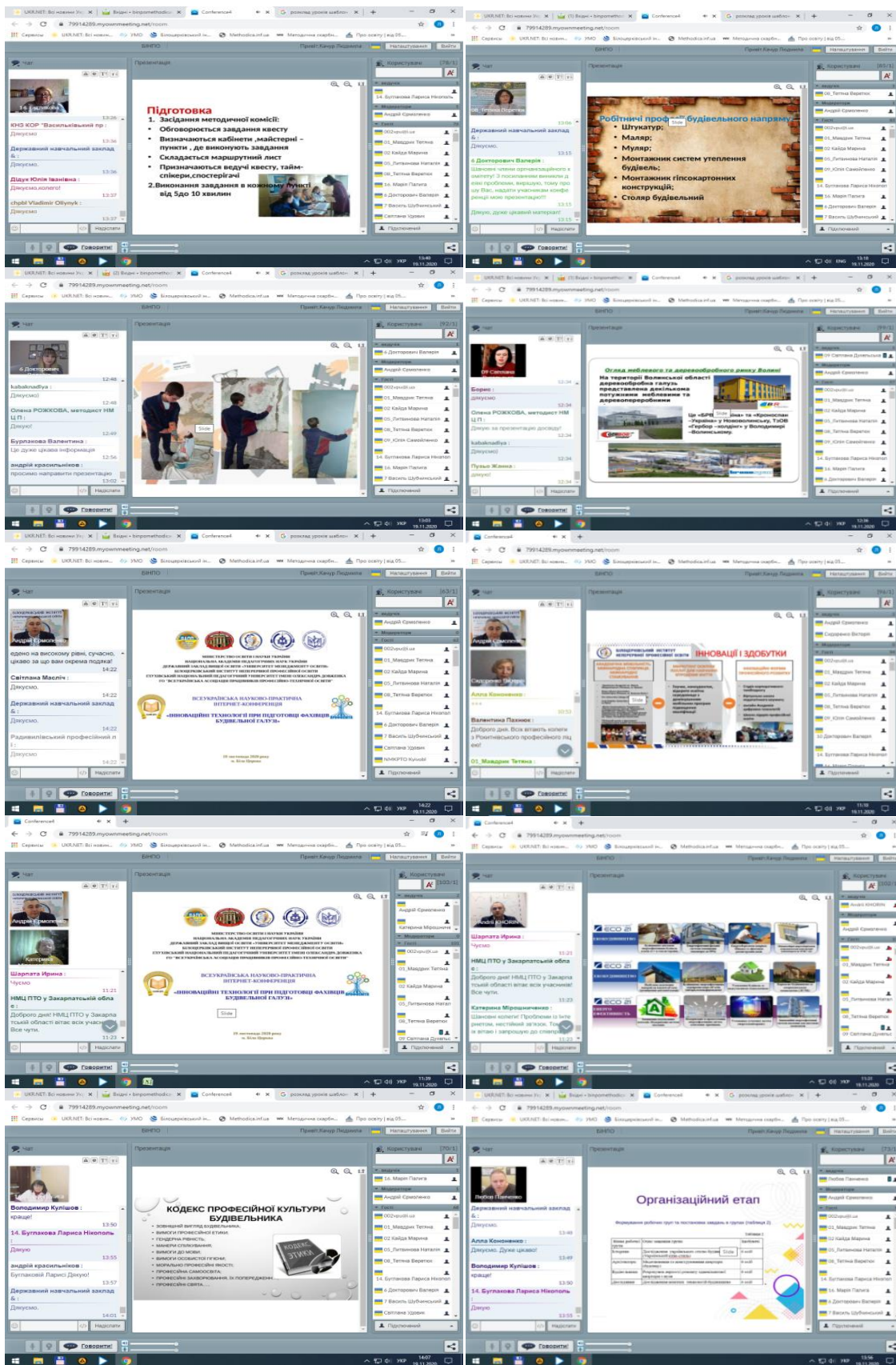
У роботі науково-практичної конференції взяли участь близько 150 осіб із 14 областей України: Сумської, Донецької, Житомирської, Дніпропетровської, Одеської, Волинської, Рівненської, Закарпатської, Київської, Запорізької, Кіровоградської, Полтавської, Вінницької та Миколаївської.

Учасниками Всеукраїнської науково-практичної конференції було надіслано близько 40 статей і тез, за матеріалами яких підготовлено електронний збірник матеріалів, а доповідачі й автори представлених матеріалів отримали сертифікати.

Загалом, Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Інноваційні технології при підготовці фахівців будівельної галузі» пройшла в атмосфері відкритого спілкування, творчих дискусій та плідної співпраці.

Ознайомитися з матеріалами Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Інноваційні технології при підготовці фахівців будівельної галузі» можна на освітньому порталі Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти за посиланням:

<https://profosvita.org/course/index.php?categoryid=187>.

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПРАЦІВНИКІВ РІЗНИХ РІВНІВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Студінський В. А., *професор кафедри МПО та СГД Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти (м. Біла Церква Київської обл.)*

Морально-етична складова є невід’ємною частиною професійних якостей у будь-якій сфері професійної діяльності людини. Будівельна галузь у такому сенсі не є винятком. Зокрема тому, що, створюючи матеріальні цінності, насамперед споруди, які переживають віки, працівники будівельної сфери відображають у них «дух» історичної епохи – її морально-етичні цінності та засади людського суспільства того часу.

Виходячи із «кантівського імперативу», можна зазначити, що такими «вічними» засадами є наступні *принципи*: справедливості, прозорості, чесності, порядності, поваги до приватного життя, взаємоповаги, взаємної довіри, відповідальності, партнерства і взаємодопомоги, нетерпимості щодо аморальної та неетичної поведінки, толерантності та інші [1]. З іншого боку *аморальними (неетичними)* стають такі вчинки як хабарництво, шахрайство, підкуп, хуліганство, свідоме порушення закону, культивування насильства та приниження особистості тощо. У зв’язку з цим у суспільстві вибудовується певна парадигма цінностей, які безпосередньо чи опосередковано створюють морально-етичну систему виробничих відносин у певній економічній галузі, зокрема будівельній.

Особливо негативно на формування відносин на будь-якому рівні державної чи фахової системи впливає невідповідність проголошених чи задекларованих морально-етичних норм з відповідними практичними діями суб’єктів даного соціуму. Тут можна погодитися із думкою Юрія Чевордова: «...Все це призвело до того, що аморальність і розбещеність, як метастази, стали роз’їдати все суспільство, проникаючи в кожний державний інститут і в кожную частину суспільного життя. І сьогодні ситуація вже дійшла до критичної межі, коли українська держава практично повністю дискредитувала себе як

соціальний інститут в очах її громадян. Такий собі морально-етичний колапс»[2].

Тому, велика роль у формуванні морально-етичного світогляду майбутнього фахівця належить викладачу, майстру, вихователю, адміністратору та іншим працівникам системи закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Важливо як сам педагог втілює у своїй діяльності відповідність задекларованих цінностей та при безпосередньому контакті зі своїми вихованцями. Цілком справедливо, як зазначають вітчизняні вчені Н. О. Алюшина та Т. В. Новаченко, в реальному житті існує певна відмінність між моральними нормами в організації та етикою відносин установи з навколишнім середовищем. Зокрема, вони говорять про етику відносин усередині організації, де основоположними є принципи: відповідність моральних цінностей організації загальнолюдським цінностям; відповідність моральних цінностей організації її соціокультурному та етно-психологічному контексту; орієнтація, інтегрування інтересів працівників навколо поставлених цілей; свідомо трудова дисципліна; орієнтація на потреби й можливості людини; моральна задоволеність осіб організації комунікативними зв'язками, взаємодією, спільною трудовою діяльністю; моральна захищеність особистості в організації; моральна зацікавленість працівників в опануванні моральними цінностями; стимулювання етичної поведінки працівників, наявність в організації моральних традицій.

Також, на думку вчених, є *етика зовнішніх відносин*. Її вимоги залежать від об'єкта ділового та професійного контакту. У відносинах із співробітниками є головне – відсутність будь-якої дискримінації у сфері зайнятості; особливий статус працівників із обмеженою дієздатністю; охорона здоров'я і техніка безпеки; обговорення кар'єри тощо.

Етика відносин із споживачами передбачає дотримання гарантування безпеки товарів, надання інформації про товари та технологію їх виготовлення, право вибору покупцем товару, врахування вимог споживачів, зменшення забрудненості та шкідливості товарів тощо.

Етика відносин із партнерами ґрунтується на дотриманні зобов'язань, недопущенні маніпулювання інвестиціями, урахуванні інтересів партнерів під час розподілу прибутку.

Етика відносин з державою передбачає добросовісну звітність, дотримання законодавства, виконання державних замовлень у зазначені терміни, уникнення хабарництва у відносинах із державними службовцями [3, с.6].

В реальних умовах трудових і міжособистісних відносин при дисбалансі принципів типовим стає *явище подвійних стандартів*. Соціальні морально-етичні норми поведінки є тими правилами, які визначають соціумом і приймаються його суб'єктами для дотримання. Якщо сам соціум не має чітких усталених норм, то поведінка суб'єкта, економічна тут не є винятком, може мати «багатостандартність». Тому філософська архітектура стандартів поведінки суб'єктів визначатиметься за умови дотримання абсолютною більшістю суб'єктів у соціумі. Проте, парадоксальність полягає ще й у тому, що кожний суб'єкт взаємодії по-різному сприймає і трактує загальновизнані та усталені правила і норми [4, с.156].

У будівельній сфері відповідні «спокуси» подвійності стандартів морально-етичної поведінки часто закладається вже на старті формування виробничих відносин. Зокрема, це може закладатися у завищених нормах витрат матеріалів на будівництво об'єкта. Вже така «стартова фора» породжує у суб'єкта спокусу отримати вигоду від таких залишків у своє користування у вигляді матеріальних чи фінансових ресурсів з подальшим перерозподілом їх чи повного привласнення. Такі вигідні можливості часто використовуються у сфері так званих прихованих будівельних робіт, де здійснити реальний контроль дуже важко. Психологія подвійності стандартів у морально-етичній сфері стає, на жаль, нормою і сприяє розвитку аморальності поведінки суб'єктів. При цьому масовість такого явища вводить в норму такий стандарт поведінки.

Суб'єкт, який формувався у системі інших морально-етичних виробничих норм і правил при зіткненні з такою реальністю вимушений або приймати

правила, що встановлені новим для нього середовищем, або ж виходити з цього поля і займати іншу, більш комфортну морально-етичну нішу в соціумі. У будь-якому випадку на прийняття рішення впливає не стільки вербальний метод, як конкретний поведінковий. Тому, у більшості випадків морально-етичної поведінки суб'єкта взагалі, і на будівництві зокрема, визначальним стає приклад інших. При цьому, будь-яка дія знаходить своє виправдання у морально-етичній сфері. Саме така закономірна парадоксальність і призводить до ускладнення формування морально-етичного світогляду фахівця не лише у будівельній галузі.

Таким чином, виникає постійно питання відповідності задекларованого і реального у морально-етичній сфері на всіх рівнях ієрархії суспільства та галузі виробництва. Моральні принципи презумпції невинуватості та рівності перед законом виходять у таких випадках чи не на перший план. У виховному і навчальному процесі часто є проблематичним довести необхідність дотримання загальновизнаних морально-етичних правил і норм. Та разом з тим, у процесі фахової підготовки беруть участь, як мінімум, два суб'єкти – педагог (викладач, майстер) та здобувач освіти, які вибудовуватимуть взаємовідносини залежно від своїх поведінкових, цільових та морально-етичних установок. І саме це в майбутньому визначатиме морально-етичні компетентності фахівця у різних виробничих сферах, зокрема будівельній.

Список літератури:

1. Алюшина Н. О. Морально-психологічні засади управлінської діяльності: навч.-метод. матеріали / Н. О. Алюшина, Т. В. Новаченко. – К. : НАДУ, 2013. – 60 с.
2. Морально-етичний мінімум //Електронний ресурс. Режим доступу: https://newjustice.org.ua/wpcontent/uploads/2018/06/CNU_Moral_and_Ethical_Minimum_UKR.p

3. Студінський В.А. Філософія «подвійних стандартів» у системі економічної поведінки суб'єкта // Філософія, наука і освіта. Другі академічні читання пам'яті Г.І.Волинки. – К.: НПУ, 2017. – С.154-157.
4. Чевордов Ю. Морально-етичний колапс української держави// Електронний ресурс. Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/moralno-etychnyy-kolaps-ukrayinskoyi-derzhavy>

МЕТОДИЧНА ПІДТРИМКА ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС КАРАНТИНУ

Масліч С.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики
професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін БІНПО

(м. Біла Церква Київської області)

Сучасна освіта зазнає суттєвого впливу інформаційних технологій. Зважаючи на це, змінюються форми й методи організації освітнього процесу, підходи до викладання окремих навчальних дисциплін та основні принципи педагогічної взаємодії. На сьогоднішній день відходять у минуле традиційні методи навчання, у той час, як широкої популярності набувають інноваційні методики. Особливим періодом для закладів освіти усіх типів став 2020 рік, коли у зв'язку з поширенням коронавірусу, організація освітнього процесу відбувається з використанням технологій дистанційного навчання.

Якщо говорити про нормативні документи, що визначають основні засади організації дистанційного навчання, передусім необхідно акцентувати увагу на Положенні про дистанційне навчання, затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України №466 від 25.04.2013 р. [1], яке з огляду на усі виклики дистанційного навчання, що з ними зіткнулися учасники освітнього процесу під час карантину 2020 року, зазнало змін та доповнень (Наказ Міністерства освіти і науки України №1115 від 08.09.2020 р.). В контексті нашої теми вважаємо за доцільне зупинитися на окремих ключових аспектах цього положення, а саме:

- дистанційне навчання – це організація освітнього процесу за умови віддаленості один від одного його учасників та їх опосередкованої взаємодії в освітньому середовищі;
- при дистанційному навчанні освітнє середовище функціонує на базі сучасних інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій;
- технології дистанційного навчання є комплексом освітніх та інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій;
- взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання може відбуватися в синхронному та асинхронному режимах [2].

Варто зауважити, що використання технологій дистанційного навчання вимагає від педагогічних працівників ґрунтовних знань в галузі сучасних інформаційних технологій, високого рівня інформаційно-аналітичної компетентності, цифрової культури, навичок роботи з веб-ресурсами. Проте проведені дослідження, зокрема дослідження аналітичного центру «ОсвітАналітика» Київського університету імені Бориса Грінченка, вказують на низку проблем щодо якісної організації освітнього процесу за дистанційною формою, зокрема вагомими проблемами стала відсутність необхідної техніки (про що зауважили 62,35% опитаних директорів закладів загальної середньої освіти), низька якість Інтернет-зв'язку (22,3% опитаних батьків), проблеми технічного характеру (52,9% опитаних учителів). Крім того, цікавими є результати опитування, відповідно до якого, 61,6% опитаних вчителів вважає, що їм потрібно удосконалити практичні навички оволодіння методикою викладання навчальних дисциплін із застосуванням технологій дистанційного навчання, 42,8% вчителів вважають, що мають необхідність опанувати новітні методики викладання, 44,3% педагогів потребують підвищення рівня володіння цифровими технологіями [3]. Практичний досвід показує, що подібні проблеми є актуальними не лише для закладів загальної середньої освіти, а й закладів усіх ланок системи освіти, у т.ч. – закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі ЗП(ПТ)О).

Як бачимо, наразі педагогічні працівники потребують посиленої методичної підтримки щодо роботи з технічними засобами інформаційних технологій та ресурсами дистанційного навчання. Це означає, що в даний період посилюється робота методистів, до посадових обов'язків яких входить [4]:

- оновлення змісту професійної освіти;
- організація всіх форм методичної роботи;
- надання допомоги головам методичних комісій, викладачам, майстрам виробничого навчання щодо підвищення якості професійного навчання і виховання учнів, педагогічної та методичної майстерності педагогічних

працівників, удосконалення освітнього процесу, освоєння новітніх виробничих та педагогічних технологій, розвитку педагогічної творчості.

Результативність освітнього процесу за дистанційною формою навчання значною мірою залежить від злагодженості дій усіх його учасників: педагогічних працівників, здобувачів освіти, батьків. Орієнтовну схему взаємодії представлено на рис.1.

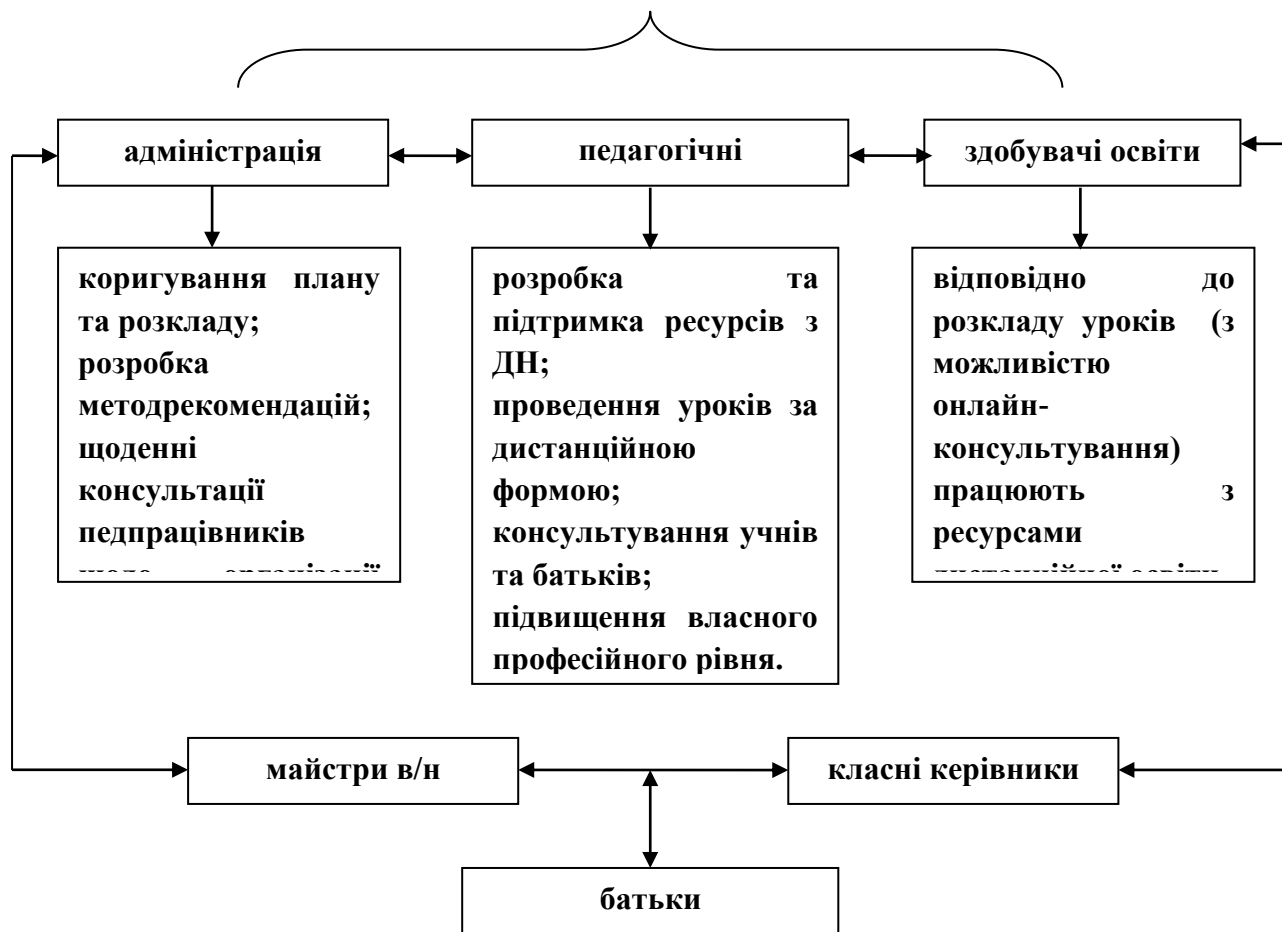

Рис. 1. Структурно-логічна схема взаємодії учасників освітнього процесу в умовах дистанційного навчання

Дієвими засобами розвитку цифрової компетентності та підвищення рівня інформаційної культури є проведення методичною службою та фахівцями з ІКТ тренінгів, семінарів, відеозустрічей з наданням чітких і водночас простих інструкцій з методики використання цифрових технологій в освітньому процесі. Окремими пунктами доцільно винести на такі зустрічі питання організації онлайн-спілкування, огляду ресурсів для розміщення навчальних матеріалів, розроблення онлайн-тестів для перевірки та оцінювання знань

учнів, виконання лабораторних робіт в умовах віртуального простору. Для закладів професійної (професійно-технічної) освіти достатньо важливим є й питання організації уроків виробничого навчання за дистанційною формою. Адміністрація закладу, методична служба повинні всебічно сприяти підвищенню кваліфікації й самоосвіті педагогічних працівників.

Таким чином, можемо констатувати, що освітній процес вступає у нову фазу свого розвитку. Дистанційне навчання набуває все більшої популярності й стає альтернативою традиційному. Однак процес впровадження технологій дистанційного навчання потребує кропіткої системної праці як з боку методичної служби закладів освіти, так і всіх учасників освітнього процесу.

Список літератури:

1. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : наказ Міністерства освіти і науки від 25.04.2013 р. № 466. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (дата звернення: 17.11.2020).
2. Деякі питання організації дистанційного навчання : наказ Міністерства освіти і науки від 08.09.2020 р. № 1115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#n2> (дата звернення: 17.11.2020).
3. Організація освітнього процесу в школах України в умовах карантину: аналітична записка / Л. Гриневич, Л. Ільч, Н. Морзе, В. Прошкін, І. Шемелинець, К. Линьов, Г. Рій]. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. 76 с.
4. Про затвердження професійного стандарту «Методист закладу професійної (професійно-технічної) освіти» : наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 20.06.2020 р. № 1183. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/ME200569> (дата звернення: 18.11.2020).

АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ В УКРАЇНІ

Шевчук С.С., старший викладач кафедри МПО та СГД Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВН «УМО» НАПНУ

Термін «дуальна система» (від латинського «dualis» – подвійний) було введено у педагогічну термінологію у середині 60-х років у ФРН як нова, більш гнучка форма організації професійного навчання.

Положенням «Про впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників» (Наказ МОНУ №916 від 23.06.2017р.) визначається, що «... **дуальна форма навчання** – це практико орієнтоване навчання, побудоване на підґрунті соціального партнерства, спрямоване на формування нової моделі професійної підготовки кваліфікованих робітників із обов'язковими періодами виробничого навчання й виробничої практики, що проваджується на базі підприємств, установ, організацій, та передбачає зміцнення зв'язків навчання з виробництвом, визначення провідної ролі та підвищення відповідальності роботодавців за якість підготовки робітничих кадрів».

В Україні підготовка до запровадження дуальної освіти розпочалася зі схвалення Кабміном 19 вересня 2018 року відповідної Концепції підготовки фахівців за дуальною формою. Дана Концепція визначає поняття дуальної освіти, етапи її впровадження в Україні, основні права та обов'язки навчальних закладів і підприємств. 3 квітня 2019 року КМУ затвердив План заходів з її реалізації, який передбачає конкретні завдання щодо розробки нормативних актів, проведення аналітичних та організаційних заходів на шляху впровадження дуальної освіти. І вже на виконання плану заходів було затверджене (наказ МОНУ №1551 від 12 грудня 2019 р.) і набуло чинності (з 06.03.2020р.) «Положення про дуальну форму здобуття професійної

(професійно-технічної) освіти», яке визначає підстави, умови та порядок її здобуття в закладах професійної освіти.

Дуальність як методологічна характеристика професійної освіти передбачає узгоджену взаємодію освітньої та виробничої сфер з підготовки фахівців певного профілю у рамках організації відмінних форм навчання.

Мета впровадження елементів дуальної форми навчання у систему ПТО України - подолання диспропорції між пропозицією щодо надання освітніх послуг закладами професійної (професійно-технічними) освіти та запитами роботодавців щодо структури навчально-виробничого процесу, змісту і обсягу навчальних планів і програм, якості підготовки робітничих кадрів.

За дуальною системою виробниче навчання та виробнича практика у ЗП(ПТ)О здійснюється безпосередньо в умовах виробництва з використанням матеріально-технічної бази та кадрового потенціалу підприємства, що надає можливість учням одночасно з навчанням у закладі професійної (професійно-технічної) освіти опановувати обрану професію безпосередньо на виробництві. Система підготовки кадрів з елементами дуальної форми навчання впроваджується в рамках реалізації дослідно-експериментальної роботи Всеукраїнського рівня.

У країнах, де застосовується дуальна система професійної підготовки, таких як Австрія, Швейцарія, Німеччина, у середньому 40-50% молоді навчаються за цією системою. Щорічно підприємства Німеччини укладають понад 0,5 млн угод щодо професійної освіти та інвестують у цю сферу понад 30 млрд євро.

На сьогодні, тільки у Казахстані більше 100 організацій технічної і професійної освіти, галузевих підприємств впроваджують елементи дуального навчання у таких галузях, як сільське господарство, транспорт, металургія, машинобудування, нафтогазове і хімічне виробництво. Підприємствами країни надано понад 170 тисяч робочих місць для практики, понад 5 тисяч місць-

замовлень на навчання та видаються стипендії учням за рахунок коштів підприємств.

В Україні організація навчально-виробничого процесу з елементами дуальної форми навчання базується на співпраці підприємств, установ, організацій (далі підприємство) та закладів професійної освіти, що мають взаємні права і обов'язки, які регулюються тристороннім договором між підприємством, професійним (професійно-технічним) навчальним закладом та здобувачем професійно-технічної освіти. *Тристоронній договір про професійне навчання* (підприємство – здобувач освіти – ЗП(ПТ)О) схожий на звичайний трудовий договір і є *юридичною основою* для навчання під час отримання учнем професійної освіти. Договір регулює тривалість навчання, початок і закінчення навчання, зміст навчання, випробувальний термін, право на відпустку, причини розірвання договору.

У разі впровадження дуальної заклад професійної освіти і роботодавець стають рівноправними партнерами, бо останній може брати участь у розробці робочих та індивідуальних навчальних планів і оцінювати результати кожного здобувача.

Упровадження елементів дуальної форми навчання базується на поєднанні у навчальному процесі професійно-теоретичної та професійно практичної підготовки в обсягах 30% (40%) теоретичних занять до 70% (60%) практичних занять.

Основні етапи організації освітнього процесу за дуальною формою навчання.

Після підписання керівником закладу професійної освіти наказу про запровадження дуальної освіти умовно можна виділити *наступні етапи*:

- призначення у **ЗП(ПТ)О координатора**, який здійснює організаційний, методичний та документальний супровід дуальної форми здобуття освіти;
- укладення **договору** між закладом та підприємством щодо впровадження професійної освіти за дуальною формою;

- формування закладом професійної освіти на підставі укладених з підприємствами договорів **переліку суб'єктів господарювання**, які надають здобувачам освіти робочі місця для професійно-практичної підготовки. Такий перелік є необхідним для забезпечення здобувачам можливості вибору суб'єкта господарювання;
- виявлення здобувачем освіти бажання перейти на дуальну форму навчання, укладення між здобувачем, закладом освіти та підприємством **тристороннього договору** (підприємство – здобувач освіти – ЗП(ПТ)О), який регулює права та обов'язки сторін у процесі здобуття освіти;
- направлення закладом освіти здобувачів освіти на професійно-практичну підготовку до підприємства, закріплення за здобувачами освіти майстрів виробничого навчання;
- визначення **підприємством координатора та наставників** для здобувачів освіти, а також розподіл підприємством здобувачів освіти на робочі місця або навчально-виробничі ділянки виробничих підрозділів відповідно до укладених договорів, вимог і потреб освітньої програми/стандарту професійної освіти;
- **безпосереднє здобуття професійної освіти** за дуальною формою. Ведення учнем щоденника про виконання графіка, набуття ним ключових компетенцій, визначених освітньою програмою/стандартом професійної освіти, поточне оцінювання результатів навчання;
- **підсумкове оцінювання** результатів навчання здобувача закладом освіти спільно з підприємством.

Важливу роль в організації такого процесу навчання має *наставник* — працівник підприємства, який передає набуті досвід і знання здобувачам освіти під час практичної підготовки та сприяє адаптації учнів до робочого місця.

Проте перешкоди та недоліки також присутні. **Основним недоліком дуальної форми навчання є відсутність її універсальності.** Вона актуальна лише на рівні професійної освіти (підготовка кваліфікованих робітників,

молодших бакалаврів та бакалаврів). У програмах підготовки цих фахівців відсутня наукова складова, яка також не передбачена програмою дуального навчання. Проте, подібне поєднання теорії із практикою було б не зайвим і на рівні повної вищої та наукової освіти. Серед **перешкод** впровадження дуального навчання варто зазначити недосконалість нормативно-правової бази та інформаційно-методичного забезпечення, неготовність закладів професійної (професійно-технічної) освіти кардинально змінити форму організації навчального процесу, відсутність бажання та ініціативи до подібної співпраці від роботодавців тощо.

Причини труднощів практичного втілення дуальної освіти в Україні:

- низька обізнаність здобувачів освіти про дуальну форму навчання; відсутність умов для їх усвідомленого вибору підприємства для здобуття освіти;
- необхідність максимального спрощення бюрократичної процедури переходу здобувача на дуальну форму освіти;
- пошук оптимальних моделей розподілу часу навчання у ЗП(ПТ)О та на робочому місці з урахуванням особливостей роботи у різних галузях;
- пошук закладами освіти роботодавців, які зацікавлені вкладати кошти у підготовку учнів за дуальною формою навчання.

Однак, як стверджує МОНУ, дуальна форма навчання має низку **позитивних аспектів**, а саме:

- організація співпраці політиків, бізнесу, соціальних партнерів;
- розробка законодавчого підґрунтя для визнання нацстандартів якості професійної освіти;
- навчання здобувачів професійної освіти під час трудової діяльності;
- залучення кваліфікованого персоналу з виробництва до педагогічної діяльності;
- здійснення інституційних досліджень та консультування;
- врахування конкретних запитів підприємств до змісту та якості професійної освіти.

Таким чином, *дуальне навчання* – це інтерактивний механізм надання професійної освіти, який базується на одночасному отриманні здобувачами освіти теоретичних знань у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та практичних навичок і досвіду роботи на підприємстві. Це дає їм унікальну можливість швидко опанувати знання та одночасно набути досвіду роботи за фахом, при цьому не затрачаючи великих фінансових ресурсів. Професійні навчальні заклади також зацікавлені у подібній співпраці, так як їх педагоги зможуть краще виконувати свої функції, підвищувати власну компетентність та реалізовувати результати своїх наукових досліджень і розробок.

Впровадження елементів дуальної форми у професійну підготовку фахівців сприятиме наданню можливості мобільно реагувати на зміни виробничих технологій та модернізувати зміст професійної освіти, враховувати вимоги конкретних підприємств, установ, організацій замовників робітничих кадрів при організації навчально-виробничого процесу. Роботодавець також у результаті такої співпраці отримує висококваліфікованого працівника з мінімальними витратами часових та фінансових ресурсів, надійних партнерів і джерело креативних ідей щодо удосконалення та підвищення ефективності своєї діяльності. Проте механізм запровадження та функціонування даної форми навчання є ще досить недосконалим, що у свою чергу, обумовлює перспективність подальших досліджень у даній галузі.

Список літературних джерел:

1. Дернова М.Г. Дуальна модель вищої професійної освіти дорослих: європейський досвід. [Електронний ресурс] / М. Г. Дернова // Освіта дорослих : теорія, досвід, перспективи. Випуск 2 (9), 2014.- С.17-23.
2. Дrajниця С.А., Дrajниця О.М. Дуальне навчання як інтерактивна форма організації навчального процесу: Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», №12/2016, С.12-18.
3. Науково-методичні засади професійної підготовки кваліфікованих робітників в умовах євроінтеграції / автори: Л. Нестерова, П. Лузан, В.Манько, Т. Герлянд,

О. Слатвінська, М. Шимановський; за заг. ред. Л.Нестерової. – К.: ІПТО НАПН України, Педагогічна думка, 2012. – 160с.

**ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ПРАКТИК
У ПОЗААУДИТОРНІЙ НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ
ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ**

Щипська Тетяна Петрівна, *старший викладач кафедри методики
професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(м. Біла Церква Київської обл.)*

Позааудиторна робота є тією ланкою, що пов'язує навчальний процес зі змінами в суспільстві, розвитком освітньої та технологічної галузей науки та сприяє продуктивному наповненню вільного часу учнів. Участь у ній не лише сприяє підвищенню якості знань учнівської молоді, а й підготовці її до активної практичної діяльності, всебічному розвитку творчої особистості. В позаурочній діяльності учні більш активно включаються в роботу, пропонують нові, творчі підходи до вирішення проблем різного характеру, і, найголовніше, вони формулюють і задають педагогам цікаві та водночас складні запитання, що не є характерним для традиційного процесу навчання [1].

Позааудиторна навчальна діяльність – це форма організації роботи учнів, мета якої – закріплення, удосконалення та систематизація знань, умінь і навичок, отриманих на уроках з професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки. На відміну від виховної, позаурочна навчальна діяльність є продовженням навчального процесу в позаурочний час і не є обов'язковою для всіх учнів, охоплюючи тих, хто виявляє зацікавленість конкретним навчальним предметом. Зміст позаурочної роботи не обмежується рамками навчальної програми, а виходить за її межі та визначається інтересами учнів.

В освітньому процесі ЗП(ПТ)О використовуються такі форми позааудиторної навчальної діяльності учнів як: семінари, практикуми, творчі гуртки, факультативи, екскурсії, індивідуальні або групові додаткові заняття, предметні виставки учнівської творчості, тощо.

Головною метою інноваційного підходу до навчального процесу є особистісний розвиток здобувачів освіти, і, щонайперше, їхня здатність опановувати новий досвід на ґрунті цілеспрямованого формування творчого і критичного мислення, рольового та імітаційного моделювання, пошуку й визначення особистісних сенсів тощо. Тут перевага надається активним та інтерактивним формам і методам навчання (дискусія, діалог, ділова гра, тощо).

Як правило, всі освітні інновації представлені відповідними технологіями. Для організації позааудиторної навчальної діяльності з метою формування ключових професійних компетентностей здобувачів освіти важливими є всі рівні пізнання і всі види методик та освітніх технологій. Вибір освітньої технології – це завжди вибір стратегії, пріоритетів, системи взаємодії, тактик навчання та стилю роботи педагога з учнем [3]. Для реалізації позаурочної навчальної діяльності використовуються сучасні технології навчання: технологія ситуаційного навчання, ігрові технології, проектна технологія, технологія проблемного навчання, цифрові технології, тощо.

З використанням *технології ситуаційного навчання (кейс-метод)* в процесі навчання моделюється конкретна ситуація, яка зустрічається у реальній професійній практиці. Учні вчаться аналізувати, висувати гіпотези, обирати альтернативні рішення, прогнозувати та оцінювати результати своєї діяльності.

Ігрові технології є дидактичним засобом розвитку творчого професійного мислення. Навчальний процес передбачає колективну імітаційну діяльність на основі моделювання змісту навчання у вигляді сценарію із системою проблемних ситуацій та правил взаємодії всіх суб'єктів навчання в процесі аналізу та вирішення даних ситуацій [2, с.50]. *Ділова гра* – це форма відтворення предметного і соціального змісту професійної діяльності майбутнього фахівця, моделювання відносин, характерних для цієї діяльності. У грі за допомогою знакових засобів (мова, мовлення, документація, таблиці, графі, тощо) відтворюється професійна ситуація, подібна за сутнісними характеристиками до реальної. *Рольові ігри* характеризуються наявністю складного завдання чи проблеми, спонтанного, соціального або життєвого

характеру, пов'язані з майбутньою професійною діяльністю учнів, і розподілом ролей між учасниками гри для вирішення завдань. *Тренінг (операційна гра)* – це інтерактивний метод навчання, який представляє собою сукупність практичних вправ з моделювання реальних або вигаданих виробничих, суспільних або побутових ситуацій.

Завдяки **проектній технології** відбувається розвиток пізнавальної діяльності учнів, формування умінь і навичок самостійно конструювати свої знання та орієнтуватися в інформаційному просторі. Ця освітня технологія орієнтована на самостійну, пошукову, дослідницьку діяльність учнів впродовж певного часу, з метою отримання реального інтелектуального чи матеріального продукту. *Проект* – сукупність певних дій, документів, текстів, призначених для створення реального матеріального об'єкта, предмета або теоретичного продукту [3]. *Інформаційний (прикладний) проект* має за мету не лише збір інформації з проблеми дослідження, вивчення джерел і накопичення матеріалів, а й безпосереднє навчання та набуття учнями досвіду активної діяльності. В ході виконання проекту відбувається аналіз правової бази обраної проблеми та систематизація інформації про проблему, отриману учнями з різних джерел (газет, журналів, Інтернету, архівів тощо), на основі особистого дослідження, проведення соціологічного опитування, спілкування із спеціалістами, представниками влади та громадськості. *Особливістю практико-орієнтованого виду проекту* є заздалегідь чітко визначений продукт практичної діяльності, причому цей продукт повинен обов'язково визначати соціальні та професійні інтереси учасників проекту. *Дослідницький (творчий) вид проекту* має за мету організацію діяльності учнів, спрямовану на розв'язання творчих завдань із заздалегідь невідомим результатом і передбачає наявність певних етапів роботи. В процесі реалізації *ігрового (рольового) проекту* учасники виконують певні ролі (професійні, соціальні, літературні або вигадані персонажі), імітують соціальні чи ділові відносини, ускладнені гіпотетичними ігровими ситуаціями.

Специфікою інформаційно-комунікаційного виду проекту є поєднання комп'ютерної грамотності та творчої співпраці учасників.

В основі *технології проблемного навчання* лежать психологічні закономірності проблемної ситуації та дослідницький принцип теорії пізнання. Характерною ознакою правильно сформульованого проблемного завдання й виникнення проблемної ситуації є поява в учнів питань до самих себе. В процесі проблемного навчання в учнів відпрацьовуються навички встановлення та аналізу проблеми, висунення та розгляд альтернативних гіпотез, прийняття оптимального рішення. Проведення позааудиторних занять методами проблемного навчання потребує ретельної підготовки і високого рівня педагогічної майстерності педагога. Тому проблемний виклад матеріалу належить поєднувати як із пояснювально-ілюстративними методами, так і з іншими активними методами навчання.

Цифрові технології призначені для створення якісно нових можливостей передачі та сприйняття навчальної інформації, оцінювання якості навчання і розвитку особистості учня шляхом використання комп'ютерної техніки, мережових систем та програмного забезпечення у відповідності до визначених цілей навчання. У позааудиторній навчальній діяльності цифрові технології дають можливість створення сучасного програмного і методичного забезпечення у цифрових форматах, спілкування учасників з використанням комп'ютерних та мережових комунікаційних засобів, використання учнями цифрових технологій для створення власного інформаційного продукту: презентації, публікації, Web-сайту.

Технологія розв'язування винахідницьких завдань спрямована на формування асоціативного, системного та креативного мислення в процесі творчої діяльності учнів, їх вмінь прогнозувати результати своєї діяльності, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, розробляти алгоритми дій у нестандартних ситуаціях.

Загалом, варто відмітити, що на сучасному етапі розвитку суспільства система позааудиторної навчальної діяльності займає особливе місце у соціокультурному становленні учнівської молоді, забезпечує сприятливі умови для здобуття додаткових знань, умінь і навичок та формування відповідного

цьому досвіду; дає змогу уникнути перевантаження програм предметів професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки і наблизити професійну освіту до життєвих потреб учнів; повніше задовольнити пізнавальні інтереси учнів; органічно поєднати навчальну мету, навчальний матеріал та безпосередній життєвий досвід підлітка з його участю в практичних завданнях, що збагачує життєвий досвід, сприяє реалізації духовного потенціалу та професійному самовизначенню.

Список літератури

1. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної освіти «Сучасна професійна освіта». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/monproponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proekt-koncepciyi-realizaciyiderzhavnoyi-politiki-u-sferi-profesijnoyi-osviti-suchasna-profesijna-osvita-naperiod-do-2027-roku>.
2. Kulishov V.S. Project activity as a component of extra-curricular educational work of students of vocational education institutions. *Periodyk naukowy Akademii Polonijnej*, 2019, 32 (2019), nr 1, s. 84-89.
3. Шевчук С.С. Розвиток ключових компетентностей здобувачів освіти у поза аудиторній навчальній діяльності ЗП(ПТ)О: Спецкурс. БІНПО: Біла Церква. 2020. - 84 с.

РОЗВИТОК РІВНЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ БУДІВЕЛЬНИКІВ

Бабчук В.Р., викладач інформатики та інформаційних технологій

ДПТНЗ «Соснівський професійний ліцей»

(смт Соснове Березнівського р-ну Рівненської обл.)

Сучасний здобувач освіти має усвідомлювати, наскільки важливо володіти інформацією, зберігати її, систематизувати і передавати. Кожна освічена людина повинна знаходити необхідну інформацію для професійної та повсякденної діяльності, користуватися цією інформацією, аналізувати, синтезувати, оцінювати її, використовуючи новітні інформаційні та комунікаційні технології. У зв'язку з цим невід'ємною частиною загальної культури особистості, поряд з культурою економічних, соціальних, екологічних відносин, стає **інформаційна культура**, яка набуває особливої актуальності в умовах інформатизації.

Вперше термін «інформаційна культура» в науковій літературі з'явився в 1971 р. у монографії Г.Г. Воробйова. У даній праці автор торкається природи інформації, інформаційних потоків, звертає увагу на всезагальність використання інформації і на дотримання певних норм інформаційної поведінки. На сучасному етапі розвитку науки, немає єдиного твердження даного поняття. На перших етапах дослідження інформаційна культура часто утотожнювалася із поняттям комп'ютерної грамотності. Нині ці поняття диференційовано.

Комп'ютерна грамотність – це загальні знання, що стосуються інформаційної техніки і технології, комп'ютерів, їх можливостей і меж використання для вирішення різних професійних завдань, а також основи знань і практичних навичок роботи з персональним комп'ютером.

Інформаційна культура – це здатність отримувати знання з використанням можливостей сучасних комп'ютерних технологій, вміння переробляти, використовувати та створювати нову інформацію.

Результати досліджень різних аспектів інформаційної культури подані в працях Міжнародної наукової конференції «Информационная культура личности: прошлое, настоящее, будущее». У зазначеному виданні інформаційна культура розглядається як:

- «якісна характеристика перш за все життєдіяльності людини в галузі одержання, передавання, зберігання і використання інформації»;
- «культура поводження з документами; культура здобування фіксованого знання і культура фіксації інформації; культура документографічного пошуку».

Одним із головних завдань закладів освіти в сучасних умовах є підготовка учнів до швидкого сприйняття й опрацювання великих обсягів інформації, озброєння їх сучасними засобами та технологіями роботи, формування в них інформаційної культури.

У формуванні інформаційної культури виділяють такі напрямки:

- розуміння ролі інформації в житті суспільства;
- знання інформаційних ресурсів і готовність до сприйняття інформації;
- вміння ефективно здійснювати пошук та вибирати інформацію з різних джерел;
- здатність до аналітичної переробки, використання та створення нової інформації.

Сьогодні важливо не стільки володіти певним обсягом інформації, скільки вміти самостійно набувати нові знання, використовуючи всю різноманітність інформаційних ресурсів, зокрема друковане слово, аудіо- та відеоматеріали, електронні мережі.

Реалії сьогодення свідчать про інформатизацію усіх сфер життя суспільства, в тому числі і будівельного виробництва. Тому над формуванням інформаційної культури майбутніх будівельників варто розпочати роботу з перших етапів їх професійного навчання, тобто у закладі професійної (професійно-технічної) освіти. Даний напрям роботи є особливо актуальним для викладачів інформаційних технологій та спецдисциплін.

Інформаційна культура майбутніх будівельників включає такі основні аспекти:

1) володіння інформацією про сучасні будівельні матеріали, інструменти, устаткування, виробничі технології, вимоги до якості виконання будівельних робіт та правила техніки безпеки;

2) сформовані навички щодо пошуку, аналізу, використання інформації з різних джерел, в тому числі і інтернет-ресурсів;

3) уміння створювати власні інформаційні продукти (презентувати свою роботу, популяризувати свій досвід шляхом поширення інформації у різних форматах та з використанням різних джерел);

4) обізнаність та можливість застосування інформаційних технологій, комп'ютерного та програмного забезпечення у вирішенні професійних завдань.

Так, для майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі досить важливими є навички навчання впродовж життя, що пов'язано із стрімкими темпами розвитку технологій будівництва, появою сучасних матеріалів, інструментів та обладнання. Така здатність може бути реалізована через систему самоосвіти та саморозвитку, систематичного удосконалення професійних навичок та виробничої культури шляхом використання різноманітних джерел інформації – перегляду відеоматеріалів, вивчення інструкцій по використанню матеріалів на сайтах компаній-виробників, онлайн-консультування із фахівцями, спілкування в чатах із колегами тощо. Роль педагогів ЗП(ПТ)О тут полягає у тому, щоб ознайомити здобувачів світи із такими інформаційними ресурсами, принципом роботи з ними та сформувати високий рівень мотивації до саморозвитку та самовдосконалення.

Крім того, важливими є навички пошуку інформації щодо працевлаштування, наявності вакансій, уміння презентувати себе як фахівця на ринку праці (створення електронного резюме, портфоліо, заповнення електронних заяв та анкет, тощо). Ці навички носять компетентнісний характер, формування їх здійснюється у ході вивчення предметів загальнопрофесійної

підготовки: «Техніка пошуку роботи», «Інформаційні технології», «Основи галузевої економіки та підприємництва» тощо.

Важливу роль у сфері будівництва займає програмне забезпечення процесу проектування та зведення будівлі, що дає можливість відстеження стану будівництва на конкретних етапах, збільшити якість проектування, зменшити кількість необхідних витратних матеріалів, скоротити строки виконання робіт. ІТ фахівцями створено ряд продуктів, що використовуються у будівельній галузі, зокрема, це програми для проектування будівельних конструкцій (Autodesk Revit Structure; Tekla Structures), системи автоматизованого проектування загального призначення (AutoCAD; AutoCAD LT, Autodesk 3ds MaxDesign; Std Manager CS), програми для розрахунку будівельних конструкцій (SCAD Office, Комета, Камин, Монолит, КоКон), додатки для проектування і розрахунків сантехнічних систем (АРС-ПС, ВЕНТСИС), програми для проектування і розрахунків трубопроводів, теплообмінників тощо. (AutoCAD Plant 3D, Plant 4D, СТАРТ, ГИДРОСИСТЕМА, РЕСУРС, тощо). Нажаль, у змісті професійної підготовки кваліфікованих робітників будівельного профілю таке програмне забезпечення не вивчається, проте, за умови наявності таких програмних засобів, викладачі спецдисциплін та інформаційних технологій можуть ознайомити учнів із принципом їх роботи та використання у професійній діяльності.

Отже володіння високим рівнем інформаційної культури, є необхідною умовою формування активної громадянської позиції, успішної професійної діяльності молодोї людини в суспільстві. Найважливішими складовими інформаційної культури в забезпеченні ефективності навчання і професійної підготовки є: вміння визначати і формулювати життєві цілі, здійснювати постановку задач, будувати інформаційні моделі виробничих процесів, аналізувати інформаційні моделі за допомогою автоматизованих інформаційних систем та інтерпретувати отримані результати, передбачати можливі наслідки прийнятих рішень, використовувати сучасні інформаційні технології. Важливо пам'ятати: якщо у здобувачів професійної (професійно-

технічної) освіти не буде сформовано необхідний рівень інформаційної культури, вони не зможуть ні повноцінно навчатися, ні повноцінно працювати.

Список літератури

1. Близнюк М.М. Формування основ інформаційної культури у студентів вищих навчальних закладів прикладного та декоративного мистецтва: 13.00.02. Дис. канд. пед. наук. Івано-Франківськ, 2000. 208 с.
2. Велихов Е.П. Новая информационная технология в школе. *Информатика и образование*. 1986. №1. С. 18–22.
3. Дем'яненко В. Б. Інформатика в системі фундаменталізації навчання учнів Малої академії наук України. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 2 : Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання*. 2014. № 14. С. 70–77.
4. Жалдак М. І. Педагогічний потенціал комп'ютерно орієнтованих систем навчання. *Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наукових праць*. К. : НПУ імені М. П. Драгоманова. Вип. 7. 2003. С. 3–7.

ДУАЛЬНА СИСТЕМА ОСВІТИ ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ БУДІВЕЛЬНОГО СЕКТОРУ

Герасимик-Чернова Т.П., Хомич А.В., викладачі-методисти
ВСП «Любешівський технічний фаховий коледж Луцького НТУ»
(смт Любешів Волинської області)

Сьогодні українська професійна освіта переживає кризу, яка проявляється у дефіциті кваліфікованої робочої сили при одночасному зростанні незайнятого населення. У 2018-2019 роках рівень зайнятого в Україні населення у віці 18-70 років становив приблизно 58%. Фактично майже для 42% громадян доступність до ринку праці утруднена. Один із виходів із ситуації, що склалася, полягає у підготовці кваліфікованих кадрів відповідно до потреб роботодавців. Навчання на високому професійному рівні передбачає замовлення від підприємців на спеціалістів з певними базовими навичками і знаннями. Для реалізації цієї мети необхідно розвивати систему дуальної освіти. Дуальне навчання передбачає подвійні інституції: програми для теоретичної підготовки в освітньому закладі та програми практичної підготовки на робочому місці. Такий напрям є світовим брендом.

Дуальне навчання – це така форма організації навчального процесу, яка передбачає системне й органічне поєднання на умовах партнерства двох основних його складових: теоретичної (навчальної) складової, яку забезпечує навчальний заклад, та прикладної (практичної), яка забезпечується підприємством (потенційним роботодавцем).

Іншими словами, дуальне навчання (з нім. *Duales Studium*) – це система професійного навчання, за якою учні (студенти) одночасно отримують теоретичні знання в навчальному закладі та професійні навички в компанії роботодавця.

Сучасне сьогодення суспільства характеризується надзвичайно високими темпами функціонування та розвитку. Це обумовлено, з одного боку, особливостями цивілізаційного розвитку суспільства, що, у свою чергу,

започаткувало нову цивілізаційну епоху під назвою «інформатизація» та, з іншого боку, суб'єктивним бажанням людини пізнати непізнане. Відповідно, всі елементи людської діяльності (навчання, професійна діяльність, відпочинок) стали наскрізь пронизаними інформаційними, інтерактивними формами, методами та інструментами. Причому, освітня галузь, аби сформувати повноцінну особистість і конкурентоздатного на ринку праці фахівця, змушена була першою відреагувати на вказані цивілізаційні зміни.

Варто зазначити, що фахівцями освітньої галузі поняття «інформаційні» та «інтерактивні» часто ототожнюються, що уже являє собою суттєву проблему освіти, яка визначає актуальність дослідження даного питання. Річ у тім, що сучасній освіті не обійтись без інформаційних систем і технологій, які покликані прискорити роботу з інформацією (пошук інформації, її обробка та зберігання, передача й поширення інформації тощо). Інтерактивні ж освітні методи навчання покликані розширити, пришвидшити та покращити взаємодію між тими, хто вчить і тими, хто навчається. Проте, запровадження та застосування прогресивних форм і методів навчання у практику діяльності навчальних закладів, як і запровадження будь-чого нового, є досить проблематичним. Тут ми стикаємось із проблемами нормативно-правового характеру, організаційно-методологічними та методичними проблемами, проблемами ресурсного характеру, тощо. Саме наявність указаних проблем і обумовлює основну актуальність теми даного дослідження.

Виходячи із проблематики теми дослідження, його метою є розкриття суті дуальної освіти, як одного із інтерактивних методів професійного навчання будівельників, та розробка структурної моделі дуального навчання в системі професійної освіти при підготовці фахівців будівельної галузі.

Для досягнення мети слід виконати такі завдання:

- 1) визначити суть, основні принципи, переваги та недоліки дуального навчання як інтерактивної освітньої технології;
- 2) проаналізувати європейський досвід дуального навчання при підготовці будівельників;

3) окреслити коло проблем, що перешкоджають запровадженню дуального навчання в систему вітчизняної професійної освіти;

4) на основі порівняння запропонувати структурну модель організації професійного навчання за дуальним принципом.

Безсумнівно, інтерактивні методи у будь-якій галузі є ефективними та виправданими. Їх арсенал на сьогодні досить широкий. Не є винятком і освітня галузь. Проте рахувати їх вичерпаними теж неправильно. Людство у процесі своєї життєдіяльності створює все нові й нові (більш ефективні та менш затратні) форми й методи взаємодії.

До речі, практична складова у планах підготовки кваліфікованих робітників становить приблизно 50%, а у планах підготовки бакалаврів – лише 10-15%. До того ж сама організація відпрацювання практики часто є відірваною від теорії і вимог роботодавців, тоді як дуальне навчання передбачає одночасне отримання теоретичних та практичних знань.

Класична програма дуального навчання (Duales Studium) в Німеччині ділиться на 3-4 роки, при чому 3-4 дні на тиждень учень працює у підприємстві на робочому місці та ще 8-12 годин на тиждень навчається у професійному навчальному закладі (Berufsschule).

Після закінчення навчання учень здає державний екзамєн, в результаті чого отримує сертифікат, в якому обов'язково зазначається зміст, тривалість та мета навчання на підприємстві; професійні навички, знання і кваліфікація, якої набув учень у процесі навчання, а також, за бажанням учня, його характеристика та досягнення в компанії.

Зрозуміло, що така співпраця має бути врегульована нормативно шляхом підписання договору (контракту) між суб'єктами даної освітньої системи. Причому, в Німеччині є обов'язковим підписання тристоронньої угоди між навчальним закладом та учнем, між учнем та фірмою-роботодавцем і між навчальним закладом та фірмою-роботодавцем.

Американська та англійська моделі організації дуального навчання обмежуються лише контрактами або між учнем та навчальним закладом, або

між навчальним закладом та підприємством. Обов'язковими елементами таких контрактів є зміст та мета навчання, термін навчання, тривалість робочого дня, тривалість випробувального терміну, розмір та порядок виплати стипендії, кількість відпускних днів із посиланням на колективний договір та законодавчі акти, умови розірвання договору тощо.

Таким чином, дуальне навчання дійсно активує й підвищує ефективність взаємодії учня з педагогами та наставниками, а також і з виробничим середовищем. Безперечними перевагами такого виду навчання є отримання практичних знань та досвіду роботи із перших місяців навчання, а також можливості працевлаштування у будівельній фірмі, де проходило практичне навчання.

Серед перешкод впровадження дуального навчання при підготовці фахівців будівельної галузі варто зазначити недосконалість нормативно-правової бази та інформаційно-методичного забезпечення, неготовність навчальних закладів кардинально змінити форму організації навчального процесу, відсутність бажання та ініціативи до подібної співпраці від роботодавців тощо.

По-перше, ми вважаємо, що запровадження такого навчання слід розпочинати із пошуку потенційних роботодавців та укладення із ними відповідних угод.

По-друге, доцільно залучення представників роботодавців до формування змісту навчальної програми дуального навчання.

По-третє, запроваджувати дуальне навчання з другого або й третього року навчання учнів (студентів) у розрізі спеціальностей (спеціалізацій), залишивши перших два без змін для отримання повної загальної середньої освіти у ПТНЗ та вивчення соціально-гуманітарного циклу дисциплін у ВНЗ.

По-четверте, пропонується встановити граничні норми співвідношення теоретичного навчання до практичної підготовки на рівні не менше ніж 30/70 у ПТНЗ та 60/40 у закладах фахової передвищої освіти.

Таким чином, дуальне навчання – це інтерактивний механізм надання професійної освіти, який базується на одночасному отриманні теоретичних знань у навчальних закладах та практичних навичок та досвіду роботи на підприємстві. Це дає унікальну можливість учню швидко опанувати знання та одночасно набути досвіду роботи на фаховому підприємстві, при цьому не затрачаючи великих фінансових ресурсів.

Роботодавець також у результаті такої співпраці отримує висококваліфікованого працівника з мінімальними затратами часових та фінансових ресурсів, надійних партнерів і джерело креативних ідей щодо удосконалення та підвищення ефективності своєї діяльності.

Проте механізм запровадження та функціонування даної форми навчання є ще досить недосконалим, що у свою чергу, обумовлює перспективність подальших досліджень та вивчення у даній галузі.

Список використаної літератури:

1. Дуальна освіта: інституціональні особливості реалізації в Україні: кол. моногр./ В.М. Новіков, Ю.О. Каряїн, В.В. Черніченко / за наук. ред. д.е.н., проф. В. Новікова, д.е.н., проф. З. Сіройча, д.е.н., проф. Г. Собчука- Київ- Варшава, 2020. 79 с.
2. Ничкало Н. Перспективи модернізації професійної освіти України. *Професійно-технічна освіта*. 2016. № 3.
3. Головінов В. Професійно-технічна освіта України: часи випробувань, пошуку сподівань. *Професійно-технічна освіта*. 2016. №2. С. 10–13.
4. Продуктивна зайнятість на виробництві: ретроспективний аналіз та оцінка сучасних тенденцій. *Демографія та соціальні дослідження*. 2014. № 2 (22). С.155–163.
5. Ковтунець В., П.Хобзей, В. Кремень та ін. Сучасна професійна освіта. *Професійно-технічна освіта. Концептуальні засади реформування професійної освіти України*. №2. 2018. С. 2–11.

6. Стечкевич О.О. Інтерактивні методи і засоби організації професійної підготовки фахівців у ПТНЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwib7MCzjK3RAhUEjSwKHfYfqBzsQFggdMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.rusnauka.com%2F12_KPSN_2009%2FPedagogica%2F44968.doc.htm&usg=AFQjCNGTM0dGjM1X9AO_8byAwmmeCNPUyg .

7. Нестерова Л. Інтерактивні методи навчання як фактор гуманізації професійної підготовки фахівців [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Nesterova_Saraeva.php

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНОГО ВИПУСКНИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ

Горлова Г.Г., *завідувач відділу сучасних технологій виробництва
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(м. Біла Церква Київської обл.)*

Реформування освіти в Україні є частиною оновлення освітніх систем, що відбуваються останні двадцять років у європейських країнах і пов'язані з визнанням значимості знань як рушія суспільного добробуту і прогресу. Ці зміни стосуються нових освітніх стандартів, оновлення та перегляду навчальних програм, змісту навчально-методичних матеріалів, підручників, форм і методів навчання. Науковці сьогодні розпочали ґрунтовну дискусію навколо того, як озброїти людину необхідними вміннями та знаннями для забезпечення її гармонійної взаємодії з технологічним суспільством. Одним із шляхів модернізації професійної освіти України, узгодження її із сучасними потребами, інтеграцією до європейського та світового освітнього просторів є орієнтація на набуття та створення механізмів запровадження компетентного підходу в освіті.

Сьогодні в особливій значимості набуває робота над формуванням структури та змісту нових стандартів професійно – технічної освіти, які формуються на основі компетентнісного підходу до визначення змісту підготовки фахівців. Зміщуються акценти в оцінці результатів навчання. Компетентнісний підхід до професійної освіти означає, що результат освіти визначається як підготовленість випускника освітнього закладу до здійснення професійної діяльності, такого, що має не тільки знання, уміння і навички по спеціальності підготовки, але й такі особистісні якості як мотивація до продуктивної діяльності, рівень розвитку інтелекту, ступінь засвоєння культурних та етичних норм та інших якостей соціального і гуманітарного характеру.

Компетентністний підхід у професійному навчальному закладі орієнтує освітній процес відповідно до очікуваного чи бажаного результату освіти, що буде знати і уміти випускник «на виході»

Досягнення цієї мети забезпечується через формування **ключових компетентностей**, необхідних кожній сучасній людині для її успішної життєдіяльності:

- вільне володіння державною мовою;
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- навчання впродовж життя;
- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробутом та здоровим способом життя;
- культурна компетентність;
- підприємливість та фінансова грамотність;
- інші компетентності, передбачені стандартом освіти.

Відбувається переорієнтація оцінки результатів навчання з понять: «освіченість», «загальна культура» та ін., на поняття «компетенція» і «компетентність».

Якщо раніше в Україні передбачалася підготовка кваліфікованих робітників на основі одержання знань, умінь та навичок (ЗУН), отримання професії, то нині виникає вимога і потреба реалізації особистісної потреби та інтересів у засвоєнні різних видів діяльності. Таким чином, виникає потреба в підготовці компетентного кваліфікованого робітника, який був би здатним постійно розширювати коло своїх інтересів і можливостей, пізнання самого

себе і навколишнього світу, розуміння потреб суспільства і визначення можливостей професійної самореалізації

Отже професійну компетентність майбутніх висококваліфікованих робітників можна трактувати як сукупність знань, умінь, навичок, способів виконання діяльності, досвіду практичного використання знань і вмінь, характеристик мислення, що забезпечують здатність приймати ефективні рішення, діяти раціонально, що необхідні для ефективного виконання завдань професійної діяльності.

Стає очевидним, що досягнення мети сучасної освіти пов'язане з особистістю педагога, його загальною та професійною культурою, без яких неможливе вирішення наявних проблем навчання та виховання відповідно до нових освітніх парадигм

Досвід розвитку педагогічної освіти свідчить про актуальність потреби у розробці практичних шляхів формування професійної компетентності викладача професійної школи.

Спеціально-фахові компетентності науково-педагогічних працівників пов'язані саме зі специфікою їх викладацької діяльності. У наукових працях відзначається, що діяльність викладача стає найбільш продуктивною за умови інтеграції її наукової та педагогічної складових, в основі якої закладений компетентнісний підхід, який гарантує високий рівень і результативність підготовки спеціаліста. Серед них:

Професійно-педагогічна компетентність

Обізнаність із новітніми науково обґрунтованими відомостями з педагогіки, психології, методик, інноватики для створення освітньо-розвивального середовища здатність до продуктивної професійної діяльності на основі розвиненої педагогічної рефлексії

Соціально-громадянська компетентність

Розуміння сутності громадянського суспільства, володіння знаннями про права і свободи людини, усвідомлення глобальних проблем людства і можливостей власної участі у їх розв'язанні, усвідомлення громадянського

обов'язку та почуття власної гідності, вміння попереджувати та розв'язувати конфлікти, досягаючи компромісів.

Загально-культурна компетентність.

Здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва.

Мовно-комунікативна компетентність.

Володіння системними знаннями про норми і типи педагогічного спілкування в процесі організації колективної та індивідуальної діяльності, вміння вислуховувати, відстоювати власну позицію тощо

Психологічно-фасилітативна компетентність.

Усвідомлення ціннісної значущості фізичного, психічного і морального здоров'я дитини, здатність сприяти творчому становленню школярів та їхній індивідуалізації

Підприємницька компетентність.

Уміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави

Інформаційно-цифрова компетентність

Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного інформаційного суспільства.

Отже, методична компетентність педагогів професійної школи визначається як здатність ефективно організовувати навчально-виробничий процес, що ґрунтується на системі розвинених психолого-педагогічних, фахових, методичних знань і вмінь, а також досвіді їх використання в процесі професійно-педагогічної діяльності у професійно-технічному навчальному закладі.

У зв'язку з цим сучасне суспільство вимагає змінити характер післядипломної педагогічної освіти, зорієнтувати зміст і методи на формування умінь оперувати інформацією, володіти комп'ютерними технологіями, мислити

професійно-прагматично, формувати новий тип інтелекту, мислення, відношення до педагогічної професії. Компетентнісний підхід, потребує модернізації змісту післядипломної педагогічної освіти, перетворення його з моделі, яка об'єктивно існує для «всіх» педагогів, на індивідуальні потреби кожного педагога.

Розвиток професійної компетентності педагога відбувається за індивідуальною освітньою траєкторією, що залежить у великій мірі від особистісних якостей педагога: вольової сфери особистості, особливостей характеру, темпераменту, потреб, рівня готовності педагога до впровадження змін у педагогічному процесі тощо

Пріоритетними методами навчання в системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників стають інтерактивні методи, які головну увагу приділяють практичному закріпленню набутих знань, умінь і навичок.

Сьогодні найбільш поширеними є такі методи активного навчання, як тренінги, навчальні групові дискусії, ділові ігри, програмоване навчання, он – лайн консультування. Вони сприяють формуванню ефективних навичок ділового спілкування, міжособистісної взаємодії і тим самим підвищують загальну компетентність викладача, майстра виробничого навчання.

Важливою умовою забезпечення ефективного розвитку професійної компетентності педагогічного працівника як показника професійного зростання у процесі підвищення кваліфікації є проектування освітнього процесу на основі:

- організації навчання на основі діяльнісного підходу (тренінги, ділові ігри, диспути, дискусії, діалоги, використання новітніх технологій);
- орієнтації навчальних модулів програми курсового підвищення кваліфікації на конкретну кваліфікаційну категорію спеціалістів;
- використання конкретних педагогічних ситуацій як метод відпрацювання ключових компетентностей;
- використання різних форм проходження курсового підвищення кваліфікації (очна, заочна, індивідуальна, очно – дистанційна, дистанційна);

- здійснення системи навчальної роботи з кадрами на місцях (консультування, проведення семінарів-практикумів, теоретичних семінарів);
- організація виїзних практичних занять, практики та практикумів, де слухачі набувають практичного досвіду, реалізуючи власні потреби.

Таким чином, компетентнісний підхід полягає в зміщенні акценту з накопичування знань, умінь і навичок на формування й розвиток у слухачів здатності практично діяти, застосовувати індивідуальні техніки у ситуаціях педагогічної діяльності.

Саме тому у процесі підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів професійної освіти на сучасному етапі особливе місце посідає стратегія розвитку особистості компетентного педагога; його професіоналізм, готовність і вміння створити таку атмосферу, яка забезпечувала б розвиток критичного мислення, творчості, виховувала б соціально відповідальних конкурентоспроможних фахівців.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДЛЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Гудзь В.М., *старший викладач кафедри методики професійної освіти
та соціально-гуманітарних дисциплін*

*Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(м. Біла Церква Київської обл.)*

Сьогоднішня глобальна інформатизація суспільства є не тільки об'єктивною реальністю, але й однією з домінуючих тенденцій розвитку сучасного суспільства. Завдяки стрімкому розвитку нових освітніх і виробничих технологій, переходу на компетентнісний підхід у навчанні виникає середовище, у якому формується покоління висококваліфікованих професіоналів. Саме тому перед системою вітчизняної професійної освіти постає питання якісної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, їх адаптації до нових умов життя й професійної діяльності, формування умінь і навичок самостійно діяти і спілкуватися в інформаційному середовищі, ефективно використовувати свої особистісні можливості. Для цього необхідною умовою є формування у здобувачів професійної освіти інформаційно-комунікаційної компетентності (далі - ІКК).

Загальною **метою** формування в майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі інформаційно-комунікаційної компетентності визначене набуття ними відповідних знань, умінь і навичок для їх застосування в професійній діяльності. Відповідно до мети поставлені такі *завдання*: стимулювання в учнів мотивації до оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями, наполегливості в досягненні своїх цілей, потреби в самопізнанні й самовдосконаленні; оволодіння учнями знаннями щодо можливостей, особливостей засобів та інформаційно-комунікаційних технологій; формування вмінь застосування програмного забезпечення загального та спеціального (професійного) призначення; набуття умінь і навичок персональної та

колективної комунікації; відпрацювання комунікативних, інтерактивних умінь; розвиток рефлексивності.

Комунікація – це процес обміну інформацією між двома або більше особами, спілкування за допомогою вербальних і невербальних засобів із метою передавання та одержання інформації.

Аналізуючи тенденції розвитку освітніх технологій, інформатизації суспільства й стан професійної підготовки фахівців на сучасному етапі, організацію навчально-виробничого процесу у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О), спостерігаємо постійну тенденцію до збільшення обсягів знань, умінь і навичок, які необхідні кваліфікованому робітникові, причому термін його професійної підготовки є незмінним.

Ще однією проблемою професійної підготовки фахівців для будівельної галузі є те, що сучасна професійно-технічна освіта, яка є базовою в поповненні робітничих ресурсів, перебуває у стані фізичного відриву від економіки. Розвиток суспільства вимагає переходу від реагуючої до випереджальної професійної освіти, проте сьогодні навіть механізми реагування на зміни у сфері виробничої діяльності не є досконалими, а вітчизняна система П(ПТ)О працює на основі застарілих підходів, змісту й форм професійної освіти.

Разом із тим, будівельні професії (електрогазозварник, маляр, штукатур, столяр, будівельник тощо) не повною мірою зорієнтовані на використання інформаційних технологій, тож формування в майбутніх будівельників інформаційно-комунікаційної компетентності стає лише атрибутивним компонентом навчального-виробничого процесу у ЗП(ПТ)О.

Чимало публікацій присвячені обґрунтуванню структури, змісту, засобів формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників (М. Бовтенко, Л. Бочарова, Л. Горбунова, І. Єрьоміна, В. Кривчанський, М. Лебедєва, А. Любителєв, А. Семибратов, К. Ситникова, В. Стародубцев, І. Фаліна, К. Ханова, О. Шилова та ін.), розкриттю

змісту інформаційно-комунікаційної компетентності учнівської молоді (В. Бурмакіна, Е. Кочелаєва, С. Пазухіна та ін.).

Проблематика технологічного підходу в освіті достатньо широко розроблена в наукових дослідженнях різних років і представлена в психолого-педагогічній літературі (І. Козловська, О. Пехота, В. Беспалько, П. Мітчелл, О. Падалка, В. Дубровський, Г. Селевко, Л. Попова, О. Кіяшко).

Наразі ще недостатньо уваги приділяється дослідженню технології формування ІКК майбутніх кваліфікованих робітників-будівельників і процесу підготовки їх до реалізації інформаційно-комунікаційної функції як однієї з основних у професійній діяльності.

Більшість науковців (В. Беспалько, Л. Ковальчук, Л. Даниленко, І. Дичківська, І. Козловська, О. Пехота, Л. Попова, В. Химинець та ін.) суттєвою рисою сучасних інноваційних процесів у системі освіти називають їх технологізацію, оскільки будь-яке теоретичне знання потребує засобів для практичної реалізації, які виступають саме у вигляді технологій. Л. Попова називає інноваційну педагогічну технологію одним із основних понять педагогічної інноватики [2, с. 7–9].

Грунтовний аналіз еволюції поняття «педагогічна технологія» зроблений О. Пехотою, яка зазначає, що формулювання визначення залежить від того, як автори уявляють структуру та компоненти освітнього процесу. У цілому авторка виокремлює три категорії визначень, які описують сутність педагогічних технологій: комплекс сучасних технічних засобів навчання; процес комунікації; поєднання засобів і процесу навчання [3].

Технологія формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі – це певний алгоритм заздалегідь спроектованих етапів, сутність якого можна визначити наступною послідовністю: *сукупність процесів теоретичної й практичної діяльності викладачів ЗП(ПТ)О, спрямованих на становлення її розвиток особистості майбутнього кваліфікованого робітника будівельної галузі, а також систему цілей, методологічних підходів, принципів, змісту,*

методів, форм, засобів навчання, форм контролю й корекції, що поетапно впроваджуються в навчально-виробничий процес ЗП(ПТ)О і гарантують досягнення кінцевого результату - формування інформаційно-комунікаційної компетентності як складової частини професійної компетентності.

Проектування означеної технології передбачає наявність визначеної мети, концептуальної основи, змістовної частини навчання, технологічного процесу, форм, методів та засобів її реалізації.

Спираючись на зазначене вище, можна обрати наступний **алгоритм проектування та впровадження технології формування інформаційно-комунікаційної компетентності** майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі в процесі професійної підготовки (рис. 1):

- визначення цільових орієнтирів, завдань, методологічних засад, принципів;
- проведення попередньої діагностики рівня сформованості в учнів інформаційно-комунікаційної компетентності;
- моделювання змісту, форм і методів, формування в майбутніх кваліфікованих робітників-будівельників зазначеної компетентності;
- рефлексія, самодіагностика, самокорегування;
- діагностика кінцевого рівня сформованості досліджуваного феномена в майбутніх кваліфікованих робітників.

Пропедевтичний етап передбачає упровадження технології орієнтований на теоретико-методологічну підготовку викладачів ЗП(ПТ)О до формування в учнів інформаційно-комунікаційної компетентності; розроблення навчально-методичного забезпечення процесу підготовки майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі з метою формування інформаційно-комунікаційної компетентності; виявлення вихідного рівня сформованості в майбутніх кваліфікованих робітників-будівельників інформаційно-комунікаційної компетентності.

Змістово-процесуальний етап передбачає засвоєння учнями комплексу знань і вмінь, необхідних для формування в них інформаційно-комунікаційної

компетентності в процесі професійної підготовки, в основу якої покладені знання й уміння в галузі ІКТ, використання можливостей і сервісів Інтернет для розв'язання навчальних, професійних завдань і професійної самопрезентації, досконале володіння методами й способами пошуку, зберігання, оброблення й аналізу інформації, глибоку обізнаність у призначенні й використанні програмних продуктів загального й спеціального (професійного) призначення, у способах передачі інформації й засобах персональної та колективної комунікації.

Рефлексивно-аналітичний етап передбачає упровадження технології зорієнтований на самоаналіз, самооцінку, самоконтроль; здійснення комплексу моніторингових процедур, спрямованих на визначення рівня сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності в майбутніх кваліфікованих робітників.

Контрольно-оціночний етап передбачає контроль, аналіз отриманих результатів, виявлення недоліків у здійсненні процесу формування зазначеної компетентності, внесення уточнень, визначення перспектив подальшої діяльності як викладачів, так і учнів.

Спираючись на виокремлені методологічні підходи, визначено **принципи**, за умови реалізації яких можна сподіватися на досягнення очікуваних результатів.

Принцип гуманізації. Термін «гуманізм» (лат. *humanus* - людський) означає ставлення до людини як до найвищої цінності, захист права особистості на свободу, щастя, всебічний розвиток і прояв своїх здібностей [2]. Гуманізм у навчально-виробничому процесі реалізується в суб'єкт-суб'єктній взаємодії викладача й учня. Викладач має збуджувати інтерес до загальнонаукових і професійних знань, використання знань, умінь і навичок у професійній діяльності; формувати персональну відповідальність учня за власні успіхи й досягнення.

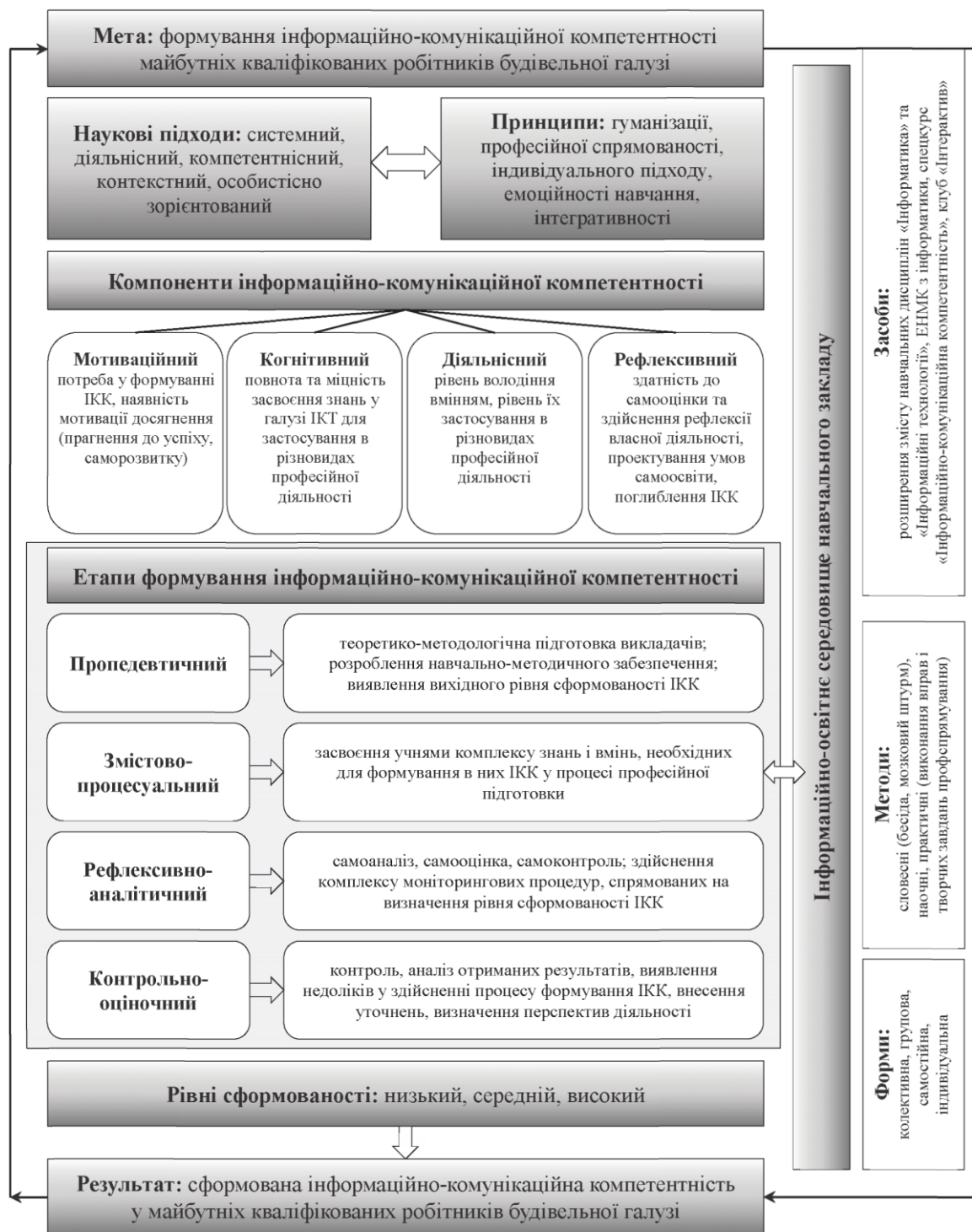

Рис. 1. Технологія формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі в процесі професійної підготовки

Принцип професійної спрямованості навчання полягає в розумінні зв'язків і залежностей між пізнанням дійсності, наслідком якої є теорія, і практикою. Професійна спрямованість у технології формування ІКК майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі реалізується насамперед у змісті

професійної підготовки, а також у формах і методах навчання й виховання. Спрямованість особистості на практичну діяльність, на формування інформаційно-комунікаційної компетентності відбувається через моделювання навчально-професійної діяльності в ЗП(ПТ)О на основі вирішення завдань професійного спрямування й вибору доцільних форм і методів навчання; відповідності змісту освіти й навчання меті підготовки компетентного фахівця.

Принцип індивідуального підходу. Цей принцип спрямовується на пошук можливостей гармонійного поєднання індивідуальних і колективних форм навчання, їх взаємного доповнення, тобто використання в колективних формах елементів самостійної пізнавальної діяльності учнів. Принцип індивідуального підходу сучасна дидактика пов'язує з особистісно-індивідуальною орієнтацією навчання, визначенням індивідуальної освітньої траєкторії, вибором рівня й методів оволодіння змістом навчальних програм.

Принцип емоційності навчання передбачає формування в учнів інтересу до знань. Він спрямований на розвиток внутрішніх мотивів учіння на засадах співтворчості й співробітництва викладача й учнів. Основними вимогами принципу емоційності є такі: виховувати почуття задоволення від успіху в навчанні; розвивати емоційне (зацікавлене) ставлення до процесу й засобів здобуття знань; формувати в кожного учня вміння володіти своїми настроями, контролювати свої емоції. Серед основних шляхів реалізації цього принципу є доброзичливий тон спілкування, повага до особистості, оптимістичний настрій, використання цікавих дидактично доцільних прикладів, підтримка віри у власні можливості [3].

Принцип інтегративності передбачає створення сприятливого інформаційно-освітнього середовища на основі інтеграції навчальної, позанавчальної, практичної й творчої діяльності.

Значним фактором підвищення ефективності навчання, зокрема формування і майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі інформаційно-комунікаційної компетентності, є забезпечення високого рівня пізнавальної мотивації й активності учнів, зацікавленості їх як у самому

процесі учіння, так і в знаннях інформаційно-комунікаційних технологій, що є потужним імпульсом до діяльності й призводить до досягнення мети навчання, особистих цілей.

Отже, запропонована технологія, звісно, не вичерпує всіх аспектів проблеми формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі в професійно-технічних навчальних закладах, проте розкриває новий підхід до її розв'язання, що полягає в упровадженні технології формування зазначеної компетентності.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі вбачаємо в аналізі шляхів професійної самореалізації майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі на підприємствах України.

Список літератури

1. Освітні технології: [навчально-методичний посібник] /О.Пехота, А. Кіктенко, О.Любарська та ін. за ред. О. Пехоти. Київ : А.С.К., 2004. 256 с.
2. Попова Л. Формирование информационно-коммуникационной компетентности у студентов педагогического колледжа в процессе изучения информатики [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://festival.lseptember.ru/articles/510835>.
3. Лгунов В. Педагогіка : [навч. посібник] / В. Лгунов. Київ : Либідь, 2002. 560 с.

СУЧАСНЕ КОМПЛЕКСНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ ПРОФЕСІЙ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Данилік С.М., викладач спецдисциплін Відокремленого структурного підрозділу «Любешівський технічний коледж Луцького НТУ» (сmt. Любешів Волинської обл.)

Головним завданням професійної освіти є підготовка якісних робітничих кадрів, які відповідають сучасним вимогам і можуть вирішувати складні виробничі завдання.

Головною умовою успішного вирішення цього завдання є:

- висока кваліфікація та майстерність педагогів;
- впровадження нових технологій, форм і активних методів навчання;
- сучасне дидактичне забезпечення навчального процесу.

Саме підготовка фахівців інтегрованої професії будівельної галузі: муляр, штукатур, маляр – потребує розробки дидактичного забезпечення, спрямованого на вдосконалення комплексно-методичного забезпечення.

Комплексне методичне забезпечення навчального процесу є основою використання будь-якої методики при вивченні спецдисциплін. Кожен викладач працює над створенням цього забезпечення своєї дисципліни: планування дисципліни, засобів навчання, дидактичних матеріалів, необхідних для забезпечення якісного процесу навчання учнів професій, що визначаються відповідно до навчальних планів і програм.

Наприклад, при вивченні кожної теми дисципліни «Матеріалознавство» з професій «Муляр», «Штукатур», «Маляр» велике значення відіграють опорні плакати та структурно-логічні схеми, які охоплюють головні аспекти теми уроку і дають можливість учням успішно засвоїти навчальний матеріал; навчальні фільми, які відображують весь процес виготовлення того чи іншого матеріалу(добування і обробку сировини, додавання домішок, формування виробу і подальша технологія виготовлення); колекції будівельних матеріалів, таблиці-характеристики матеріалів, які охоплюють ескіз і опис того чи іншого матеріалу; презентації, які дають можливість учням працювати на уроці і

самостійно над вивченням матеріалу (презентація на теми «Керамічні матеріали», «Силікатні матеріали», Гідроізоляційні матеріали», «Теплоізоляційні матеріали», Природні каміні матеріали», « Метали та металеві вироби», «Лакофарбові матеріали» та інші, використовуючи комп'ютерну техніку; електронні термінологічні словники. При поточному контролю знань використовувати технічні диктанти, які дають можливість швидко і якісно визначити рівень знань учнів, реферати, тести і як підсумок – комплексні контрольні завдання.

Вивчення кожної дисципліни має свою специфіку, але їх методичне забезпечення можна об'єднати в комплексно-методичне забезпечення, яке охоплює:

1. дидактичні засоби навчання (плакати, схеми, обладнання, моделі, фільми, моделі, колекції, тощо);
2. дидактична література (підручники, посібники, термінологічні словники, статті, тощо);
3. дидактичні принципи (зміст і форма навчання, методи навчання, самостійна робота, позакласна робота, тощо);
4. дидактичні та нормативні матеріали (таблиці, фото, малюнки, ілюстрації, комплексна перевірка знань (тести, технічні диктанти, теми рефератів, ККР, ККЗ), тощо).

Всі засоби навчання кваліфікують відповідно шляху подання інформації, функціонального призначення і методів організації навчально-пізнавальної діяльності учнів не залежно від тої чи іншої дисципліни.

В залежності від шляху подання інформації система засобів навчання поділяється на групи:

- друковані (підручники, довідники, словники, навчальні плакати, збірники завдань, інструкції, інструкційно-технологічні карти тощо);
- електронні (підручники, словники, відеофільми, презентації тощо);
- об'ємні (натуральні зразки, моделі, макети, муляжі, тренажери).

Засоби навчання за призначенням застосовують для передачі нового матеріалу, проведення самостійної роботи і контролю учнів в процесі навчання. І якщо вони будуть різноманітними, багатоаспектними, то і успішність учнів буде високою.

Якість навчання безпосередньо залежить від комплексу засобів.

Для того щоб робота цих систем була функціональною, необхідно щоб майстер і викладач використовували ці зв'язки, які створюються між окремими елементами системи на засадах змісту навчального матеріалу і методів навчання. Встановлення цих зв'язків створює оптимальні умови для передавання, засвоєння інформації, активізує навчально-пізнавальну діяльність учнів. Тому зміст навчання розкривається через його план, програму і систему засобів, яка є основою для організації навчання учнів з боку викладача чи майстра виробничого навчання і впливає на якість підготовки майбутніх фахівців.

Навчально-методичні комплекси з використанням інноваційних технологій призначені для доповнення і вдосконалення традиційної форми навчання новими, прогресивними технологіями. Цей комплекс відрізняється від традиційного методичного забезпечення способом зберігання, представлення, подання навчального матеріалу. Використання в навчально-методичному комплексі мультимедійних технологій, інтерактивного діалогу, дає можливість викладачу здійснювати безперервне управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів та активізувати їхнє навчання. Тому використання новітніх інформаційних технологій є потужним засобом навчання на сучасному етапі.

Навчально-методичний комплекс дасть можливість організувати ефективну як самостійну, так і індивідуальну роботу учнів, дасть поштовх розвитку творчих здібностей, ініціативи, можливості виконати самоперевірку рівня засвоєння навчального матеріалу.

Має бути системний підхід щодо створення навчально-методичних комплексів дисциплін загально-професійної, професійно-теоретичної,

професійно-практичної та загальноосвітньої підготовки відповідно до змісту державних стандартів професійно-технічної освіти.

Отже, комплексно-методичне забезпечення дає можливість використання інформаційних, найсучасніших технологій, а також їх різноманітності поєднань у навчальному процесі, створює нову методологію організації та практичної реалізації навчального процесу під час вивчення різних дисциплін на всіх рівнях системи освіти.

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ДЛЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ СТАНДАРТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Довмат Р.М., викладач професійно-теоретичної підготовки

ДПТНЗ “Соснівський професійний ліцей”

(смт Соснове Березнівського р-ну Рівненської обл.)

В умовах соціально-економічних перетворень в суспільстві, у зв'язку з курсом України на євроінтеграцію, модернізація системи професійної (професійно-технічної) освіти є одним із нагальних стратегічних завдань нашої держави, запорукою її економічного розвитку. Аналіз ринку праці свідчить про дисбаланс між рівнем професійної підготовки учнів у ЗП(ПТ)О та вимогами з боку роботодавців. Зокрема, на сучасному етапі розвитку економіки досить гостро стоїть проблема забезпечення ефективності підготовки трудових ресурсів для будівельної галузі, неготовність працювати за новітніми технологіями та застосовувати сучасне обладнання. Однією з важливих проблем впровадження Стандартів професійної (професійно-технічної) освіти (далі СП(ПТ)О) нового покоління є відсутність відпрацьованої системи участі роботодавців у процесах оцінювання компетентностей, вони не конкретизовані. Не існує також концепції для незалежного оцінювання компетентностей.

Аналіз попередніх досліджень свідчить, що проблема підготовки майбутніх будівельників розглянута в роботах Б. Адабашева (розглянуто зміст професійної підготовки робітників у професійно-технічних училищах будівельного профілю), О. Булейко (досліджено інтеграцію професійних знань майбутніх будівельників засобами інформаційних технологій), О. Горіної (представлено диференційований підхід до вивчення фундаментальних дисциплін у процесі підготовки майбутніх будівельників), А. Литвина (обґрунтовано засади інформатизації у професійно-технічних навчальних закладах будівельного профілю) та ін.

Останніми десятиліттями відомі міжнародні організації, що працюють у сфері освіти, – серед них ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, ПРООН, комісія Ради Європи, ОЕСР, Міжнародний департамент стандартів вивчають проблеми, пов'язані з появою компетентнісно-орієнтованої освіти. Ці організації розглядають компетентності як здатність застосовувати знання й вміння, що забезпечує активне застосування навчальних досягнень у нових ситуаціях.

Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року передбачає проведення реформи з метою забезпечення якості освіти шляхом формування змісту професійної (професійно-технічної) освіти на компетентнісній основі. Реформа сприятиме формуванню нового іміджу випускника закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

Основними особливостями освітніх стандартів на модульно-компетентнісній основі є:

- 1) відсутність типових навчальних планів і типових навчальних програм з навчальних предметів та виробничого навчання;
- 2) перелік навчальних предметів визначається навчальними закладами спільно з підприємством-замовником робітничих кадрів;
- 3) робочі навчальні програми розробляються закладом освіти спільно з підприємствами-замовниками робітничих кадрів та погоджуються з регіональними органами освіти;
- 4) навчальний матеріал поділено на модулі.

Підготовка за кожною професійною кваліфікацією ґрунтується на компетентнісному підході та структурується за модульним принципом.

Навчальний модуль – логічно завершена складова, що формується на основі кваліфікаційної характеристики відповідно до потреб розвитку галузі, сучасних технологій та новітніх матеріалів.

Відповідно до вимог стандарти професій, структура навчального модуля включає перелік компетентностей та їх зміст. Засвоєння навчального модуля

може підтверджуватися відповідним документом (сертифікат / посвідчення / свідоцтво), що видається закладом професійної (професійно-технічної) освіти, проте, заклади, в т.ч. і наш, такої практики ще не мають.

СП(ПТ)О визначає три групи компетентностей: загальнопрофесійні, ключові та професійні.

Загальнопрофесійні компетентності – знання та уміння, що є загальними (спільними) для професії. Якщо навчання здійснюється безперервно на декілька професійних кваліфікацій, то загальнопрофесійні компетентності набуваються один раз – перед оволодінням навчальним матеріалом початкової професійної кваліфікації (формуються в ході вивчення предметів загальнопрофесійного блоку - інформаційні технології, основи трудового законодавства, основи ринкової економіки та інші).

Ключові компетентності – загальні здібності й уміння (психологічні, когнітивні, соціально-особистісні, інформаційні, комунікативні), що дають змогу особі розуміти ситуацію, досягати успіху в особистісному і професійному житті, набувати соціальної самостійності та забезпечують ефективну професійну й міжособистісну взаємодію (набуваються впродовж всього терміну навчання поза робочим навчальним планом).

Професійні компетентності – знання та уміння особи, які дають їй змогу виконувати трудові функції, швидко адаптуватися до змін у професійній діяльності та є складовими відповідної професійної кваліфікації (формуються на уроках професійно-теоретичної підготовки та в процесі виробничого навчання та виробничої практики).

Підготовка учнів в ДПТНЗ «Соснівський професійний ліцей» за професією “Штукатур” здійснюється відповідно до СП(ПТ)О 07133.F.43.31-2017, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 13.11.2017 р. № 1465. Відповідно до вимог СП(ПТ)О професійна підготовка включає вивчення таких модулів (Рис. 1).

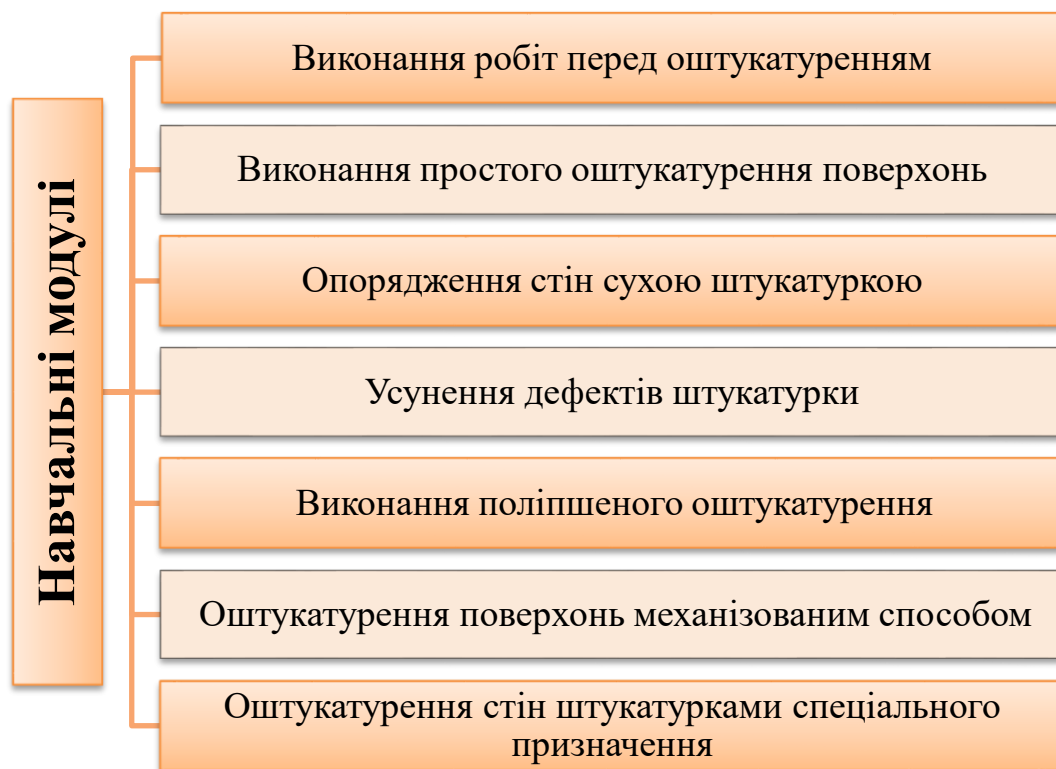

Рис.1 Навчальні модулі

Варто відмітити величезний позитив стандартів нового покоління – це відсутність типових програм, що дає можливість нам, викладачам, творчо підходити до вивчення предметів, включати теми, пов’язані із вивченням новітніх будівельних технологій, сучасних матеріалів та обладнання. Відповідно до нових стандартів, професійно-практична підготовка здійснюється в навчальних майстернях, лабораторіях, на навчальних полігонах, навчально-виробничих ділянках та безпосередньо на робочих місцях підприємств. Розподіл кількості годин відведених на виробниче навчання та виробничу практику здійснюється закладом освіти, за погодженням із підприємством-замовником кадрів, що теж є досить позитивним фактором.

Опанування змісту навчальних модулів здійснюється на уроках спецдисциплін, у відповідності до визначених у навчальному закладі предметах: технологія штукатурних робіт, матеріалознавство, будівельне креслення, охорона праці, електротехніка. Навчальні програми з цих предметів розроблені спільно з підприємствами-замовниками робітничих кадрів, що

дозволяє в подальшому задовольнити потреби цих підприємств у робітниках та важливою перспективою подальшого працевлаштування наших випускників.

Автономія закладу та зокрема викладача у розробці освітніх програм має вагоме значення у забезпеченні якості підготовки кваліфікованих робітників, відповідно до вимог ринку праці. Так, на уроках технології штукатурних робіт учні вивчають сучасні технології опорядження поверхонь, що застосовуються у практиці роботи підприємств, де учні проходять виробничу практику.

Вивчаючи теми за кваліфікацією 4 розряду використовую матеріали сучасних декоративних штукатурок: гіпсові полімермінеральні штукатурки; мозаїчні декоративні штукатурки; полімерцементні штукатурки ; декоративні фасадні “Короїд”; кольорові вапняно-піщані штукатурки. Їх застосування сприяє підвищенню якості будівельних робіт і продуктивності праці, зниженню витрат на транспортування і зберігання, зменшення втрат при виконанні роботи. Ці штукатурки виглядають презентабельно і мають тривалий термін експлуатації, користуються попитом на ринку будівельних послуг. Важливо, щоб в процесі професійної підготовки в ЗП(ПТ)О учні оволоділи теоретичними знаннями та практичними новачками виконання таких робіт.

Висновки. Підготовка кваліфікованих робітників для будівельної галузі за новими стандартами професійної (професійно-технічної) освіти забезпечує можливість оновлення змісту навчального матеріалу з вивченням інноваційних виробничих технологій, сучасних матеріалів, інструментів та обладнання, що в свою чергу підвищує якість надання освітніх послуг. Високий рівень професійної компетентності здобувачів освіти сприяє досягненню їх особистого успіху, ефективній самореалізації в соціальних сферах, зростанню продуктивності в будівельній галузі, що позитивно позначається на розвитку суспільства в цілому.

Список літератури

1. Брюханова Н. Підходи до розуміння компетентності та компетенції в освіті. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2007. С.40–49.

2. Гулай О.І. Теоретико-методичні основи професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю в умовах неперервної освіти: автореф. / Гулай Ольга Іванівна; Вінницький держ. пед. ун-т імені Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2016. 40 с.

3. Пляка Л. В. Професійна компетентність як фактор формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців, 2009. С.135–137.

4. Методичні рекомендації з реалізації компетентнісного підходу у змісті освіти та навчально-виховному процесі загальноосвітніх навчальних закладів. Аналітичний звіт за результатами дослідження / наук. ред. Бібік Н.М. К., 2010. 128 с.

АНАЛІЗ СТЕЙКХОЛДЕРІВ ПРИ СТВОРЕННІ ЦЕНТРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ДОСКОНАЛОСТІ

Дрипан Ю.А., *майстер в/н Вищого професійного училища №7 м.
Кременчука (м. Кременчук Полтавської обл.)*

Підготовка конкурентоспроможних на ринку праці робітничих кадрів можлива за наявності в закладах освіти сучасного обладнання, висококваліфікованих педагогів, тобто це має бути новий сучасний заклад освіти.

Стейкхолдер (від англ. Stakeholder - власник частки (одержувач відсотка); власник застави, розпорядник (довірчий власник) спірного, закладеного або підопічного майна, пайовик) – у вузькому змісті слова: те ж, що й shareholder (акціонер, учасник), тобто позначає особу, що має частку в статутному (складовому) капіталі підприємства; у широкому змісті: одна з фізичних або юридичних осіб, зацікавлених у фінансовому й іншому результатах діяльності компанії: акціонерів, кредиторів, власників облігацій, членів органів керування, співробітників компанії, клієнтів (контрагентів), суспільства в цілому, уряду.

Найчастіше під терміном «стейкхолдери» мають на увазі групи впливу, що існують усередині або поза компанією, які треба враховувати при здійсненні діяльності. Інтереси стейкхолдерів можуть вступати в протиріччя один з одним. Стейкхолдерів можна розглядати як єдине суперечливе ціле, рівнодіюча інтересів частин якого буде визначати траєкторію еволюції організації.

Стейкхолдери ВПУ№7 – зацікавлені сторони, фізичні та юридичні особи, які мають легітимний інтерес щодо освітньої діяльності училища, тобто суттєво залежать від неї або можуть на неї впливати.

Зокрема, до стейкхолдерів училища можна віднести: педагогічних працівників та навчально-допоміжний персонал; роботодавців; здобувачів професійної освіти; майбутніх вступників та їх батьків; представників мас-медіа; тощо.

ПІДВАЛИНИ РЕФОРМУВАННЯ.

Відносини між сферою професійної освіти і економікою знань, регіональним економічним розвитком, зростанням продуктивності та ринком праці (наприклад, надання інноваційних професійних послуг для набуття сучасних навичок, зменшення прогалин чи дефіциту в певних кваліфікаціях) – ключові загальнонаціональні основи для інвестування як у привабливість, так і у забезпечення найвищого рівня професійного розвитку (*excellence*), які у багатьох країнах стають основою для створення так званих центрів професійної досконалості. Такі заклади також можна називати професійними навчальними інститутами, центрами професійної майстерності або просто багатофункціональними центрами.

Міжнародне співтовариство не має єдиного визначення центрів професійної досконалості (*Centers of excellence*). Однак, аналіз міжнародної практики показує, що цей термін зазвичай означає партнерську мережу закладів професійної освіти і навчання, що створюється в різних регіонах, водночас у їхній діяльності відображаються пріоритети національної політики кожного окремого регіону.

Планується створення таких центрів у кожному регіоні «у рамках формування єдиного простору професійної освіти». Завдання центрів полягатиме у формуванні нового іміджу сучасної професійної освіти, надання високоякісних послуг у сфері підготовки кваліфікованих кадрів, забезпеченні набуття фахової передвищої освіти, підвищенні кваліфікації, опануванні високотехнологічними професіями галузевого та різногалузевого спрямування, слугуванні платформою для об'єднання інтересів та налагодженні співпраці закладів професійної освіти, регіональних органів влади й регіональних рад професійної освіти, бізнесу, торгово-промислових палат, галузевих об'єднань, роботодавців, профспілок, здобувачів професійної освіти.

На своєму засіданні 12 червня 2019 року Уряд схвалив Концепцію «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта». Документ визначає ключові напрями реформи до 2027 року.

Міністерство освіти і науки України у співпраці з Європейським Союзом планує залучити 58 млн. євро для створення центрів професійної досконалості у різних областях України. Загалом, по всій Україні їх передбачено лише 7. Тому від кожної області до МОН має надійти 3 кращі проєкти професійно-технічних закладів.

Полтавщина теж долучається до конкурсу проєктів. «Від кожної області передбачалося 3 проєкти. Відповідно, нам потрібно визначити 3 заклади освіти, які подаватимуть проєкти. Вони повинні бути англійською та українською мовами. Якщо хтось із закладів переможе, то на його базі створять центр професійної досконалості. Це дасть змогу залучити додаткові інвестиції ЄС. Однією з вимог є забезпечення співфінансування з місцевим бюджетом. Полтавщина зараз на гарному рахунку щодо розвитку професійно-технічної освіти: вкладаються кошти з обласного бюджету, покращується матеріально-технічна база», – зазначила директор Департаменту освіти і науки Полтавської ОДА Олена Харченко.

Загальний обсяг фінансування складає 58 млн євро. Навчальний заклад може отримати в середньому 8-10 млн євро на розвиток матеріально-технічної бази. Реалізація проєкту триватиме впродовж 5 років.

«Міністерство хоче бачити цей центр, як осередок розвитку економіки в регіоні. Він не лише буде здійснювати навчання, а й забезпечуватиме співпрацю держави, бізнесу, вдосконалюватиме якість освіти, підвищуватиме кваліфікацію працівників закладів. Кошти, які отримає кожний заклад, йтимуть виключно на придбання обладнання, його встановлення, будівництво чи реконструкцію центрів та їх інфраструктури»», – додав начальник управління позашкільної, професійної (професійно-технічної), вищої освіти та правового забезпечення Сергій Рибалко.

Професійно-технічні заклади Полтавщини мали до 15 липня цього року подати проєкти до Департаменту освіти і науки Полтавської ОДА. Конкурсна

комісія мала обрати 3 найкращі проєкти і направити їх до Міністерства освіти і науки.

Отже для організації ефективної діяльності центрів професійної досконалості та можливості їх застосування по всій Україні варто зробити аналіз стейкхолдерів.

АНАЛІЗ СТЕЙКХОЛДЕРІВ

Важливе значення для суспільної політики має аналіз стейкхолдерів – дослівно це пайовики – всі, хто мають відношення до вирішення питань вироблення політики – і в середині влади, і поза владою, тобто всі, чії позиції варто брати до уваги при аналізі політичної ситуації, тому що вони можуть вплинути на процеси ухвалення і впровадження рішень [1]. Тобто, вони мають своєрідний пай у процесах вирішення питання, отже термін може розглядатись як метафора в англійській мові.

Проте досвід свідчить, що термін пайовики погано сприймається в українському суспільстві, особливо коли він застосовується до органів влади (мабуть, виникають нездорові асоціації із корумпованістю влади, про яку дуже багато розмов). Переклад терміну, який інколи пропонується – зацікавлені групи – з урахуванням існування більш усталеного іншого поняття з такою ж назвою – є неприйнятним). Фактично без належного аналізу стейкхолдерів неможливо зробити якісний аналіз політики, оскільки зміна напряму політики (якщо не обрано альтернативу status-quo) є зміна стейкхолдерів (альтернативні стейкхолдери).

Аналіз стейкхолдерів передбачає з'ясування:

поглядів і ставлення зацікавлених груп, лідерів, ЗМІ, тощо до проблеми (кого стосуються, зачіпає проблема і хто має важелі впливу на можливі варіанти вирішення/ поглиблення проблеми).

Зацікавлені групи. Які існують зацікавлені групи, тобто ті, кого зачіпає проблема або засоби її розв'язання, і хто має можливість впливати на ситуацію, як позитивно, так і негативно.

У даному контексті наголошується лише на недержавних структурах, і таких, на інтереси яких слід зважати, а також вказуються лише інституційовані групи (наприклад, громадські об'єднання підприємців, якщо проблема стосується несприятливого інвестиційного клімату); окремі неінституційовані групи населення (наприклад, підприємці) повинні згадуватися у попередньому пункті при описі масштабів проблеми (напр., скільки таких підприємців, який відсоток населення вони становлять, яке відношення мають до проблеми) організації: установи, що підтримують / заперечують рішення.

Зацікавлені органи влади. Чи викликає стурбованість в інших органах влади (яких саме), у чому це має прояв, яку роль відіграють ці органи в поточній політиці, які питання вимагають узгодження із представниками даних органів.

Вказуємо тільки ті органи влади, з позицією яких варто рахуватися. Очевидно, що орган влади – замовник аналізу, в цьому переліку не згадується.

Прийнято поділяти усіх стейкхолдерів на *внутрішніх* (керівництво, працівники, власники, спонсори) та *зовнішніх* (державні регулятивні, законодавчі органи, правові, судові та політичні установи, а також конкуренти, місцеве населення, ЗМІ). Крім того, є групи, що знаходяться між внутрішніми та зовнішніми сторонами, до яких, перш за все, слід віднести клієнтів і постачальників.

Інтереси стейкхолдерів можуть вступати в суперечність один з одним, отже, «зовнішніх і внутрішніх партнерів» господарюючого суб'єкта можна розглядати як єдине суперечливе ціле, рівнодіюча інтересів частин якої буде визначати траєкторію еволюції організації.

Ефективне управління відносинами зі стейкхолдерами є однією з головних цілей управління навчальним закладом і однією з найважливіших задач стратегічного менеджменту. Аналіз стейкхолдерів суб'єкта господарювання включає такі основні етапи: ідентифікація, систематизація, оцінка цілей і завдань стейкхолдерів, збір інформації про них.

Одним із інструментів, який дає можливість виявити та проаналізувати відносини підприємства і його стейкхолдерів є теорія зацікавлених сторін (stakeholder theory).

Основним предметом дослідження теорії зацікавлених сторін є взаємодія різних стейкхолдерів, що переслідують свої інтереси, які пов'язані з діяльністю деякого підприємства.

Розглянемо ключові положення цієї теорії:

1) заклад має відношення з великою кількістю стейкхолдерів, що складають його оточення, які впливають або на яких можуть вплинути рішення навчального закладу, що приймаються керівництвом;

2) теорія займається природою цих відносин: процесами і результатами, які їх супроводжують;

3) інтереси всіх стейкхолдерів потенційно мають право бути взяті до уваги і при можливості – задоволені.

Аналіз стейкхолдерів в межах ідентифікації стратегічного простору навчального закладу спрямований на виявлення таких їх характеристик, як: інтереси окремих груп та їх відносна влада, вплив на навчальний заклад та значущість кожної групи для його майбутнього; вплив стейкхолдерів на ресурси закладу освіти, на його стратегічні активи; партнерства та коаліції, в які вступають стейкхолдери та можливі наслідки такої їх взаємодії для закладу. Результатом подібного дослідження має стати своєрідна сегментація стейкхолдерів по групах, що створюють для сучасного навчального закладу нові можливості, або загрози.

Завершивши аналіз стейкхолдерів, планувальна група може переходити до організації діяльності центрів професійної досконалості та відповідно до формулювання місії професійно-технічного закладу, яка виникає з довгих дискусій про сутність центрів досконалості, її незмінну мету, зв'язок з головними стейкхолдерами, її філософію та головні цінності й етичні норми.

Передбачається, що вони стануть платформою для співпраці закладів ПТО, бізнесу та органів регіональної влади. У таких центрах, зокрема,

підвищуватимуть кваліфікацію викладачів та майстрів. Створення такого центру на базі закладу ПТО коштуватиме кілька мільйонів євро. На думку міністерства, важливо вже зараз передбачити критерії відбору навчальних закладів, які претендуватимуть на відкриття такої структури на їх базі.

Приємно констатувати той факт, що наше ВПУ№7 уже в цьому році у важкій та безкомпромісній боротьбі виграло гранд Європейського банку реконструкції та розвитку на створення центру професійної досконалості. Надійшов вже перший транш на який почалася закупівля новітнього обладнання і паралельно відбувається тотальна модернізація двох електромайстерень училища. Не забули наші внутрішні стейкхолдери навіть про нову сучасну роздягальню для майбутніх здобувачів профтехосвіти.

А вже зовнішні стейкхолдери ВПУ№7 висловили думку, що впровадження елементів дуальної освіти у закладах професійно-технічної освіти та можливість зробити професійно-технічну освіту доступною для всього населення – це створення регіональних багатофункціональних центрів професійної досконалості, орієнтація саме на результат навчання – це в ідеалі спосіб змінити ставлення суспільства до системи профтехосвіти.

Список літератури

1. Кілієвич О. Англо-український глосарій термінів і понять з аналізу державної політики та економіки. К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2003.

С. 17

ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Докторович В.М., заступник директора ДПТНЗ «Сумське вище професійне училище будівництва і дизайну», аспірант ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (м. Суми)

Про необхідність введення в Україні дуальної форми навчання, що широко поширена в світі, неодноразово наголошує Міністерство освіти і науки України, назвавши її «потребою нашої країни» [1]. Мова йде про механізми співпраці бізнесу й закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О), при яких здобувачі освіти здобувають теоретичну підготовку в закладі освіти, а практичну на підприємстві. Для забезпечення підприємств якісними кваліфікованими кадрами, їм необхідно брати безпосередню участь у спільній із ЗП(ПТ)О підготовці кадрів за дуальною формою навчання.

Початкові цілі організації впровадження елементів дуальної форми навчання :

1) вивчення можливостей подолання розриву між теорією і практикою з урахуванням стандартів професійної (професійно-технічної) освіти (далі СП(ПТ)О, професійних стандартів, що діють на підприємствах;

2) здійснення оцінки ефективності мотивації і компетентності для виконання трудових функцій здобувачам освіти на підприємстві з точки зору їх кількісних, якісних і технічних параметрів;

3) визначення можливих ризиків при складанні програм із використанням елементів дуальної форми навчання у процесі оцінки якості надання освітніх послуг й управління контролем та оцінкою якості освіти;

4) формування пропозицій щодо доопрацювання СП(ПТ)О з урахуванням побажань роботодавців у разі потреби їх удосконалення.

Для реалізації вказаних цілей необхідно вирішити наступні завдання:

1) розробити навчальні плани і програми з урахуванням пропозицій роботодавців;

2) здійснити відбір здобувачів освіти, котрі будуть навчатися за програмою підготовки з елементами дуальної форми навчання;

3) здійснити відбір підприємств для співпраці з використанням елементів дуальної форми навчання, укласти відповідні угоди.

Із цілей та завдань щодо організації впровадження елементів дуальної форми навчання витікає проведення комплексу заходів:

1. Розробка критеріїв відбору підприємств, щодо найбільшої готовності до реалізації завдань дуального навчання, у яких буде здійснюватися підготовка з елементами дуальної форми навчання.

2. Організація впровадження елементів дуальної форми навчання з урахуванням навчальних планів ЗП(ПТ)О і розроблених ними програм дуального навчання.

3. Визначення вимог до випробувань (атестації) здобувачів освіти на відповідність їх рівня кваліфікації.

4. Визначення вимог до ресурсного забезпечення, включаючи вимоги до навчально-методичного, інформаційного, кадрового, матеріально-технічного і фінансового забезпечення.

5. Розробка порядку контролю проходження навчання з елементами дуальної форми навчання за допомогою спеціального моніторингу.

Ураховуючи План заходів (дорожню карту), затверджену наказом Міністерства освіти і науки України від 23.06.2017 № 916 «Про впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників», розроблено алгоритм організації дуального навчання, який проводиться відповідно до програми (табл.1).

Таблиця 1.

Алгоритм організації впровадження елементів дуальної форми навчання в закладі професійної (професійно-технічної) освіти

№ з/п	Назва заходу	Очікуваний результат
1.	Моніторинг ринку праці	Відбір підприємств для співпраці і підготовки кваліфікованих робітників з елементами дуальної форми навчання
2.	Підписання угод з роботодавцями	Двосторонні договори
3.	Підбір кваліфікованого кадрового складу	Наявність у викладачів, майстрів в/н професійної освіти, відповідного профілю професії або спеціальності, досвіду роботи в організаціях відповідної професійної сфери, володіння освітніми технологіями формування загальних і професійних компетентностей учнів, а також технологіями оцінювання компетентнісних освітніх результатів. Наявність у наставників-представників підприємства, професійної освіти, відповідного профілю або спеціальності, відповідної кваліфікації та професійного досвіду роботи
4.	Створення робочої групи для забезпечення організаційних заходів моніторингу, координації і контролю реалізації програми з упровадження елементів дуальної форми навчання	Наказ (Дуальна форма здобуття освіти у закладі освіти запроваджується відповідно до наказу керівника закладу освіти [3])
5.	Розробка навчальних планів ЗП(ПТ)О за професіями спільно з роботодавцями	Експериментальний робочий навчальний план (30/70), освітні програми. Для ЗП(ПТ)О доцільними є <u>блочна модель</u> (години розподіляються між закладом освіти та підприємством по блоках із відпрацюванням повного модулю) [2, ст.6]
6.	Формування груп здобувачів освіти для професійної підготовки з елементами дуальної форми навчання	Список учнів
7.	Підписання угод з роботодавцями	Тристоронні договори
8.	Реалізація програм навчання для підготовки учнів з елементами дуальної форми навчання	Здійснення підготовки з елементами дуальної форми навчання, практичне навчання (виробниче навчання та виробнича практика) в умовах підприємства до 70%, робота на сучасному промисловому обладнанні

9.	Контроль ходу реалізації навчання (таблиця 3)	Проміжний контроль, поетапна атестація, підсумкова атестація
10.	Психолого-педагогічний і методичний супровід процесу підготовки	Надання консультаційно-методичної підтримки. Наявність і функціонування єдиного банку даних (методичного депозитарію), який акумулює навчально-методичні комплекси, розробки і рекомендації; мультимедійні матеріали, описи освітніх технологій реалізації компетентнісного підходу
11.	Створення інформаційних умов	Висвітлення ходу організації та проведення підготовки на сайті закладу. Оперативний обмін інформацією з освітніми організаціями і підприємствами
12.	Фінансове забезпечення	У відповідності до заключних договорів (тристоронніх, двосторонніх).
13.	Проведення незалежної оцінки результатів засвоєння програми підготовки з елементами дуальної форми навчання	Рекомендації щодо опрацювання програми підготовки з елементами дуальної форми навчання
14.	Систематизація, узагальнення та розповсюдження досвіду роботи	Підготовка аналітичних матеріалів щодо ефективності та результативності впровадження у професійну підготовку кваліфікованих робітників елементів дуальної форми навчання, результатів моніторингових досліджень

Перед початком реалізації впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників необхідно розробити спільно з роботодавцями робочі навчальні плани за визначеними професіями.

Розробляти робочі навчальні плани рекомендуємо в наступному порядку:

- розглянути загальні дані плану: структуру, терміни і форму підготовки,
- розглянути відомості про попередню освіту здобувача освіти (перепідготовка, підвищення кваліфікації);
- скласти графік освітнього процесу: визначення видів практики й місця її проведення в освітньому процесі, розподіл годин на різні види підготовки;
- визначення термінів підготовки здобувачів освіти для реалізації програми підготовки з елементами дуальної форми навчання;

– розглянути порядок проведення поетапної та державної кваліфікаційної атестації здобувачів освіти.

Основна концепція дуальної системи професійного навчання, на відміну від традиційної, заснована на посиленні практичної направленості підготовки фахівця, що значно збільшує можливість професійної мобільності випускників ЗП(ПТ)О. Дана система професійної освіти є ефективним механізмом, що дозволяє підготувати висококваліфікованих фахівців, що відповідають потребам на ринку праці.

Реалізація програм підготовки з елементами дуального навчання спільно з партнерами-підприємствами сприятиме розвитку неперервної професійної освіти на території регіону і підготовці кадрів, адаптованих до виробництва.

Список літератури

1. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2017/02/16/222630/>.
2. Концепція підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти. URL: <http://www.uam.in.ua/upload/medialibrary/3fb/3fb2c5c519f60251581d83fc2c139b61.pdf/>
3. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.12.2019 № 1551 «Про затвердження Положення про дуальну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти».

ЕФЕКТИВНИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ СИСТЕМИ З ПРОФЕСІЇ «ОПЕРАТОР НА АВТОМАТИЧНИХ ТА НАПІВАВТОМАТИЧНИХ ЛІНІЯХ У ДЕРЕВООБРОБЛЕННІ».

*Дукельська С.М., викладач спецдисциплін Володимир-Волинського ВПУ
(м. Володимир-Волинський Волинської обл.)*

Тенденції, що спостерігаються на ринку праці України на сучасному рівні розвитку техніки та світових технологій, свідчать про потребу збільшення питомої ваги кваліфікованих робітників, інноваційного підходу до професійно-технічної освіти. Ефективною формою співпраці є дуальна система навчання. Родоначальниками дуальної системи вважають німців, вони вперше практикували тісне поєднання освіти та виробництва. Така система навчання визнана досить ефективною та інтенсивно запроваджується у світовій практиці.

На території Волинської області деревообробна галузь представлена декількома потужними меблевими та деревопереробними підприємствами. Це «БРВ-Україна» та «Кроноспан-Україна» у Нововолинську, ТзОВ «Гербор-холдінг» у Володимирі-Волинському, меблеві фабрики «Гермес» та «Мелвін» у Луцьку та інші. Щорічно зростає потреба кваліфікованих кадрів у галузі. У Володимир-Волинському діє потужне підприємство з іноземними інвестиціями з виготовлення корпусних меблів ТзОВ «Гербор-холдінг». Основним видом діяльності товариства є виготовлення корпусних меблів: віталень, спалень, кухонь, передпокоїв, офісних та дитячих меблів. ТзОВ «Гербор-холдінг» створене в грудні 1995 року. Із 2003 року підприємство займає четверте місце у рейтингу меблевих підприємств України, складеному Кабінетом Міністрів України, та входить у десятку найбільших платників податків по Волинській області. Меблева фабрика співпрацює більше ніж із 300 оптовими партнерами та дилерами, які є регулярними споживачами продукції. Основним напрямом підприємства є виготовлення корпусних меблів – це затишні вітальні, лаконічні передпокої, стильні офісні меблі, спальні, дитячі кімнати. Меблі представлені у широкому асортименті і можуть задовольнити вимоги найбільш вибагливого споживача.

Площа виробничих і складських приміщень перевищує 45000 м², підприємство представлене трьома виробничими цехами із випуску корпусних меблів. Обсяг виробництва поступово збільшується, освоюються нові виробничі площі, впроваджуються новітні меблеві технології, розширюється парк сучасного високотехнологічного обладнання із елементами ЧПУ та автоматичного програмного керування, а отже і виникає постійна потреба у кваліфікованих робітничих кадрах.

З метою досягнення високого рівня професійної підготовки у Володимир-Волинському ВПУ із 01.09.2008 року запроваджено дуальну систему професійного навчання при підготовці кваліфікованих робітників з професії оператор на автоматичних та напівавтоматичних лініях у деревообробленні. Ініціаторами були керівники меблевого підприємства та навчального закладу і міський голова, які спільними зусиллями провели ліцензування нової спеціальності. За кошти роботодавця був створений кабінет спецтехнології деревооброблення, облаштований необхідними меблями, оргтехнікою, забезпечений зразками матеріалів, науково-методичною літературою.

Ось уже 13-й рік реалізовується тісна співпраця училища та меблевого підприємства ТЗОВ «Гербор-холдінг». Щорічно набирається група учнів у кількості 25 чоловік для здійснення підготовки за спеціальністю «Оператор на автоматичних та напівавтоматичних лініях у деревообробленні». Термін навчання один рік. Затверджується робоча програма, укладаються договори на навчання даної групи учнів, фахівцями підприємства та керівником групи проводиться ряд інструктажів з охорони праці та ознайомча екскурсія на виробництво.

Особливістю дуальної системи професійної підготовки учнів Володимир-Волинського ВПУ є те, що формування теоретичних знань проводиться в училищі у спеціально обладнаному кабінеті спеціальної технології, а виробниче навчання та виробничу практику учні проходять на виробничій базі підприємства. Співпраця розпочинається із заключення договорів на

проходження виробничого навчання та виробничої практики. На перших заняттях із виробничого навчання проводиться ознайомлення учнів із інструкціями з охорони праці та проведення вступного інструктажу інженером з охорони праці підприємства. Після того як учні підтвердили свої знання із охорони праці, їм проводять ознайомчу екскурсію на виробництво, де вони вперше знайомляться із технологією виробництва меблів. Пізніше навчальний процес комбінується теоретичним навчанням та практичними заняттями. Теоретичні заняття випереджують практичні, тому учні закріплюють здобуті теоретичні знання на практиці, уже безпосередньо виконуючи виробничі завдання у цехах підприємства. Вивчення матеріалу проводиться блоками, які поєднують ознайомлення учнів поетапно з різними операціями технологічного процесу виготовлення меблів. Спочатку вивчаються загальні характеристики сировини та матеріалів, основні вимоги до певних технологічних операцій, технічні характеристики обладнання. Учні на перших заняттях із виробничого навчання виконують найпростіші операції, знайомляться із будовою інструменту, прийомами налаштування та програмування верстатів та центрів. Учні розбиті на групи та розподілені по виробничих цехах по декілька чоловік, згідно наказу по підприємству за кожним учнем закріплений наставник на певній технологічній операції. Переміщення по робочих місцях здійснюються за графіком, який враховує усі теми програми виробничого навчання для даного кваліфікаційного розряду. У першому семестрі проводиться підготовка для III-го кваліфікаційного розряду оператора автоматичних і напівавтоматичних ліній, яка завершується виробничою практикою та поетапною кваліфікаційною атестацією.

У другому семестрі продовжується навчання за програмою IV розряду, яке закінчується виробничою практикою та захистом дипломної роботи із присвоєнням відповідного розряду. Виробнича практика оплачувана. Під час працевлаштування враховуються інтереси випускника, його побажання, у якому цеху та на якій одиниці обладнання він має бажання працювати, згідно

переліку вакантних місць. Усі випускники 100% працевлаштовані, щорічно ми отримуємо лише позитивні відгуки про високий рівень їх професійних якостей.

На сьогоднішній день заробітна плата випускників складає від 12 тисяч гривень, середня зарплата по підприємству у районі 15-17 тисяч гривень, оплата праці залежить від виробітку, підприємство на сьогоднішній день сприяє працевлаштуванню учнів, додатково усім працівникам підприємства пропонують знижку до 50% на меблі власного виробництва, забезпечується страхування життя та здоров'я у приватних страхових компаніях за рахунок роботодавця.

Аналізуючи наш 13-ти річний досвід по впровадженню дуальної системи навчання можна виокремити наступні переваги та недоліки даної системи:

Переваги для підприємства:

- можливість підготовки робочих кадрів, безпосередньо, під своє виробництво, виробничі технології та обладнання; максимальна відповідність корпоративним інтересам;
- економія часу та коштів на пошук та підбір робітників, їх перенавчання та адаптацію до умов конкретного підприємства;
- учні добре знають специфіку підприємства, вимоги виробничої дисципліни та охорони праці на робочих місцях, уміють виконувати технологічні операції;
- багатофункціональність учнів-випускників, так як за рік навчання вони опановують усі виробничі процеси, за програмою виробничого навчання та практики вивчають різні види технологічного обладнання і опановують весь технологічний процес виготовлення меблів у цілому.

Переваги для навчального закладу:

- реалізація змісту професійного навчання, згідно діючого законодавства;

- зменшення витрат на укомплектування навчального закладу сучасним технологічним обладнанням і зменшення витрат на енергоносії будівництва, обладнання та утримання майстерень;
- забезпечення учнів теоретичними знаннями, достатньою професійною орієнтацією;
- учні за дуальною системою набувають добрі знання, стійкі професійні прийоми та навички роботи, самостійність і безболісну адаптацію до дорослого життя, у них з'являється впевненість у завтрашньому дні;
- забезпечення учнів на 100% місцем практики, виконання усіх програм практики, достойна її оплата;
- 100 % працевлаштування випускників;
- матеріальна підтримка навчального закладу зі сторони роботодавця (забезпечення меблями, виконання ремонтів у навчальних кабінетах, технічна підтримка);
- перерахування 50% від суми оплати виробничої практики;
- консультування фахівцями із підприємства, обмін досвідом;
- можливість стажування майстрів виробничого навчання;
- вивчення сучасних провідних світових технологій;
- щорічно представники підприємства входять до складу атестаційних комісій.

Переваги для учнів: вони рано набувають добрі знання і стійкі професійні прийоми та навички роботи, самостійність і безболісну адаптацію до дорослого життя, у них з'являється впевненість у завтрашньому дні, отримують перше робоче місце із достойною оплатою праці, офіційне працевлаштування, медичне страхування, соціальні гарантії, оплачувані відпустки, можливість стажування за кордоном. Нові технології виробництва швидше впроваджуються у сучасних підприємствах, тому учні мають можливість вивчати актуальні технології сьогодення, навчальні заклади у цьому плані відстають на десятиліття.

Недоліки дуальної системи:

- неможливість залучати учнів із базовою середньою освітою, оскільки у будь-якому виробництві існує безліч небезпечних факторів, виробничих шкідливих чинників;
- у віці 15-16 років недостатнє сприйняття виробництва, виробничої дисципліни, невідповідність зросту показникам та ергономічним вимогам до облаштування робочого місця;
- у рамках дуальної системи можуть співпрацювати лише великі підприємства;
- деякі підприємці неготові до співпраці через непрозорість фінансової діяльності;
- при залученні до співпраці за дуальною системою виробництва, парк технологічного обладнання повинен бути досить великим;
- недостатня підтримка механізму співпраці підприємство-навчальний заклад зі сторони держави;
- відсутні гарантії зі сторони випускника, що він буде певний термін працювати на даному підприємстві.

У випадку тринадцятирічної співпраці Гербор-холдінг та Володимир-Волинського ВПУ багато проблемних питань добре врегульовані. Забезпечений необхідний рівень з охорони праці, учні забезпечені ЗІЗ, є три виробничих цехи, що дозволяє усіх учнів забезпечити робочим місцем, достатня кількість виробничого устаткування для вивчення операцій технологічного процесу. Згідно законодавства заключені договори на виробниче навчання та практику, проводяться усі види інструктажів з ОП, здійснюється оплата виробничої практики, згідно діючого законодавства, випускники отримують офіційно перше робоче місце, навчальні програми скориговані з врахуванням особливостей підприємства, викладачі і керівники виробництва тісно співпрацюють, враховуються побажання і зауваження зі сторони навчального закладу, є взаєморозуміння у співпраці у всіх сторін процесу.

І найголовніше – наші учні мають конкретний стимул у вигляді: комфортних умов праці, високої заробітної плати, можливості кар’єрного росту.

КВАЛІФІКОВАНІ СПЕЦІАЛІСТИ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ – КРОК У МАЙБУТНЄ

Зарецька Є.В., *старший майстер відділення автотранспорту і
будівництва Дніпровського Центру професійно-технічної освіти (м. Дніпро
Дніпропетровської обл.)*

Підвищення якості професійної освіти і рівня підготовки компетентних, творчих і висококваліфікованих фахівців, які відповідають вимогам, є в даний час однією з актуальних проблем не тільки для України, але і для інших країн ближнього і далекого зарубіжжя. Розвитку професійної освіти визначаються досягненням стандартів міжнародного рівня, переходом від предметного навчання до міжпредметних-модульному на основі компетентності, а також безперервністю професійної освіти протягом всього життя людини. Оптимальною формою підготовки професіоналів у будівельній галузі які володіють відповідними компетенціями, є «учбова праця на реальних робочих місцях, з кращими професіоналами в якості наставників».

Реалізація принципу безперервності в професійній освіті фахівців-будівельників дозволяє підвищити ефективність підготовки, більш раціонально використовувати наявні ресурси, мінімізувати витрати на освіту. Ідея безперервної освіти особистості прийнята в світі в якості ключової і планується в реформах освіти. В рівній мірі вона відноситься до утворення фахівця в будь-якій області, так як відповідає потребам і закономірностям розвитку постіндустріального суспільства, коли безперервна освіта стає фактором суспільного і трудового життя, набуває статусу особливого механізму громадського і культурного розвитку регіонів.

На сучасному етапі суспільного розвитку будівельної галузі фахівців недостатньо адаптувати до нових умов господарювання, особливо в частині співвідношення «пропозиції і попиту». Розвиток робітничих кадрів має бути найважливішою умовою успішного функціонування будь-якої галузі. Це особливо справедливо в сучасних умовах, коли прискорення науково-технічного прогресу значно прискорює процес професійних знань і умінь.

Ключовою умовою успішності будівельної галузі та реформування системи підготовки робітничих кадрів є модернізація управління професійною освітою. Для логічного ланцюжка модернізації необхідно вибудувати нову систему відносин між роботодавцями і державою в частині управління професійною освітою. Також створити координаційні органи нового типу, засновані на широкому соціальному партнерстві: суспільно-професійні об'єднання; координаційні ради з професійної освіти (регіональні, міжрегіональні, галузеві). Можливість сформувати сучасну незалежну систему оцінки якості освіти, здатну забезпечувати всі зацікавлені сторони достовірною інформацією про те, як працюють і окремі освітні організації, і система професійної освіти в цілому.

Модернізація управління професійною освітою є системою утворення завдань і стратегій, які визначають і забезпечують реалізацію всіх інших напрямків. У даний час в професійному навчанні використовується ряд прийомів і методів, що дозволяють досягти високих результатів в діяльності висококваліфікованих фахівців.

ПРОЄКТУВАННЯ ШЛЯХІВ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ігнатенко Г. В., кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри професійної освіти та технологій с. г. виробництва

Глухівського національного педагогічного університету

імені Олександра Довженка (м. Глухів Сумської обл.)

На часі розвиток суспільства передбачає модернізацію системи професійної освіти через усунення невідповідності рівня професійної підготовки майбутніх фахівців потребам сучасного ринку праці. Висока результативність діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти – це, перш за все, підготовка професійно мобільного, компетентного фахівця.

Компетентністний підхід в системі освіти окреслює низку проблем, вирішення яких неможливе без розгляду методичних аспектів, зокрема, звернення до інноваційних педагогічних технологій.

Поняттям «інновація» позначають новизну, введення чогось нового. У перекладі з іт. «innovation» означає – новина, нововведення; нові форми організації праці й управління, нові види технологій, які охоплюють не тільки окремі установи та організації, а й різні сфери. За іншим джерелом – від латинської «innovates» – оновлення, новинка. Наразі найчастіше це поняття ототожнюється з поняттям «нововведення», «новизна», «реформування». Нами покладено в основу підходу до зазначеного поняття загальноприйняте значення, за яким під інновацією розуміють введення нового в педагогічну практику; а саме – введення нового в мету, завдання, зміст, форми, методи, засоби навчання і виховання, в організацію спільної діяльності того, хто навчає та того, хто навчається [1; 2; 3].

Наукові доробки М. Артюшиної, Р. Гуревича, В. Ковальчука, О. Коваленко, П. Лузана, В. Манька, А. Нісімчука, О. Пехоти, Г. Романової та інших спрямовані на визначення наукового підґрунтя та шляхів запровадження в освітній процес інноваційних підходів.

Низка сучасних науковців до найважливіших інноваційних технологій відносять технології, які за своїм характером є інтерактивними[2; 3].

Використання інтерактивних технологій дозволяє уникнути пасивності в навчанні, адже до освітнього процесу включаються усі його учасники, шляхом тісної взаємодії між собою.

Організація пізнавальної діяльності здобувачів освіти в інтерактивному режимі забезпечує розвиток комунікабельності, здатностей до організації майбутнього професійного середовища та самостійності у роботі, що неможливе без формування самостійності, як інтегруючої якості особистості, що охоплює здатність до висування гіпотез, оригінальних ідей; уміння аналізувати та синтезувати інформацію; здійснювати перенос знань, самооцінку, самоконтроль та взаємоконтроль. Зазначимо в основі самостійності лежить активність особистості [4].

Проведене опитування педагогічних, науково-педагогічних працівників засвідчує необхідність спрямування процесу професійної підготовки майбутніх фахівців саме на розвиток їх самостійності.

Зокрема, практично всі респонденти відмітили важливість впровадження в освітній процес інтерактивних технологій і в той же час майже 80% вказали на неготовність здобувачів освіти включатись до такої діяльності. Досить часто наявність готової інформації знайрізноманітніших джерел інформації сприяє розвитку у здобувачів освіти пасивності. Як наслідок, велика підготовча робота педагога до проведення нетрадиційного заняття сходить нанівець через низьку активність тих, хто навчається, їх неспроможність самостійно обґрунтовувати чи запропонувати шляхи розв'язання завдання тощо.

Впровадження інновацій в процес підготовки кваліфікованих фахівців складний багатогранний процес. Та вирішення проблеми, на наш погляд, полягає у систематичному і послідовному включенні здобувачів освіти до інтерактивної пізнавальної діяльності впродовж усього терміну здобуття фаху. Дослідження засвідчило доцільність передбачення в освітньому процесі з урахуванням особливостей навчальних дисциплін завдань, розв'язання яких

вимагало б узагальнення вже відомих способів дій, а також прийняття самостійних рішень та творчого підходу[5; 6].

Вважаємо за необхідне розгляд, як пропедевтичного етапу впровадження інноваційних педагогічних технологій, послідовне включення до освітнього процесу так і складових методів інтерактивних методичних прийомів. Такі прийоми мають бути спрямовані в першу чергу на активізацію навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, створення емоційного забарвлення освітнього процесу, пробудження інтересу до творчої пізнавальної діяльності. Адже тільки мотивована діяльність якнайкраще виконує виховні та розвивальні функції. А на фоні емоційного підйому здобувачі освіти навіть з початковим та середнім рівнями успішності більш охоче працюють з навчальним матеріалом. За таким підходом у тих, хто здобуває фах формуються здатності до діалогу, обґрунтованого відстоювання власної точки зору, сприйняття інших точок зору і т. д.

Так, педагогічна практика довела ефективність низки методичних прийомів. Зокрема, впровадження в освітній процес елементів гри. Назви й технології прийомів можуть бути найрізноманітнішими («Бліц-турнір», «Блеф-клуб», «Знайди пару», «Слідчий», «Найкмітливіший» тощо).

Спільним в організації освітнього процесу за даним підходом є впровадження елементів змагання, добір чітких емоційно-забарвлених завдань, включення здобувачів освіти до командної роботи на короткий проміжок часу. Формування здатності до чіткого аргументування своєї позиції допомагає систематичне звернення до прийому відповідей за алгоритмами. Тобто під час обговорення певної проблеми здобувачам освіти пропонують будувати свої відповіді строго за схемою, наприклад, вважаю, що ..., тому що ...; не згоден ..., адже ... , вважаю; вважаю, що .., наприклад .. і т. д.

Таким чином використання інноваційних технологій в освітньому процесі під час підготовки кваліфікованих фахівців зумовлено, з одного боку, необхідністю удосконалення освітнього процесу у професійних (професійно-технічних) закладах освіти, а з іншого – необхідністю формування у

здобувачів освіти готовності до інноваційної діяльності у різних сферах виробництва. Необхідне спрямування усього освітнього процесу на розвиток у майбутніх фахівців перш за все активності та самостійності. Систематичне звернення під час освітнього процесу до інтерактивних методичних прийомів є шляхом досягнення окреслених завдань.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К. : Либідь, 1997. 376 с.
2. Лузан П. Г., Манько В. М., Нестерова Л. В., Романова Г. М. Теорія і практика впровадження інноваційних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників: монографія / за заг. ред. Г. М. Романової. Київ : ТОВ «НВП Поліграфсервіс», 2014. 216 с.
3. Ігнатенко Г.В., Маринченко Є. О. Інноваційні педагогічні технології в процесі підготовки майбутніх інженерів-викладачів. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка*. 2017. № 2 (34). С. 40–47.
4. Ігнатенко Г. В., Ігнатенко К. В. Формування самостійності як професійно-важливої якості особистості майбутнього викладача професійного навчання засобами кейс-технології. *Хуманитарни Балкански изследвания*. №4, 2018. С. 40–42.
5. Ковальчук В. І. Методика викладання у вищих навчальних закладах: практикум. Київ, 2017. 428 с.
6. Підготовка майбутніх педагогів професійного навчання на засадах компетентнісного підходу : кол. монографія / за наук. ред. В. І. Ковальчука. Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2020. 194 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ВИРОБНИЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ ТМ SILTEK

*Кайда М.В., старший майстер ДНЗ «Інгулецький професійний ліцей»
(м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл.)*

Головним завданням сучасної професійної (професійно-технічної) освіти є створення такої системи, яка забезпечить підготовку кваліфікованих кадрів, конкурентоспроможних на ринку праці, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння та впровадження новітніх технологій.

Перед закладами П(ПТ)О поставлені нові завдання щодо підвищення якості та ефективності навчання, виховання та розвитку майбутніх кваліфікованих робітників і фахівців. Останніми роками посилюється тиск з боку очікувань громадськості, підвищились вимоги до ключових показників продуктивності, учні по іншому оцінюють навчання.

Практична підготовка – основна складова підготовки кваліфікованого робітника. Проте, останнім часом спостерігається негативна тенденція зниження можливостей і ефективності проведення підготовки, головними причинами якої є:

- відсутність фінансових можливостей у держави та закладів освіти на придбання сучасних матеріалів, інструментів, обладнання тощо;
- невідповідність рівня підготовки майстрів виробничого навчання техніко-технологічному прогресу, який відбувається у будівництві;
- зниження ефективності проведення професійно-практичної підготовки в умовах виробничих підрозділів будівельних підприємств через їх економічну нестабільність.

Особливо ці фактори впливають на рівень підготовки учнів за професіями будівельної галузі.

З метою створення умов для якісної підготовки конкурентоспроможних робітничих кадрів будівельної галузі та з метою підвищення якості професійно-технічної освіти нами створено нову модель соціального партнерства у сфері професійно-технічної освіти, а саме навчально-виробничу дільницю ТМ «Siltek» на базі ДНЗ «Інгулецький професійний ліцей».

Відповідно до річних планів роботи НПД ТМ «Siltek», з метою підвищення якості професійної (професійно-технічної) освіти, проводилися майстер-класи, практичні заняття, засідання «Школи впровадження нових виробничих технологій», засідання міської секції педпрацівників ЗП(ПТ)О будівельної галузі м. Кривого Рогу. Основною метою заходів стало впровадження передових виробничих технологій у освітній процес.

Під час проведення майстер-класів керівник проєктів технічного відділу, інженери-технологи та техніки-лаборанти технічного відділу ПрАТ «Термінал-М» представляють новинки компанії, а саме: матеріали декоративного оздоблення підлоги та стяжки, ґрунтівки та композиції, штукатурки, шпаклівки, фарби фасадні та інтер'єрні що відповідають усім сучасним вимогам. Фахівці діляться своїм досвідом, високим професіоналізмом з учасниками заходів.

Педпрацівники ЗП(ПТ)О будівельної галузі міста Кривого Рогу та Зеленодольська, здобувачі освіти ліцею мають змогу практично відпрацювати прийоми нанесення декоративних штукатурок «Мозаїка», «Граніт натуральний», «Природний мармур», «Камінцева», Marmorino, структурної фарби FacadeTexturit. Відпрацьовують вправи з улаштування гідроізоляції сумішшю для еластичної гідроізоляції двокомпонентною V-33/E-33; облицювання вертикальної поверхні різногабаритними плитками клеями T-80, T-801, T-95, T-88; облицювання підлоги клейовою сумішшю T-83; заповнення швів сумішшю SiltekFuqa; влаштування самовирівнювальної підлоги F 50.

За допомогою штукатурної станції виконують механізоване нанесення гіпсової універсальної штукатурки Siltek PM-20. Для механізованого нанесення декоративної штукатурки «Декор-спрей» S-15 застосовують масляний

повітряний компресор. Фарбу InteriorPrestige 5 наносять фарборозпилювачем WagnerControlPro 250 M. Це безповітряний розпилювач нового покоління з технологією HEA (*HighEfficiencyAirless*).

За підсумками роботи педпрацівники ЗП(ПТ)О будівельної галузі, що стали учасниками практичних семінарів та майстер-класів, та здобувачі освіти ліцею за фахом «Маляр. Штукатур. Лицювальник-плиточник» отримують відповідні сертифікати від ПрАТ «Термінал-М» та ДНЗ ІПЛ.

Під час засіданні «Школи впровадження нових виробничих технологій», на якому були присутні викладачі спецдисциплін, старші майстри та майстри виробничого навчання з професій будівельної галузі ЗП(ПТ)О м. Кривого Рогу, вирішили включити до варіативної складової робочих навчальних програм з професії «Штукатур» доповнення щодо використання будівельних матеріалів ТМ «Siltek».

Відповідно до наказу Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області від 09.01.2020 №1 навчально-практична дільниця ТМ «Siltek» була внесена до Реєстру педагогічних послуг НМЦ ПТО у Дніпропетровській області для здійснення самоосвітньої діяльності педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти Дніпропетровської області за напрямками, що визначені Постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників».

У 2019 році кількість охоплених навчанням на навчально-практичній дільниці збільшилась, у порівнянні із 2017 роком, на 25%. У 2017 році навчання пройшли 15 педпрацівників ЗП (ПТ)О будівельної галузі м. Кривого Рогу, у 2018 – 20, у 2019 — 22. Крім того, у 2017 році навчання пройшли 28 здобувачів освіти Інгулецького професійного ліцею, у 2018 – 48, у 2019 - 48 осіб.

Головною метою соціального партнерства є спільна взаємовигідна діяльність між партнерами, направлена на удосконалення професійної (професійно-технічної) освіти відповідно до вимог національної економіки, участь зацікавлених сторін у розробленні нормативно-правових актів з питань розвитку ринку праці та ринку освітніх послуг на національному і регіональному рівнях.

Ідеєю такого партнерства є забезпечення переходу на багатоканальне фінансування закладів П(ПТ)О, стимулювання інвестицій у розвиток освіти, оновлення матеріально-технічної бази та сприяння якісній підготовці робітничих кадрів відповідно до сучасних потреб економіки, враховуючи пропозиції департаментів (управлінь) освіти і науки обласних державних адміністрацій.

Завдяки соціальному партнерству в ліцеї створені умови для якісної підготовки конкурентоспроможних робітничих кадрів, здатних задовольнити вимоги ринку праці, підвищено якісний показник професійно-практичної підготовки здобувачів освіти ліцею.

Діяльність навчально-практичної дільниці забезпечує організацію та проведення семінарів-практикумів, майстер-класів, конференцій, засідань творчих груп, «Школи впровадження нових виробничих технологій», міських та обласних методичних секцій.

Використовується дільниця для підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання, викладачів професійно-теоретичної підготовки та надає закладам освіти інформаційну, практичну, методичну та консультативну допомогу з питань використання інноваційних матеріалів ТМ «Siltek».

Об'єднаними зусиллями закладу освіти та ПрАТ «Термінал – М» створюється матеріально-технічна база навчальних майстерень, класів для підвищення конкурентної привабливості професійної освіти.

Впровадження сучасних будівельних матеріалів, інноваційних технологій у навчальний процес підвищує активність, загальний рівень знань та інтерес здобувачів освіти до навчально-виробничого процесу. Набуті ключові компетентності формують якісно нову особистість, яка у майбутньому відповідатиме вимогам сучасного життя.

ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЛЯРІВ

Карпуніна Н.В., викладач професійно-теоретичної підготовки
Любомльського професійного ліцею (м. Любомль Волинської області)

Сьогодні багато закладів П(ПТ)О працюють у змішаному або дистанційному режимі і перед викладачем постала нова проблема: як зробити урок цікавим і продуктивним? Як його провести без зайвого навантаження на здобувачів освіти? Як спонукати учнів до ефективної роботи?

Дистанційне навчання включає в себе сучасні форми і методи конструювання та відображення змісту навчання, елементи модульного і комп'ютерного навчання, теорії та практики, самостійної роботи учнів, застосування у навчанні сучасних інформаційних технологій, комп'ютерів, телекомунікацій і являє собою цілеспрямований інтерактивний процес взаємодії учнів і викладачів.

В мережі Інтернет можна знайти відеоролики по технології опряджувальних робіт. Але на мою думку, якщо здобувачі освіти побачать відеоролик із знайомим обличчям свого викладача, то це дасть кращий результат. Вони ніби будуть відчувати себе в кабінеті на уроці.

Посилання на розробку відеоуроку «Види кольорів, способи копіювання»
<https://drive.google.com/file/d/1xf8-lcUXiSM79qftlYgB36bPaKl04vED/view?usp=sharing>

А фрагменти цього уроку наводимо нижче.

Тема уроку. Види кольорів, способи копіювання.

Викладач.

- Вітаю. В умовах дистанційного навчання бережіть своє здоров'я та здоров'я оточуючих, дотримуйтесь всіх вимог карантину. Я бажаю усім міцного здоров'я, хорошого настрою та плідної праці на уроці.

Приступаємо до вивчення нового матеріалу. Опрацюємо *такі питання:*

1. Види кольорів. Психологічний вплив кольору на людину .

2. Колірне опорядження інтер'єрів
3. Способи колірування.

1. Види кольорів. Психологічний вплив кольору на людину.

Кольори, що оточують нас, є найбільш емоційними елементами навколишнього середовища, впливають на нас як позитивно, так і негативно, тобто колір несе нам радість і печаль, дратує і заспокоює, гріє і холодить. Від вибору колірного рішення багато в чому залежить, чи буде наш будинок затишним і комфортним, або, навпаки, холодним і дратівливим.

Кожен з нас сприймає колір по-своєму, оскільки природа наділила нас колірним зором – невід'ємною частиною нашого життя. Знання кольорів та особливостей їх сприйняття є важливою складовою професії маляра.

Маляр повинен відчувати гармонійні поєднання кольорів, вправно змішувати пігменти і фарби при складанні кольорів, знаходити доцільні для кожного випадку, що радують око, колірні рішення.

- *Призупиніть демонстрацію відео уроку.*
- *Перегляньте презентацію «Психологічний вплив кольору на людину» . Встановіть відповідність у таблиці «Психологічний вплив кольору на людину». Виконайте це завдання, зробіть скріншот і відправте його до уроку в Classroom.*
- *Я думаю, що ви справитесь із завданням і запам'ятаєте психологічний вплив кольору на людину.*

2. Колір - це важлива частина інтер'єру .

Вибір кольору кімнати повинен бути обдуманим і правильним. При виборі кольору важливо враховувати розмір приміщення, місце, куди виходять вікна і призначення даної кімнати (спальня, кухня і т. д.), ступінь освітлення, стиль інтер'єру, характер мешканців і їх перевагу. У кожного кольору і конкретного відтінку є свої особливості. Забарвлення інтер'єру здатне впливати не тільки на емоційний і психологічний стан людей, але і на фізіологічний.

Фрагмент уроку - нейтральні кольори.

У дизайні інтер'єру можна з успіхом використовувати спокійні тони, м'які відтінки і неясні, розмиті контрасти нейтральних фарб, що відображають ваш стиль життя.

Нейтральні тони зазвичай вважають безбарвними, «ніякими», хоча їх коло досить широке. Строго кажучи, до них відносяться чорний, сірий і білий кольори. Сюди ж зараховують всі відтінки кремового, бежевого і коричневого кольорів (сіро-коричневий, жовтувато-коричневий, сірувато-бежевий). Ці нейтральні тони виключно універсальні і використовуються в багатьох стильних композиціях від стриманого модерну до помітного гламуру.

Багато хто вважає інтер'єр в чисто нейтральних тонах нудним і аскетичним. Однак сучасні тенденції в дизайні показують, що ця думка помилкова. В обробці інтер'єру нейтральними матеріалами приховані свіжі, цікаві рішення.

Успіх нейтральної композиції забезпечується більш ретельним плануванням порівняно з барвистою схемою. Кожен елемент – від фарби та текстилю до окремих декоративних деталей – повинен бути вивірений. Коли все буде готово, ви побачите, як легко і комфортно жити в такій обстановці. За бажанням інтер'єр завжди можна доповнити, не побоюючись внести дисгармонію в колірну гаму.

Наводяться приклади з демонстрацією фото з іншим колірним опорядженням.

Викладач. Зупиніть демонстрацію відео, розгляньте файл «Інтер'єри з різним колірним рішенням», виконайте завдання – підкресліть правильні відповіді, зробіть скріншот і відправте його до уроку в Classroom. В коментарях намагайтеся бути толерантними!

Отже, вибір кольору кімнати повинен бути обдуманим і правильним. З цим завданням справиться тільки компетентний висококваліфікований маляр. Бажаю вам стати саме таким малярем і дарувати людям затишок, радість, а колір в інтер'єрі вашого будинку принесе тільки позитивні емоції.

3. Способи колірування.

Інколи ми не можемо підібрати фарбу бажаного кольору. Тому ми звертаємося до колірування. Така послуга є актуальною завжди. Оскільки яким би великим не був вибір фарби, досить часто виникає необхідність у створенні нових кольорів. Колірування - метод підготовки фарби до фарбування, який полягає у додаванні барвника до білої або прозорої основи. Не слід плутати звичайне змішування фарб між собою для одержання іншого кольору, бо це називається лесуванням з коліруванням. Колірувати можна двома способами: ручним та із застосуванням сучасних технологій - комп'ютерним. Перегляньте відеоролик з ручним поліруванням (демонстрація відеоролика).

Беремо білу фарбу, до неї добавляємо барвник. Все це ретельно перемішуємо вручну за допомогою спеціальної копістки або електроміксера.

Але це змішування не дасть рівномірного результату, витрачається час і відтінок не можна повторити.

Тому я хочу ознайомити вас із сучасними технологіями колірування. Для цього ми зробимо

віртуальну екскурсію на фірму «Будрем» міста Любомля (демонстрація відеоролика).

Ви переглянули 2 відеоролика. Поміркуйте, які переваги має комп'ютерне колірування? В яких випадках доцільно використовувати ручне колірування?

Відповіді запишіть у робочий зошит, зробіть скріншот і відправте його до уроку в Classroom.

Пам'ятайте, що ми не повинні забруднювати навколишнє середовище. Пластмасова тара забруднює його. Тому використані ємкості після фарб і барвників потрібно віднести в контейнер для відходів, а саме пластмасових.

Отже, колірування – це економічний спосіб отримати бажаний колір фарби, що дасть можливість здійснити заощадження вашої майбутньої підприємницької діяльності, якщо хтось захоче займатися власною справою - відкрити свою фірму по наданню послуг з опоряджувальних робіт.

От і завершується наш урок. Чекаю ваших відповідей на поставлені питання. Я думаю, що ви зрозуміли, як важлива ця тема уроку для вашої майбутньої професійної діяльності.

Список літератури:

1. Підручник «Малярні і шпалерні роботи» Г.М.Добровольський, Київ «Вища школа» 1996р.
2. «Альфрейно-декоративні роботи» Г.М.Добровольський, Київ «Техніка» 1996р.
3. «Малярні роботи» інтегрований курс модульного навчання 3 частина, Київ «Вікторія» 2006р.

СТАН ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ БУДІВЕЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНІ

Красильніков А.В.,*методист НМЦ ПТО у Дніпропетровській області*

Дніпропетровська область є одним з найбільш розвинених в економічному відношенні регіонів України. За чисельністю населення, внеском у загальнодержавні обсяги виробництва валового внутрішнього продукту вона займає провідні місця серед інших регіонів України. Частка Дніпропетровщини у загальнодержавному обсязі виробленої будівельної продукції дорівнює 11,8%, що відповідає другому місцю серед регіонів країни.

У 2019 році згідно даних Державної служби зайнятості брак працівників робітничих професій відчувався в усіх базових видах діяльності області, найголовнішим чином – будівництві та у переробній промисловості. І проблема браку робочої сили у відповідних секторах буде існувати й надалі на ринку праці у 2020 році, адже причини мають фундаментальний характер:

- істотна кількість українців виїхали за кордон на заробітки через вищу зарплату;
- суттєва частка трудових мігрантів – є представниками дефіцитних нині робітничих професій.

З метою усунути брак працівників робітничих професій на Дніпропетровщині щорічно заклади професійної (професійно-технічної) освіти приймають на навчання близько 800 здобувачів освіти і випускають близько 700 робітників з професій будівельного напрямку.

Керівників будівельної галузі Дніпропетровщини турбує як дефіцит робітничих кадрів так і рівень підготовки молоді в закладах професійної(професійно-технічної) освіти.

При підготовці робітничих кадрів, в тому числі будівельників, головне усунути основні недоліки традиційних форм і методів навчання майбутніх кваліфікованих робітників, подолати розрив між теорією і практикою,

освітою й виробництвом, та підвищити якість підготовки кваліфікованих кадрів із урахуванням вимог роботодавців у рамках нових організаційно-відмінних форм навчання. Саме дуальність, передбачає узгоджену взаємодію освітньої та виробничої сфери з підготовки кваліфікованих кадрів певного профілю в рамках організаційно-відмінних форм навчання.

Сьогодні становиться зрозуміло, що практична підготовка робітника, в тому числі робітника будівельника має високу вартість. За кошти державного бюджету можна забезпечити тільки професійно-теоретичну підготовку. Тому опанування сучасними будівельними технологіями та сучасними будівельними матеріалами здобувачами освіти без участі соціальних партнерів неможливе..

Саме запровадження дуальної форми освіти дає можливість ці проблеми вирішити.

В області сьогодні спостерігається процес поширення застосування дуальної освіти при підготовці молодих робітників. Декілька загальних цифр.

У 2017 році в Україні запроваджували елементи ДУО 52 навчальних заклади професійної(професійно-технічної)освіти, із них був 1 заклад професійної (професійно-технічної)освіти Дніпропетровської області, всього 56 професій по Україні, 3 професії по Дніпропетровській області.

У 2018 році в Україні запроваджувало елементи дуальної форми навчання вже 198 закладів професійної освіти, в нашій області 12, 114 професій по Україні і 15 професій по Дніпропетровській області.

У 2019 в Україні запроваджували елементи ДУО 262 заклади профтехосвіти, в Дніпропетровській області 16, 190 професій по Україні 21 професія по області. З 2019 року у Дніпропетровській області з'явилася 1 професія будівельного напрямку «Монтажник-складальник метало пластикових конструкцій». Застосовувати елементи ДУО почали Криворізький центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів будівельної галузі та ТОВ «Вікна-Віконда» м. Кривого Рогу.

У 2020-2021 навчальному році позиції щодо застосування дуальної освіти в будівельній галузі Дніпропетровщини залишилися на рівні 2019 року.

На нашу думку це дуже мало. Росту темпів «дуалізації» профтехосвіти при підготовці робітників будівельників зауважила також пандемія КОВІТ-19. Досвід у нас поки що невеликий, але певні висновки зробити можна.

Позитивні результати спільної роботи:

- підприємством були підготовлені робочі місця для здобувачів освіти;
- 80% здобувачів освіти відповідно уклали тристоронні угоди з подальшим працевлаштуванням;
- підприємство забезпечувало доставку здобувачів освіти до робочих місць;
- підвищувалася мотивація здобувачів освіти до навчання та отримання професійних умінь;
- випускники швидше адаптувалися до виробничих умов, корпоративної культури, мають можливість швидше підвищити кваліфікацію.
- підприємство створило технічні та соціальні умови впровадження елементів дуальної форми здобуття освіти, умови доступу здобувачів освіти до сучасних технологій, використання інноваційних технологій;
- підприємство створило умови для проходження стажування та вивчення нових технологій педагогами ЗП(ПТ)О;
- керівники підприємства приймають особисту участь у організації освітнього процесу.

Визначено також і проблеми:

- учасниками можуть бути лише стало функціонуючі будівельні підприємства;
- підприємства вимагають власні форми угод згідно з галузевими вимогами, не завжди має намір брати участь у соціальному партнерстві з закладом.
- віковий ценз для здобувачів освіти, що укладали угоди, менше 18 років. Здобувачі освіти не мають права самостійно підписувати тристоронню угоду, (підприємства не допускали їх на робочі місця);

- під час роботи закладів професійної освіти щодо застосування елементів ДУО більшість будівельних підприємств зацікавленості в цьому питанні не виявили;
- для забезпечення виконання стандарту професійної(професійно-технічної) освіти потрібно створення одночасно великої кількості учнівських місць не доставало нормативних документів, а саме: положення про впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників(прийнято у грудні 2019 року).

Втім це вже виправлено наказом МОН України № 1551 від 12.12.2019 положення про дуальну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти затверджено.

Думаємо що для вирішення проблем формування робітничого потенціалу будівельної галузі саме дуальна освіта, зацікавленість керівників будівельних підприємств в якості професійного навчання будуть тим чинником, що спрацює на нас.

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ВИРОБНИЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ БУДІВЕЛЬНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Лішук В.П., викладач професійно-теоретичної підготовки Луцького ВПУ
будівництва та архітектури (м. Луцьк Волинської обл.)

Будівництво є флагманом економіки будь якої країни. Навіть економічні кризи не зупиняють, а лише сповільнюють його процес. Завдяки будівництву створюється, відновлюється та вдосконалюється інфраструктура економіки, підвищується якість життя людей.

В умовах реформування української освіти, переходу на багаторівневу підготовку професійних кадрів, конкурентоспроможності фахівців на ринку праці, особливу актуальність набуває проблема компетентнісного підходу.

Задоволення потреб суспільства вимагає від сучасного випускника ЗП(ПТ)О зацікавленості в розвитку власного творчого потенціалу, здатності до інноваційної діяльності, самовдосконалення, професійної активності.

Світові тенденції глобалізації охопили не лише науку, технології, виробництва, а й ОСВІТУ. Як наслідок – відбувається трансформація існуючої системи освіти в нову (оновлюється, модернізується). В українському педагогічному термінологічному ряді з'являються нові поняття: *компетентнісний підхід, освітній ландшафт, педагогічний дизайн, STEM-освіта, SMART-навчання, коучинг, освітні проекти, Інтернет-контент, тренінги, стартапи та інші.*

Парадигмою XXI століття стає «навчити вчитись». Сьогодні для успішної професійної кар'єри недостатньо просто предметних знань і, відповідно, умінь, є потреба в здатності приймати рішення із масиву можливих та обґрунтувати його доцільність.

Принцип трансдисциплінарності це не просто міжпредметні зв'язки, це набагато складніший процес для педагога, але набагато простіший та доступніший для опанування інформацією чи її усвідомлення здобувачем освіти. Процес навчання виходить за рамки окремого предмета, відбувається комплексний підхід до розкриття явища, процесу, поняття з різних предметних галузей.

Навчальний процес максимум наповнений практикою (практико-орієнтоване навчання) – незалежно, чи це в кабінеті, лабораторії, майстерні, полігоні – дає можливість опанувати професійними компетентностями за оптимальний час. Тому потрібна особлива технологічна територія, яка максимально буде задовольняти запити здобувачів професійної освіти.

У зв'язку з цим, одним з основних завдань поряд з формуванням гармонійно розвиненої особистості, є завдання формування професійно компетентного фахівця. В училищі акцентується увага на отримання додаткових компетенцій, що доповнюють освітньо-кваліфікаційну характеристику в частині «повинен вміти» у відповідності до ринку праці та технологій, що використовуються в сучасному будівництві. Розроблені програми додаткових компетенцій, включаються в робочий навчальний план на основі анкетування учнів.

На базі училища у 2005 році розпочав роботу перший навчально-практичний центр від компанії «Хенкель Баутехнік (Україна)». Зараз успішно працюють навчально-практичні центри від компанії «Хенкель Баутехнік (Україна), Кнауф, Снежка», що сприяє якісній підготовці здобувачів освіти. Для опоряджувальних професій (штукатурів, малярів, лицувальників-плиточників, монтажників систем утеплення) розроблена робоча навчальна програма з предмета «Декоративне опорядження поверхонь матеріалами Ceresit».

Програма містить технології виконання робіт матеріалами ТМ Ceresit від компанії Хенкель Баутехнік (Україна). Програмою передбачено засвоєння теоретичних знань та здобуття практичних навичок. Навчання здобувачів освіти відбувається в навчально-практичному центрі. Заняття організовуються так, щоб отримані теоретичні знання учні зразу ж відпрацьовували практично.

Після завершення навчання кожний учень (слухач) повинен уміти самостійно виконувати всі роботи, передбачені робочою програмою, технологічними умовами і нормами використання матеріалів. Особа, яка опанувала технологією виконання робіт матеріалами ТМ Ceresit отримує сертифікат від компанії Хенкель Баутехнік (Україна) відповідного зразка.

Луцьке ВПУ будівництва та архітектури з 2019 року розпочало новий проєкт із компанією «Фомальгаут-Полімін».

Вся продукція Компанії орієнтована на задоволення таких споживчих запитів як: ефективність, економічність, екологічність, ергономічність

У партнерстві з Компанією формуються орієнтири на енергозбереження, якість, довговічність будівельних об'єктів, можливість динамічного дизайну та архітектури, створення комфорту роботи з матеріалами, їх доступністю, що створює всім траєкторію успіху.

Проєкт пропонує модернізувати/трансформувати навчальні приміщення (кабінет теоретичного навчання, майстерня, лабораторія) в відкриту та доступну технологічну територію для співпраці, спілкування та взаємодії здобувачів освіти між собою, педагогами, технологами, професіоналами будівельної галузі – в «аудиторії без стін».

Навчальна територія закладу трансформується в технологічний простір. Назва «POLIMIN HUB» відображає конкретну його функцію, орієнтовану не лише на опанування навиками, уміннями роботи з матеріалами Компанії при муруванні, виконанні штукатурних, малярних, облицювальних, монтажних

робіт з утеплення фасадів будівель та улаштуванні підлог чи гідроізоляції, а й на формування компетентностей із суміжних та комплементарних професій, інтеграцію своїх умінь при вирішенні комплексних завдань на будівництві, з максимальною користю використовувати матеріали, інструменти та технології. Це територія для отримання та удосконалення професійних компетентностей, формування технологічної та економічної освіченості всіх, хто бажає навчатись. Це територія комфортного та зручного навчання для різної цільової аудиторії з різними потребами (професійними, фізичними, економічними).

Територія «POLIMIN HUB» об'єднує інформаційно-практичні лабораторії, інформаційно-теоретичну SMART-аудиторію, практичні полігони.

SMART-аудиторія (розумна аудиторія), яка за своїм дизайном та змістовим наповненням дасть змогу учасникам освітнього процесу швидше усвідомлювати значимість дотримання технологічного процесу, раціонального вибору будівельних матеріалів, комплексного вирішення реальних кейсів та задач у будівництві. Зі SMART-технологіями процес навчання перетворюється в процес виконання реальних будівельних проектів. Доступність Інтернет - контентів пришвидшить реалізацію ланцюга:

якісні знання → якісні уміння → якісний результат роботи → затребуваність як професіонала → робота в Україні → якісне життя в Україні.

Концентрація на одній території комфортних навчальних приміщень з різними видами професійної діяльності сприятиме командній роботі з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти, реалізації особистісних запитів.

Ефективність упровадження новітніх виробничих технологій у професійну підготовку фахівців будівельних спеціальностей Луцького ВПУ будівництва та архітектури можна розглядати за результатами конкурсів

професійної майстерності учнів-опоряджувальників на Всеукраїнських конкурсах, саме:

V місце на Всеукраїнському конкурсі професійної майстерності з професії «лицювальник-плиточник» (2015р. м. Херсон)

IV місце у номінації облицювальні роботи на Всеукраїнському конкурсі «WORLDSKILLS UKRAINE» (2016р. м. Київ)

II місце у номінації облицювальні роботи на Всеукраїнському конкурсі «WORLDSKILLS UKRAINE» (2017р. м. Київ)

II місце на Всеукраїнському конкурсі професійної майстерності з професії «маляр» (2018р. м. Львів)

IV місце на Всеукраїнському конкурсі професійної майстерності з професії «маляр» (2019р. м. Вінниця).

I місце у другому етапі Всеукраїнського конкурсу професійної майстерності з професії «штукатур» (2020р. м. Нововолинськ)

Опанування та відпрацювання будівельних технологій з використанням сучасних матеріалів, формування навиків оптимального вибору (якість та ціна) матеріалів, інструментів, обладнання тощо, – один з кроків до прискореної трансформації України в європейську державу.

РОЛЬ МЕТОДИЧНОЇ СЛУЖБИ У ВПРОВАДЖЕННІ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗП(ПТ)О БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Мавдрик Т.М., *методист Навчально-методичного центру ПТО у
Дніпропетровській області (м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл.)*

Освітня методика налічує тисячі років і сутність її залишається незмінною: є джерело інформації, знань та досвіду, і є ті, кому треба це передати. Але сьогоднішнє життя розвивається бурхливими темпами, відповідно відбуваються вагомі зміни у системі освіти. Сучасна освіта стала більш модерною, технологічною, цифровою. Тому використання традиційного навчання не є ефективним, бо воно не відповідає вимогам часу. Настала необхідність запровадження нововведень в освіту, переходу від «передачі знань» до «навчання вчитися», «навчити жити», «навчити осмислювати».

Щоб забезпечити рух уперед кожному педагогу потрібно постійно поповнювати та оновлювати свої знання, бути інноватором, фахівцем, який у щоденній праці впроваджує новітні ідеї, технології, методики навчання і виховання.

Завдання методичної служби – допомогти розвитку професійної компетентності педагогічних кадрів та формуванню творчої особистості, здатної до інноваційної діяльності й оновлення змісту освітнього процесу.

Саме тому останнім часом на засіданнях методичної секції професій будівельної галузі активізувалася робота з питань вивчення та впровадження педагогічних трендів в освітній процес ЗП(ПТ)О. Приділяється значна увага впровадженню дистанційного, змішаного, імітаційного, проблемного та інтегрованого навчання, елементів Stem-освіти, методиці «перевернутого» навчання. Розглядаються різновиди візуалізації освітнього процесу через інтернет-додатки LearningApps, створення ментальних карт, власних інтерактивних завдань та вправ тощо.

Також методична служба ПТО для педагогів-будівельників провела круглі столи з тем: «Сучасні педагогічні технології як новий напрям

підвищення ефективності освітнього процесу» та «Впровадження в освітній процес новітніх педагогічних та виробничих технологій – запорука якісної підготовки фахівців будівельних професій». Актуальними стали питання розвитку критичного та креативного мислення як наскрізних компетентностей НУШ, візуалізації та гейміфікації освіти, методики віртуальної та доповненої реальності, створення буктрейлера (відеоролику) та нової техніки презентації – скрайбінгу.

Нестандартно та цікаво проходило ще одне із засідань секції, а саме, у форматі неформальної конференції (печі-кучі). Печа-куча – це методологія представлення коротких доповідей, спеціально обмежених за формою і тривалістю. Виступаючий представляє доповідь-презентацію з 20 слайдів, кожний слайд демонструється 20 секунд, виділяючи при цьому головне. Таким чином тривалість доповіді обмежена 6 хвилинами. Про такий нестандартний підхід проведення конференції методична служба дізналася під час «Тижня знань», який щорічно відвідує в Університеті ПАТ «АрселорМіталл Кривий Ріг». Отже, під час засідання секції спікери, тобто викладачі закладів, презентували будівельні тенденції світових виробників, а саме: нано- та екотехнології, незвичайні архітектурні споруди, роботизацію виробництва, професії майбутнього тощо. Проведення такого заходу дало поштовх для зростання творчої активності педагогів, їх саморозвитку та самореалізації в процесі освоєння педагогічних та виробничих інновацій.

Сьогоднішня молодь проводить значну кількість свого часу у віртуальному просторі – інтерактивно-ігровому. Очевидно, що повинен бути спосіб, який допоможе здобувачам освіти вчитися, використовуючи те, що вони роблять найкраще – грати. Гейміфікація освіти – це використання онлайн-інструментів і самої гри під час навчання. Попри усі стереотипи, ігри в освітньому процесі можуть бути корисними. Вони підвищують зацікавленість, допомагають у сприйнятті нової інформації, мотивують до навчання у вирішенні прикладних завдань. Для успішного використання гейміфікації у навчанні, під час роботи засідань творчих груп, методист-профільник разом з

педагогами будівельного напрямку розглядають основні елементи гри, діляться досвідом проведення веб-квестів, демонструючи ряд цікавих підходів з поліпшення освітнього процесу та створення більш ефективних умов для навчання майбутніх будівельників.

Питання діджиталізації освіти проходить на засіданнях методичних секцій червоною стрічкою, бо саме вона є головним трендом сучасності і це не модне тимчасове явище – незабаром нас очікує повна цифрова трансформація. За допомогою гаджетів, платформ та додатків до них, використання штучного інтелекту і віртуальної реальності розвиваються ключові компетентності здобувачів освіти. Діджиталізація надихає вчитися, готує здобувачів освіти до реальних виробничих ситуацій, а саме навчання стає більш цікавим, насиченим й ефективним. Тому неможливо ні закладу освіти, ні методичній службі залишатися осторонь.

Одним із напрямків діджиталізації є впровадження віртуальної та доповненої реальності в освітньому процесі ЗП(ПТ)О і сьогодні в професійних закладах міста вона набирає обертів. Тривимірна голограма від Microsoft, окуляри від Google, смартфони/планшети для візуалізації робочих операцій чи стану обладнання відкривають нові горизонти при навчанні професій, вони допомагають візуалізувати «складні» теми освітньої програми.

Наприклад:

В Центрі підготовки та перепідготовки робітничих кадрів №1 під час уроків спецтехнології здобувачі освіти з професії «Машиніст бульдозера» за допомогою своїх смартфонів та мапи віртуальної екскурсії знайомляться з кар'єрами Криворізького регіону, можуть також «переміститися» і в Шведський кар'єр та побачити роботу безпілотної техніки Volvo.

Використовуючи 3D окуляри, смартфони та відповідні додатки Google учні випробовують себе в якості машиніста бульдозера, що працює в кар'єрі. Керуючи спецтехнікою CAT, поглядом вони обирають собі відповідну техніку та сидячи в кріслі оператора, отримують повний огляд їзди в кар'єрі на 360.

Здобувачі освіти Криворізького професійного будівельного ліцею з професії «Машиніст крана (кранівник). Стропальник» можуть самостійного опрацювати певну тему, здійснити контроль та якість знань з предметів професійно-теоретичної підготовки використовуючи QR-код. А використовуючи програми симулятора баштового крану «Kran-Simulator» відпрацьовують первинні навички під час професійно-практичної підготовки.

Сьогодні будівництво найменш адаптовано до викликів сучасності, але запровадження діджиталізації під час навчання майбутніх будівельників вкрай необхідне, бо будівельна індустрія поступово цифровізується, створюються «розумні» будинки та цілі міста.

Безумовно, інновації в освіті не повинні зводитися до наявності у закладах освіти великої кількості гаджетів, VR-окулярів, 3D-принтерів і безпроводних технологій Інтернет. Це розвиток інноваційного способу мислення. Педагог повинен навчити здобувачів освіти самостійно створювати програми, додатки, генерувати ідеї, створювати технології. А допомогти йому в цьому повинна методична служба.

Тому, на базі кабінету НМЦ ПТО у Дніпропетровській області (м. Кривий Ріг) створений медіаосвітній центр, головне призначення якого – підтримка інноваційних методів освіти, що дасть можливість вивести процес навчання на якісно новий рівень. Родзинкою медіаосвітнього центру є те, що він обладнаний комплексом CamTouch, за допомогою якого можна вивчати та використовувати перспективні освітні програми.

Під час карантину Міністерством освіти і науки України рекомендовано освітнім закладам проводити заняття за допомогою дистанційних технологій. Раніше введення практик дистанційного навчання в закладах П(ПТ)О здійснювалось відносно повільно і через це заклади не були готові до розвитку таких подій. Саме тому як для педагогів, так і для здобувачів освіти ЗП(ПТ)О перехід на дистанційне навчання став несподіваним випробуванням і саме в цей час ІТ-технології прийшли на допомогу. В Інтернеті з'явилося багато освітніх платформ та ресурсів. І відповідно, перед методичною службою постало

питання: надання методичного супроводу ЗП(ПТ)О з максимально ефективного використання інформаційних технологій в освітньому процесі, пошуку якісної, доступної та достовірної інформації. Тому педагогам професійного навчання будівельного напрямку, окрім освітніх платформ, рекомендовано сайти фірм, компаній, які сьогодні представляють будівельну індустрію України, і які можуть бути використані під час підготовки та проведення уроків теоретичного та виробничого навчання. На сторінках цих сайтів можна ознайомитись з сучасним будівельним обладнанням та інструментами; асортиментом та виробництвом матеріалів; технологічним процесом ручного та механізованого нанесення сумішей тощо.

Стосовно дистанційного навчання варто відзначити, що переваг у такому навчанні багато і, можливо, озброївшись новим технологічним «багажем», учні і зможуть стати висококваліфікованим робітником, але треба пам'ятати, що таке навчання – це ідеальний варіант тільки під час карантину. Адже, враховуючи специфіку і інтеграцію професій, є підготовка професійних робітничих кадрів, яка потребує багато часу на засвоєння здобувачами освіти практичних навичок обраної професії, що вимагає від них безпосередньої участі в цьому процесі. Наприклад, неможливо підготувати професійного муляра, кранівника, монтажника, штукатура та інших без фізичної присутності здобувача освіти під час виробничого навчання. Тому дистанційне навчання в ЗП(ПТ)О може бути тільки додатковим чи допоміжним засобом навчання.

Важливим напрямом в роботі методичної служби є виявлення, вивчення, узагальнення і розповсюдження передового педагогічного досвіду роботи педпрацівників ЗП(ПТ)О щодо удосконалення форм та методів навчання. Тому всі новини, події, напрацювання, методичні рекомендації та результати інноваційного пошуку педагогів чи педагогічних колективів постійно висвітлюються на сайтах НМЦ ПТО у Дніпропетровській області <https://nmc-pto.dp.ua/> та методичної секції будівельних професій ЗП(ПТ)О міста Кривий Ріг «Віртуальна спільнота «Будівельник» [114](https://mavdriktan.wixsite.com/bud-</p></div><div data-bbox=)

spilnota та сторінці соціальної мережі Фейсбук
<https://www.facebook.com/groups/1625422047547009>.

ФОРМУВАННЯ ЗНАНЬ ПРО ПРОФЕСІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ ШКІРИ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗП(ПТ)О БУДІВЕЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ

Машковська І.О., *КВНЗ КОР «Білоцерківський фаховий медичний коледж» (м. Біла Церква, Київська область)*

У процесі професійно-технічного навчання важливо наголосити студентам, що розвиток промисловості, виробництво нових хімічних речовин і сполук, будівництво підприємств і нових промислових комплексів у різних районах країни супроводжуються все більшим числом робітників, що контактують з несприятливими виробничими чинниками, які викликають розвиток професійних захворювань. Значною мірою цьому сприяє поки що широке застосування в промисловості застарілого обладнання та недосконалих технологій, або непротестованих нових будівельних сумішей, лаків та фарб, а також недостатнє використання захисних засобів. У багатьох країнах світу будівельна галузь займає одне з провідних місць за масштабами виробничого травматизму.

Професійні захворювання шкіри є першими за швидкістю появи наслідками неналежних умов праці. Причиною виникнення у 92% випадків є хімічні сполуки, і лише трохи більше 7% випадків припадає на частку фізичних та інфекційних факторів.

Характерна особливість професійних уражень шкіри полягає в розташуванні патологічних вогнищ на місцях безпосереднього впливу екзогенних факторів. Проте не виключена можливість появи висипань і на місцях, захищених одягом.

Коротко розглянемо існуючі **види професійних уражень шкіри**, а також можливі **заходи** щодо їх **профілактики**.

Дерматити – запальні захворювання шкіри, що виникають в результаті безпосереднього впливу на неї подразнюючих факторів навколишнього

середовища. Професійні дерматити виникають найчастіше на кистях і передпліччях. Прояви досить швидко зникають після припинення впливу на шкіру подразнюючих речовин.

Розрізняють простий контактний і алергічний дерматити. *Простий дерматит* виникає відразу після одноразового впливу таких подразнюючих речовин, як кислоти, луги, механічні фактори, високі або низькі температури тощо. Виникає запалення, яке проявляється почервонінням, набряком і пухирями.

Алергічний дерматит зумовлений попередньою сенсibiliзацією шкіри низькомолекулярними сполуками (гаптенами). Прояви виникають через декілька днів або тижнів після контакту з алергеном. Утворюються набряки і дрібні пухирці зі свербіжем.

При появі симптомів контактного дерматиту або місцевої алергічної реакції необхідно:

- виявити та усунути причини, що спричинили розвиток професійного контактного або алергічного дерматиту;
- зовнішня протизапальна терапія - примочки, збовтувані суміші, мазі, кортикостероїдні креми (у разі виражених запальних явищ) ;
- гіпосенсибілізуюче та антигістамінне лікування;
- седативні засоби - препарати брому, валеріани, пустирника, заспокійливі чаї.

Хворих професійним контактним дерматитом необхідно тимчасово строком до 2 міс переводити на роботу поза контактом з подразнюючими шкіру речовинами. Вони спостерігаються дерматологом протягом року.

Поширення процесу і повторні контакти з алергеном сприяють трансформації алергічного дерматиту в екзему.

Екзема – хронічне захворювання шкіри, що характеризується поліморфною висипкою і супроводжується свербіжем. Професійна екзема є контактною. Вона виникає при підвищеній чутливості до різних подразнюючих, алергізуючих, особливо хімічних, виробничих факторів. Локалізується на тильній поверхні кисті, передпліччях, обличчі.

Профілактика вищенаведених захворювань полягає у таких заходах:

- ретельний відбір працівників, що влаштовуються на роботу, умови якої передбачають контакт з речовинами, що мають подразнюючий вплив на шкіру;
- чітке дотримання правил безпеки під час навчання та роботи;
- використання спецодягу, захисних рукавичок;
- застосування крапельного методу алергологічних шкірних тестів;
- своєчасне відсторонення працівника у разі наявності алергічних захворювань шкіри від робіт з речовинами-сенсibilізаторами або алергенами. В такому разі елементи висипки поступово регресують.

Лікування хворих професійною екземою проводиться в умовах стаціонару. Перш за все, слід усунути виробничий алерген, провести комплексну гіпосенсибілізуючу і протизапальну терапію.

Масляні вузрі (фолікуліти) виникають у працівників, які на виробництві контактують з гасом, бензином, мастильними матеріалами, охолоджувальними рідинами, інгібіторами атмосферної корозії металів тощо.

Фолікуліти з'являються на ділянках найбільш тривалого контакту шкіри з вищевказаними речовинами. Найчастіше вони розташовуються на розгинальних поверхнях передпліч і стегон, коли захисний одяг у цих місцях рясно просочується рідинами, потім більш щільно прилягає до шкіри і своїм тертям викликає подразнення нервових закінчень в потових і сальних залозах. Утворюються чорні точки, які складаються з мастил, пилу і лусочок.

Профілактика здебільшого полягає у регулярному митті після зміни гарячою водою з милом, зміні спецодягу, дотриманні правил техніки безпеки.

Хворих масляними фолікулітами після усунення проявів дерматозу переводять строком на 2 міс на роботу поза контактом з вуглеводнями. У разі рецидиву рекомендується постійне переведення на суху і чисту роботу.

Професійні доброякісні і злоякісні утворення шкіри розвиваються від впливу дьогтю, смоли, дьогтьових, антраценових і мінеральних масел, нафти, гасу, миш'яку, ультрафіолетового та іонізуючого випромінювання. Подразники при потраплянні на шкіру викликають розвиток хімічних опіків або виразок. Концентровані луги діють на тканини більш агресивно, ніж кислоти, розчиняють тканинні білки, в тому числі кератин, викликаючи колікваційний некроз з утворенням рихлого струпа, що поширюється по периферії без чіткої демаркації.

Профілактика професійних захворювань шкіри зазвичай зводиться до ізоляції працівника від місця потенційного ураження, використання спецодягу та забезпечення достатньої вентиляції приміщень; при необхідності – проведення заходів протизапальної терапії, яка полягає здебільшого у обробленні шкіри спеціальними розчинами та кремами або мазями. Хоча ці засоби і не є вирішальними, однак у ряді випадків регулярне їх використання дає хороший ефект.

Що стосується захисних мазей і паст, то вони поділяються на дві основні групи - гідрофільні і гідрофобні. Гідрофільні креми, пасти, мазі складаються з речовин, які легко змочуються водою і легко в ній розчиняються. Такі креми захищають шкіру від нафтопродуктів, жирів, масел, вуглеводнів, розчинників, смол, лаків і ін

Гідрофобні креми, пасти і мазі (силіконовий крем тощо) складаються з речовин, які не змочуються і не розчиняються водою. Вони захищають шкіру працюючих від водних розчинів кислот, лугів та інших речовин.

В останні роки розроблені препарати, які моделюють поверхневий захисний шар епідермісу. Досить ефективними є захисні засоби, до складу яких введені інактиваторів, що регулюють проникність шкіри, нормалізують рН поверхні шкіри і які мають по відношенню до солей важких металів здатністю утворювати комплекси.

Професійні стигми. До них відносять мозолі, тріщини, "відкладення", зміни нігтів, пігментацію, рубці, які є наслідками професійних виразок, телеангіектазії, сторонні впровадження (азбестові бородавки і професійні татування). Частіше за інших зустрічаються мозолі, що утворюються в результаті тривалого тертя або тиску на певні місця (частіше долоні). Професійні мозолі є хронічним травматичним дерматитом, який супроводжується гіперкератозом. При різко виражених проявах деяких стигм з інфікуванням рекомендується короткочасне (від 2 тижнів до 1 місяця) звільнення від роботи та проведення відповідної терапії.

Радикальною профілактикою професійних стигм та професійних дерматитів є автоматизація і герметизація трудового процесу та дотримання норм техніки безпеки.

Висновки.

Отже, основні профілактичні заходи, спрямовані на оздоровлення праці будівельників, повинні охоплювати:

- комплексну механізацію праці;
- санітарно-побутове забезпечення;
- індивідуальні засоби захисту (респіратори, захисні мазі, беруші);
- медико-профілактичні заходи (організація попередніх і періодичних медичних оглядів осіб, які зазнають дії несприятливих умов праці).

Тільки систематичний і правильний догляд за шкірою та тілом до і після роботи сприяє ефективності захисних засобів. Успіх профілактики професійних

захворювань шкіри залежить від застосування всього комплексу зазначених заходів.

Задля повноти картини слід також згадати пільги і компенсації за роботу в шкідливих умовах за результатами атестації робочих місць, якій підлягає більшість робітників будівельних професій.

За умови комплексного забезпечення педагогічних умов та організаційних вимог можливе ефективне функціонування методичної системи формування здорового способу життя в учнів професійно-технічного навчального закладу.

Кожен майбутній працівник має усвідомити, що ціна недотримання правил безпеки та неякісного виконання своїх професійних обов'язків є надзвичайно високою (травми, захворювання та навіть смерть). Інакше навіть створення безпечних умов праці не вирішить проблеми професійних захворювань.

Список літератури

1. Таїрова Т. М. Смертельний травматизм в будівельній галузі / Т. М. Таїрова // Інформаційний бюлетень з охорони праці. – К.: ННДПБОП. – 2011. – № 3 (61). – С. 54–57.
2. Єжова О.О. Формування ціннісного ставлення до здоров'я в учнів професійно-технічних навчальних закладів: монографія / Ольга Єжова. – Суми: Вид-во «МакДен», 2011. – 412 с.
3. Ткачишин В.С. Професійні ураження шкіри алергічної та неалергічної етіології // Науково-практичний журнал «Астма і алергія». – К.: НІФП. – 2014. - №3. – С. 67-72.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МУЛЯРІВ

Мельник Н.Г., викладач професійно-теоретичної підготовки

ДПТНЗ «Соснівський професійний ліцей»

(смт. Соснове, Березнівський район, Рівненська область)

В діяльності професійних (професійно-технічних) навчальних закладів суттєво змінюються пріоритети: послідовне накопичення здобувачами освіти професійних знань, досвіду діяти за певними алгоритмами, схемами та програмами має замінитися на сформованість самоосвітніх здатностей, стійких професійно-пізнавальних інтересів майбутніх кваліфікованих робітників. З огляду на це у професійній (професійно-технічній) освіті на перший план висувається завдання створення умов, які забезпечують усебічний розвиток творчого потенціалу особистості здобувача освіти. Вважається, що організація якісної підготовки кваліфікованих робітників запрограмована сучасними стандартами професійної (професійно-технічної) освіти, які розроблені на основі модульно-компетентнісного підходу, а результатом навчання, має стати набуття особою необхідних ключових компетентностей певного рівня для виконання професійної діяльності.

Проблема реалізації ідей компетентнісного підходу у процесі професійної підготовки фахівців різних рівнів знайшла певне вирішення у працях таких вчених, як С.Сисоєва, Н.Бібік, Н.Дем'яненко, О.Овчарук, С.Вітвицька, М.Левшин, О.Локшина, В.Луговий, В.Манько, Г.Онкович, О.Онопрієнко, Л.Петренко, Н.Побірченко, О.Пометун, В.Радкевич, Ю.Швалб, В.Ягупов та ін. У них ґрунтовно розглянуті питання сутності компетентнісної освіти, визначено її особливості та переваги, розроблено основні теоретичні положення розробки модульних програм тощо. Натомість, фундаментальних праць, у яких би було обґрунтовано принципи, фактори, педагогічні умови, розроблено методики реалізації модульно-компетентнісного підходу у підготовці кваліфікованих робітників, немає.

Компетентнісна модель навчання на сучасному етапі розвитку набуває суспільної значущості і потребує уміння володіти методами пізнавальної і творчої діяльності – без належного рівня цих компетенцій безпідставно говорити про розвиток і загальних, і професійних компетенцій взагалі.

Професійна компетентність передбачає наявність комплексних професійних знань, умінь і навичок, високий рівень теоретичної та практичної підготовки майбутнього спеціаліста до професійної діяльності та здатності застосовувати отримані теоретичні знання на практиці. Вона являє собою сукупність знань, умінь, навичок, способів діяльності, професійно важливих психологічних якостей, необхідних фахівцю для здійснення ефективної професійної діяльності. Професійна компетентність є результатом підготовленості фахівця, якісною характеристикою володіння професією і передбачає усвідомлене прагнення молодого фахівця до обраного виду діяльності. Компетентність кваліфікованого робітника проявляється у його діяльності та залежить від кінцевого результату.

Професійна компетентність майбутнього муляра являє собою сукупність загальнопрофесійних, ключових та професійних (фахових) компетенцій. *Професійні компетенції* – знання та уміння особи, які дають їй змогу виконувати трудові функції, швидко адаптуватися до змін у професійній діяльності та є складовими відповідної професійної кваліфікації.

Основними професійними компетенціями муляра (2-3) та 4 розряду є:

- виконання кладки за однорядною, багаторядною, трирядною системами перев’язування швів;
- виконання кладки з керамічних порожнистих, бетонних і природних каменів;
- виконання кладки конструкцій з цегли; ремонт конструкцій;
- виконання кладки зовнішніх стін з використанням лицьової цегли;
- виконання монтажу збірних елементів конструкцій;
- виконання робіт середньої складності під час кладки та ремонту кам’яних конструкцій будов, мостів, промислових та гідротехнічних споруд;

- виконання облицювання керамічними, бетонними, природними та іншими матеріалами; декоративна кладка;
- виконання монтажу залізобетонних виробів у кам'яних будівлях.

Якісному та ефективному формуванню цих компетенцій сприяє застосування інноваційних освітніх методик у проведенні уроків професійно-теоретичної підготовки. З цією метою доцільним вважаю використання у педагогічній практиці дидактичних вправ (таблиця 1).

Таблиця 1

**Дидактичні вправи для формування
професійних компетенцій майбутніх мулярів**

Вправи для визначення здібностей учнів	Завдання	Форми роботи учнів	Очікувані результати
Вправи порівняльно-зіставного типу	Порівняння результатів виконання лицьового мурування з різних видів цегли	Індивідуальна робота	Систематизація знань учнів про види лицьового мурування
Вправи на формування оперативної пам'яті	Запам'ятовування та відтворення технологічного процесу виконання робіт (зведення стін, стовпів, фундаментів будівель тощо)	Самостійна робота	Конкретизація знань, отриманих на теоретичних заняттях
Асоціативні вправи	Створення парних асоціацій (полігональна кам'яна кладка в стилі «хвиля», декоративне мурування гвинтового стовпа тощо)	Робота в групах	Набуття навичок колективної роботи, формування та доведення власної точки зору
Вправи на цілісність сприйняття матеріалу	Підбір виду декоративної кладки для зведення різного роду зовнішніх та внутрішніх поверхонь в будівлях (декоративно-рельєфна кладка, баварська, комбінована з двох матеріалів тощо)	Робота в групах	Формування професійного смаку та стилю

<i>Пошуково – перетворюючі вправи</i>	Знаходження спільного та відмінного між двома видами кам'яної кладки (кладка з підгонкою каменів або з утворенням швів), видами цегляної кладки (лицьова кладка з різними формами розшивок швів та їх відтінку)	Робота в парах	Усвідомлення значення отримання різного характеру облицювання при виконанні однієї і тієї ж кладки
<i>Вправи на подолання інерції мислення</i>	Наведення прикладів (створення декоративно-рельєфних елементів та композицій з цегли та каменю на фасадах будівель та на поверхні внутрішніх стін)	Самостійна робота	Варіативне використання набутих знань та вмінь у вирішенні різних професійних завдань

Особливу увагу у формуванні професійної компетентності будівельників заслуговують ігрові методики, основною метою яких, є формування та відпрацювання конкретних умінь діяти за чітко визначених обставин. У ході їх проведення здобувачі освіти в спеціально змодельованих умовах вчаться оперативно аналізувати конкретні завдання та аналізувати. Навчальні ігри забезпечують формування цілісного досвіду, який необхідний у майбутній практичній діяльності.

Значно підвищує ефективність навчання візуалізація освітнього процесу. Зокрема, позитивний вплив на засвоєння учнями змісту навчального матеріалу має застосування мультимедійних презентацій, відеоматеріалів, ілюстративного матеріалу, схем, діаграм тощо. Дані засоби дозволяють у повній мірі реалізувати творчий потенціал педагога. Це є безсумнівною перевагою такого способу викладення навчальних дисциплін будівельного спрямування, оскільки дозволяє демонструвати складні схеми та таблиці, наводити варіанти виконання виробничого завдання, підтверджувати теоретичний матеріал конкретними практичними прикладами.

Висновки. Застосування різних педагогічних прийомів та освітніх методик у формування професійних компетентностей учнів стимулює самостійне, індивідуальне та колективне навчання, мотивуватиме їх до активного та постійного розвитку професійних умінь і навичок. Отож,

високий рівень професійної компетентності, що ґрунтується глибоких теоретичних знаннях, досконалих практичних навичках, здатності критично мислити дозволяє майбутнім мулярам впевнено й успішно вирішувати нестандартні виробничі ситуації та їх забезпечує конкурентоздатність на ринку праці.

Список літератури

1. Абишов Н. А. Перевага використання новітніх інформаційних технологій у навчальному процесі / Н. А. Абишов // Вісник Вінницького політехнічного інституту. — 2009. — № 1. — С. 116–120.
2. Брюханова Н. Підходи до розуміння компетентності та компетенції в освіті / Н. Брюханова // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2007. — № 4. — С. 40–49.
3. Булейко О. І. Інтеграція професійних знань майбутніх будівельників засобами інформаційних технологій у процесі фахової підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика проф. освіти» / О. І. Булейко. — Вінниця, 2009. — 20 с.
4. Пляка Л. В. Професійна компетентність як фактор формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців / Л. В. Пляка, В.О. Тюріна: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Молодіжна політика: проблеми і перспективи» (Дрогобич, 15-16 травня 2009 р.). — Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. Івана Франка, 2009. — С. 135 -137.

ДОСВІД РІВНЕНЩИНИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ДЛЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Нижник О.Ю., методистка Навчально-методичного центру

професійно – технічної освіти у Рівненській області

Упродовж останніх років за обсягами виконання будівельних робіт Рівненська область значно випереджає сусідні області. Будівельна галузь області має значний потенціал бо цьому сприяють значні обсяги житлового будівництва, вже реалізуються та заплановані ряд заходів із залученням інвестиційної привабливості регіону. На сучасному етапі розвитку нашого регіону виникла гостра проблема у висококваліфікованих фахівцях, а саме будівельниках. Нові вимоги суспільства не лише впливають на розвиток виробництва і науки, а й передбачають значні якісні зміни в професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників будівельного профілю.

Динаміка сучасного технічного прогресу висуває цілий ряд вимог до кваліфікованого фахівця: він має бути достатньо теоретично та практично підготовленим, а також соціально зрілою людиною, швидко адаптуватися та постійно вдосконалюватися до постійних змін умов середовища праці. Саме професійна (професійно-технічна) освіта має навчити здобувачів освіти самостійно вчитися та усвідомлювати цінність цих навичок в особистісному розвитку. Це сприятиме професійному становленню особистості кваліфікованого фахівця; його самореалізації; підвищенню рівня готовності до прийняття стратегічних рішень і відповідальності за їх вирішення.

Сучасний ринок праці потребує такі якості випускника: ініціативність, інноваційність, креативність, мобільність, гнучкість, конструктивність, та інші. Та всі ці якості мають лише тоді значення, коли по завершенню навчання ми отримуємо компетентного фахівця.

Поняття «компетентності» досліджується багатьма вченими. Зокрема, П.Горкуненко передбачає, що компетентність – це «здатність фахівця використовувати в конкретній ситуації здобуті знання, набуті уміння, навчальний і життєвий досвід, оволодіння методами пошуку необхідної інформації, уміння її аналізувати, бачити проблеми та способи їх вирішення, самоефективність, а також розуміння необхідності навчатися впродовж усього життя» [1].

Показниками професійності є не тільки спільна сукупність об'єктивно необхідних знань, умінь та навичок, а й уміння правильно розпоряджатися ними при виконанні своїх функцій, гнучкість методу і критичність мислення, практичний досвід, індивідуально-психологічні якості.

Автори ще одного підходу стверджують, що структурними компонентами професійної компетентності фахівця є: мотиваційний; предметно-практичний; саморегуляційний.

Отже, можна визначити структуру професійної компетентності будівельника, яка складається з наступних компонентів: когнітивний (система професійних знань); діяльнісний (система професійних умінь і навичок); мотиваційний (мотивація до ефективної роботи, позитивне ставлення до професійної діяльності, робота на результат); комунікативний (здатність до спілкування та роботи в колективі); рефлексивний (здатність до самооцінки, самоаналізу та самовдосконалення).

Переліком професійно важливих якостей майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі можуть бути: відповідальність; професійна грамотність; професійна самореалізація; компетентність; старанність; професійний досвід; професійна цілеспрямованість; інтерес до професії; гідність; творче мислення [2].

Усі ці якості взаємопов'язані між собою, здійснюють безпосередній та опосередкований вплив на формування і розвиток професійних якостей

майбутніх фахівців будівельної галузі.

Сутність поняття «професійна компетентність» включає такі профілі як:

1) поінформованість, обізнаність, авторитетність, набуті професійні знання та вміння; 2) стійка здатність фахівця здійснювати будь-яку діяльність на високому рівні; 3) включає вузькоспеціалізовані знання, розуміння відповідальності за свої дії; 4) основа для здійснення продуктивних дій; 5) вміння мобілізувати в конкретній ситуації знання та досвід; 6) сукупність взаємопов'язаних якостей особистості.

Зміст професійної компетентності має динамічну систему мотивів, особистісних цілей та помислів. Як зазначає С.Вишнякова, для вирішення завдань потрібно такі компоненти: спілкування та саморозвиток особистості фахівця; професійну творчість; системне та модельне мислення для вирішення нестандартних завдань; знання, що є підґрунтям формування компетентності; інформаційну обізнаність у вирішенні різних проблем у професійній діяльності [3]. Своєю чергою професійна компетентність розвиває ділову допитливість, толерантність, ініціативність.

Педагоги мають бути готовими до нової моделі професійної освіти. Вони мають розвивати в собі базові якості педагога ХХІ століття, а саме: співробітництво; творчість; критичне мислення; відкритість; підприємництво; здатність до навчання впродовж життя, потяг до оволодіння новими теоріями, методиками, освітніми та виробничими технологіями.

Однак у сучасних умовах карантину знижується рівень діяльнісного компонента готовності педагога через слабку матеріально-технічну базу, відсутність персональної комп'ютерної техніки, щоб виконувати роботу віддалено, низьку цифрову компетентність як здобувачів освіти так і педагогів, яку постійно треба розвивати та вдосконалювати.

В умовах сучасних реалій без підтримки держави, залучення соціальних партнерів, кращих роботодавців регіону та без модернізованої навчально-

матеріальної бази складно отримати сучасного фахівця-будівельника.

Свою реалізацію по формуванню сучасного фахівця-будівельника заклади професійної (професійно-технічної) освіти Рівненської області демонструють за допомогою таких заходів: Всеукраїнські конкурси фахової майстерності серед здобувачів освіти системи професійної (професійно-технічної) освіти, ярмарки професій, предметні олімпіади та тижні професій, спортивні змагання, участь в різних проектах та інше.

На сьогоднішній день найбільш вагомим у формуванні бренду кваліфікованого робітника-випускника «Профтехосвіти Рівненщини» є приближення умов навчання в закладі до умов сучасного виробництва. А саме – забезпечення виробничого навчання та виробничої практики кращим устаткуванням та умовами завдяки створенню навчально-практичних центрів. В області запрацювало вже вісім сучасних навчально-практичних центри будівельного напрямку (*таблиця 1*), на базі яких не тільки навчаються та удосконалюють свої практичні навички здобувачі освіти, а й проходять стажування викладачі будівельного напрямку та майстри виробничого навчання. Розвиваючи мережу навчально-практичних центрів, ми кардинально змінюємо відношення до професійної освіти в регіоні в цілому.

Таблиця 1

Кількість НПЦ створених на базі закладів професійної (професійно-технічної) освіти Рівненської області за будівельним напрямом

<i>№ з/п</i>	<i>Назва ЗП (ПТ) О</i>	<i>Кількість НПЦ на базі закладу</i>	<i>Назва навчально-практичного центру за будівельним спрямуванням</i>	<i>Рік створення</i>
1	Вище професійне училище №22 м. Сарни	3	НПЦ Хенкель Баутехнік	2004
			НПЦ «КНАУФ»	2011
			НПЦ за професією «Монтажник санітарно-	2016

			технічних систем та устаткування	
2	Вище професійне училище №1 м. Рівне	2	НПЦ «КНАУФ»	2006
			НПЦ «СНЕЖКА»	2017
3	Вище професійне училище №29 сmt. Володимирець	2	НПЦ за професіями «Електрозварник ручного зварювання. Опоряджувальник будівельний»	2014
			НПЦ за професією «Монтажник санітарно-технічних систем та устаткування»	2017
4	ДНЗ «Здолбунівське вище професійне училище»	1	НПЦ «Монтажник систем утеплення будівель»	2019
	Загальна кількість	8		

Висновок. Сучасного компетентного та конкурентоспроможного робітника формує не тільки заклад професійної освіти: викладач спецдисциплін і майстер виробничого навчання та матеріально-технічна база закладу. Справжній фахівець формується під впливом Інтернету, порад фахівців за напрямком та саме головне завдяки модернізованим робочим місцям на виробничому навчанні та виробничій практиці.

Список літератури:

1. Горкуненко П. Формування професійної компетентності викладача педагогічного вищого навчального закладу I-II рівнів акредитації в

контексті загальноєвропейської інтеграції // Нова педагогічна думка. 2010. № 1. [Електронний ресурс].Режим доступу: [URL:http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2010_1_/Gorkunen.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2010_1_/Gorkunen.pdf) (дата звернення 05.11.2020 р.). – Назва з екрана.

2. Васянович Г. Професійні якості майбутніх кваліфікованих робітників сфері обслуговування / Г. Васянович // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2014. - № 3. – С.9-16. [Електронний ресурс].Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pippo_2014_3_3(дата звернення 05.11.2020 р.). – Назва з екрана.
3. Вишнякова С. Професійна освіта : словник (електронний ресурс) / С.М.Вишнякова. [Електронний ресурс].Режим доступу: <http://www.razym.ru/spravochniki/slovar/135641-vishnyakova-sm-professionalnoe-obrazovanie-slovar-klyuchevye-ponyatiya-terminy-aktualnaya-leksika.html>(дата звернення 05.11.2020 р.). – Назва з екрана.

РОБОТА ІЗ СОЦІАЛЬНИМИ ПАРТНЕРАМИ

ЧЕРЕЗ СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИХ ЦЕНТРІВ

Осмоловська О.К., викладач ДНЗ «Одеський центр професійно-технічної освіти»

Модернізація професійної освіти в Україні спрямовна на створення необхідних умов для інноваційного розвитку професійного навчання різних категорій населення, зокрема у закладах професійної (професійно-технічної) освіти різних типів, форм власності та підпорядкування, на виробництві, та на забезпечення якісної професійної підготовки кваліфікованих робітників для галузей економіки, малого і середнього підприємництва з урахуванням потреб ринку праці.

Підготовка конкурентоспроможних на ринку праці компетентних робітників залежить від володіння ними прогресивними виробничими технологіями. Сучасний робітник повинен вміти виконувати роботи з використанням нових високоефективних матеріалів, інструментів, обладнання та пристроїв.

Роботодавці зацікавлені у фахівцях: будівельниках-опоряджувальниках, монтажниках санітарно-технічних систем та устаткування та інших, які володіють якісною професійною освітою, культурним та інтелектуальним рівнем, здатних навчатися і вдосконалюватися протягом усього свого життя (безперервна освіта). Як можна домогтися бажаного результату? Відповісти на це питання спробуємо в даній статті на досвіді Державного навчального закладу «Одеський центр професійно-технічної освіти».

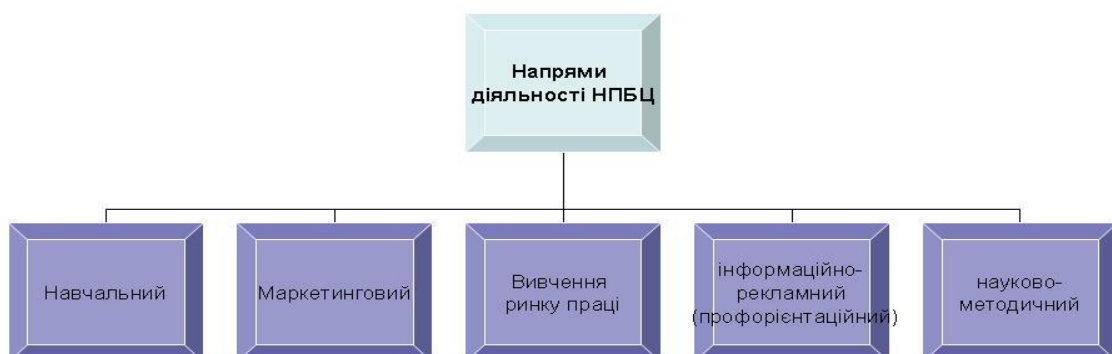
Широко відома фраза «якщо не можеш змінити обставини, зміни ставлення до них». За такою логікою, якщо ми не можемо змінити систему, спробуємо використовувати власний потенціал, для нового творчого прориву і спробуємо допомогти здобувачам освіти стати самодостатніми людьми.

Педагогічний колектив Центру почав роботу з налагодження співпраці із виробниками, які володіють сучасними технологіями у виробництві, та з роботодавцями, яким вкрай необхідні кваліфіковані робітники різних професій. Таке співробітництво відбувається на засадах державно-приватного партнерства, або створенням навчально-практичних (будівельних) центрів (далі НПБЦ)

Перший навчально-практичний будівельний центр (далі НПБЦ) на базі ДНЗ ОЦПТО було створено у 2007 році, а сьогодні на базі ДНЗ ОЦПТО успішно діють вісім НПБЦ будівельного напрямку – HENKEL, Міжрегіональний навчально-практичний центр з підготовки монтажників санітарно-технічних систем та устаткування, KNAUF, TRIORA, POLIMIN, FRONIUS, SNIEZKA.

Всі зазначені НПБЦ працюють за затвердженими планами роботи та за такими напрямками:

Навчальний напрям – первинная, курсова (довгострокова, короткострокова) підготовка.

Маркетинговий напрям – створення та вивчення бази даних потенційних клієнтів НПБЦ.

Вивчення ринку праці.

Інформаційно-рекламний (профорієнтацій) напрям – створення бизнес-плану на поточний рік.

Науково-методичний напрям – розробка навчальних програм для курсового навчання, створення модулів, кваліфікаційних характеристик, апробація тощо.

НПБЦ, який працює за технологіями і матеріалами компанії «Хенкель Баутехнік (Україна)», використовуючи новітні будівельні технології та матеріали ТМ CERESIT, ТМ Metylan, ТМ Момент, було створено у 2007 році. Висококваліфіковані фахівці-майстри проводять навчання за такими напрямками:

- Гідроізоляція приміщень та споруд;
- Плиткове облицювання;
- Системи утеплення фасадів за методом скріпленої теплоізоляції;
- Плиткове облицювання підлоги;
- Декоративне опорядження поверхонь.

Запропоновані навчальні програми освітнього проекту «Хенкель-Академія» дозволили суттєво змінити уявлення про зміст будівельних робіт як традиційно незмінних за методами і матеріалами, що використовуються. Вони спрямовані на формування високого рівня технологічної дисципліни під час роботи з професійними будівельними матеріалами.

У 2015 році розпочав роботу Українсько-швейцарський освітній проєкт «Державно-приватне партнерство для поліпшення санітарно-технічної освіти в Україні», відповідно до Меморандуму про співпрацю між Міністерством освіти і науки, Швейцарським бюро співробітництва в Україні та Представництвом швейцарської компанії – європейського лідера із санітарних технологій – «Geberit International Sales AG». У 2016 році на базі ДНЗ ОЦПТО відкрито один з шести в Україні НПЦ для монтажників санітарно-технічних систем та устаткування. А вже у 2017 році команда ДНЗ «Одеський центр професійно-технічної освіти» здобула перемогу у Всеукраїнському конкурсі фахової майстерності за професією: «Монтажник санітарно-технічних систем та устаткування», який проходив у Міжнародному виставковому центрі під час проведення виставки «Аква-Терм».

Результати I фази проєкту:

1. Розроблено та затверджено стандарт професійної (професійно-технічної) освіти з професії «Монтажник санітарно-технічних систем та устаткування».
2. Розроблено Типові навчальні плани та програми відповідно до стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з професії «Монтажник санітарно-технічних систем та устаткування».
3. Проведено семінари-практикуми з нових технологій.
4. Проведено конкурси фахової майстерності з професії «Монтажник санітарно-технічних систем та устаткування».
5. Затверджено Положення про навчально-практичний центр (за галузевим спрямуванням).

Розроблено навчальні посібники для підготовки робітників за професією «Монтажник санітарно-технічних систем та устаткування»: «Труби та арматура», «Водопостачання», «Водовідведення», «Опалення», «Основи матеріалознавства», «Креслення».

- Зараз триває II фаза проекту, очікуваними результатами якою мають стати: вдосконалення навчальної програми для підготовки здобувачів освіти за професією «монтажник санітарно-технічних систем та устаткування»;
- забезпечення самоокупності шести навчально-практичних центрів з професії «монтажник санітарно-технічних систем та устаткування»;
- сприяння працевлаштуванню випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

НПБЦ Кнауф, створений на базі ДНЗ ОЦПТО у 2017 році, не тільки збільшив кількісний склад навчальних Центрів в Україні, але значно змінив напрямки і зміст навчання. Він став експериментальним в каркасно-обшивному будівництві.

Наші учні та слухачі набувають навичок роботи з сучасними машинами (такими як, PFT G5: машинне нанесення штукатурки і наливних підлог), а найголовніше дають можливість навчати фахівців зі зведення каркасно-обшивних будинків. Це – нова професія, продиктована вимогою часу. В Одеській області проживають переселенці зі сходу України, учасники АТО та інші верстви населення, які не мають свого житла і тому, потребують швидкокомтованих будинків.

Соціальний партнер ТОВ ПП «ЗІП» розробили дизайн навчально-виробничого майданчика, забезпечили необхідними матеріалами ТМ «Тріора» для ремонту приміщень та проведення майстер-класів, надали стенди з технічною інформацією.

Ще один соціальний партнер, Eskaro Ukraine ТОВ "ЕСКАРО КОЛОР", сучасний лакофарбовий завод. Цікавою є одна з форм роботи – проведення екскурсій.

Фахівці заводу проводять екскурсії (згідно погодженого графіка) з метою ознайомлення з роботою сучасного виробництва будівельних матеріалів. В лабораторії Eskaro Ukraine ТОВ "ЕСКАРО КОЛОР" з метою вивчення

властивостей та технічних характеристик матеріалів учням за допомогою сучасного обладнання показують досліди. Фахівці «Школи фарб» проводять майстер-класи, семінари-практикуми. Такі форми роботи сприяють закріпленню знань з матеріалознавства і спеціальній технології в учнів, викликають цікавість до обраної професії.

У жовтні 2018 року відкрито навчально-практичний центр POLIMIN – як українську модель центру досконалості та використання SMART – технологій.

У серпні 2020 року відкрито навчально-практичний центр Sniezka – локації, де здобуватимуть затребувану на ринку праці України професію та відпрацьовуватимуть практичні навички майбутні малярі, оздоблювальники.

ТЗОВ "Сніжка-Україна" – партнер нашого навчального закладу – виробник, що спеціалізується на виготовленні водоемульсійних фарб, акрилових емалей, шпаклювальних мас, захисних та закріплюючо-грунтуючих засобів, клеїв.

Майбутні робітники малярної галузі навчатимуться професійній майстерності, виконуючи роботи з безпечними, не токсичними лакофарбовими матеріалами в затишно облаштованих та наочно оснащених приміщеннях.

Сьогодні завдання професійної освіти визначається не тільки формуванням знань, умінь і навичок, а й розвитком здібностей випускників адаптуватися до змін соціально-технологічного середовища. Завдяки співпраці з соціальними партнерами вдалося створити сучасні, оснащені всім необхідним навчально-практичні будвельні центри з метою підготовки якісних фахівців – гнучких, конкурентоспроможних, компетентних робітничих кадрів, що задовольняють потреби та очікування роботодавців України. Все це позитивно впливає конкурентоспроможність навчального закладу.

РОЗВИТОК КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА УРОКАХ СПЕЦДИСЦИПЛІН

Палига М. Р., викладач професійно-теоретичної підготовки

Державного навчального закладу «Баштанський професійний ліцей» (м.

Баштанка Миколаївської обл.)

З метою оновлення змісту професійної освіти розроблено новий стандарт професійно технічної освіти, тобто заміна шаблонних освітніх моделей новими, нестандартними, творчими, прогресивними і водночас дієвими та адаптованими до сьогодення. Він містить: перелік компетентностей та їх зміст. Ґрунтується на компетентнісному підході і структурується за модульним принципом.

Навчальний модуль(НМ) – це логічно завершена складова стандарту, що формується на основі кваліфікаційної характеристики. Структура навчального модуля(НМ) включає перелік компетентностей та їх зміст. Засвоєння НМ може підтверджуватися відповідним документом, що видається закладом освіти.

Компетентність – це не тільки поєднання знань, умінь і навичок, а й способів мислення, ціннісних орієнтирів та ідейних переконань, які дозволяють впевнено і успішно виходити із нестандартних життєвих ситуацій. Стандарт (СП(ПТ)О) визначає три групи компетентностей(КМ):

1. Загально професійні КМ;
2. Професійні КМ;
3. Ключові КМ.

Розглядаючи ці компетентності я зрозуміла, що наші завдання стають більш багатогранними. Ґрунтовно змінюється роль і учителя і учня, тобто дитина починає розуміти, що запорукою успішності є сумлінність і прагнення до саморозвитку, а також позитивна мотивація.

Для мене новими є ряд ключових компетентностей: знання професійної лексики та термінології, дотримання професійної етики, тощо.

Все це наштовхнуло мене на думку про те, що у будівельників майже відсутня професійна етика. Що ж це таке? Професійна етика – це кодекс правил, що визначає поведінку спеціаліста у службовій обстановці. Є багато

кодексів професійної етики – у юристів, медиків, кухарів, перукарів, великі організації чи фірми мають свій кодекс професійної етики, тобто ті хто багато спілкуються з людьми. Існує думка, що першовідкривачем професійного кодексу став «батько» медицини давньогрецький лікар Гіппократ. І якщо якась невелика фірма має свій кодекс, то окремо взятий робітник незахищений (чи не зобов'язаний) таким документом. За своєю сутністю вони виражають не професійну, а саме вузько корпоративну мораль. Тому я порадившись із своїми колегами, членами свого методичного об'єднання та керівником Куліковою Т. О., я спробувала взяти на себе сміливість та розробити «Кодекс професійної етики будівельника».

Якщо ми повернемося до нашого переліку ключових компетентностей, то побачимо, що деякі пункти кодексу придуть на допомогу простому робітнику:

здатність працювати в команді;

здатність відповідально ставитись до професії;

вимоги професії до будівельника;

зовнішній вигляд будівельника;

професійні таємниці;

Одним з ефективних засобів формування усіх компетентностей здобувачів освіти вважаю інтегративну технологію.

Якщо повернутись до ключових компетентностей, то мене зацікавила «здатність оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя». Наприклад, 24.02.2019 року на 99 році помер почесний громадянин Миколаєва Олександр Фотійович Растворов. Багато хто про нього і не знав, особливо молодь. Про Олександра Фотійовича Растворова було написано: «Забутий будівельник Миколаєва». Олександр Растворов у 1945 році розпочав свій трудовий шлях в Миколаєві, на посаді майстра «СМУ-23», а закінчив уже головним інженером тресту «Миколаївжилстрой».

Олександр Фотійович Растворов відновлював повоєнне місто. Завдяки його будівельному таланту було відновлено завод «Ім. 61 коммунара», мікрорайон «Сухий Фонтан», дитяче містечко «Казка», кінотеатр «Піонер»,

міський центральний стадіон, Палац культури будівельників, Палац культури заводу «Зоря» та багато інших об'єктів. І тільки у 2001 році йому присвоїли звання «Почесний громадянин Миколаєва». Тому давайте не забувати минуле!

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ ДЛЯ БУДІВЕЛЬНИКІВ: ВІД СКЛАДНОГО ДО ПРОСТОГО

Панченко Л.О., викладач математики та інформаційних технологій,

КНЗ КОР «Васильківський професійний ліцей».

Уявіть, що ви серед прекрасної природи: поруч озеро, ліс - і ви розумієте, що тут ви хотіли б збудувати дім своєї мрії. Але чи вистачить вам уяви не тільки захотіти, але й перетворити мрію на дійсність? Так, все можливо, якщо правильно використати все що нам дано: знання, інформацію, матеріали, засоби, комунікацію, а головне — вміння аналізувати та порахувати.

Професія будівельник дає перевагу для здобувачів - вони самі можуть свою мрію практично виконати.

От так і починався з мотивації математичний проєкт з будівельниками «Я будує свій дім». Звідки ідея? Все досить просто, адже 2020-2021 навчальний рік, який проголошений роком математики, перетворився на рік проєктних практичних реалізацій мрій здобувачів. Шість професій лягли в основу розробки плану реалізації року (таблиця 1). Головна ідея задуму - вчитель мотивується в розробках інтересами здобувачів, їх мріями.

Таблиця 1

План заходів присвячених року математики на 2020/2021 навчальний рік

«Математика в професіях»

№ з/п	Проект	Терміни	Учасники
1	Я будує свій дім	14.09.2020-23.10.2020	групи професії «Муляр. Штукатур» майстри та викладачі напрямку
2	Математика в сукні”	26.10.2020 - 4.12.2020	групи професії «Швачка. Кравець» майстри та викладачі напрямку

3	Математична антиципація у перукарів	7.12.2020 - 29.01.2021	групи професії «Перукар . Манікюрник» майстри та викладачі напрямку
4	Коучинг практичних математичних умінь в управлінні будь-чим	01.02.2021 - 12.03.2021	групи професії «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення. Адміністратор» майстри та викладачі напрямку
5	Математика «східців»	15.03.2021- 23.04.2021	групи професії «Електрозварник ручного зварювання. Водій автотранспортних засобів» майстри та викладачі напрямку
6	Математика на столі	26.04.2021- 4.06.2021	групи професії «Кухар. Офіціант» майстри та викладачі напрямку

Мета проекту для будівельників:

- розширити знання здобувачів про важливість власного житла для сім'ї;
- зацікавити здобувачів історичним минулим української хати;
- важливість математичних розрахунків для раціонального та економного планування будівництва;
- розвивати естетичні смаки здобувачів та цікавість до будівельних професій;
- створити модель будинку своєї мрії (кімнати) в масштабі, в розрізі та обчислити витрати на його побудову чи ремонт.

Для реалізації цієї мети виконати ***наступні завдання:***

- Організувати роботу по залученню учнів до участі в проекті. Створити вчительську мотиваційну презентацію.
- Опрацювати літературу та інтернет-ресурси з даного питання.
- Ознайомитися з різноманітністю матеріалів для будівництва з врахуванням сучасних цін.
- Зробити математичні розрахунки за кошторисом.
- Конструювання будинку/кімнати своєї мрії засобами ПК.
- Створення електронних презентацій учнями з даної теми.

- Презентація знань та матеріалів створених під час роботи в проєкті на конференції.
- Сформулювати висновки

Очікувані результати:

- удосконалення вмінь знаходити потрібну інформацію;
- розширення кругозору та оволодіння новими навичками і знаннями на практиці;
- удосконалити вміння застосовувати математичні знання на практиці;
- набуття вмінь творчо застосовувати набуті знання для створення власного продукту;
- виявлення напрямків практичного використання відомостей про геометричні форми;

Проведення проєкту було розбито на ***три етапи.***

1. організаційний;
2. реалізаційний.
3. завершальний.

1. Організаційний етап.

Питання, які визначають спрямування проєкту:

Основне питання:

«Чи бажаєш ти створити модель житла, в якому тобі хотілося б жити?»

Проблемні питання:

- Які фігури використовуються частіше при конструюванні архітектурних споруд?
- Як впливає науково-технічний прогрес на удосконалення житлової архітектури?
- Які теореми та закони математики найчастіше використовуються при будівництві?

Навчальні питання:

- ❖ Що потрібно знати про масштаб при створенні моделі?

- ❖ Практичне використання властивостей геометричних фігур.
- ❖ Як створити модель житлового приміщення засобами ПК?
- ❖ Як проводити обчислення для даної моделі за допомогою ПК?

Формування робочих груп та постановка завдань в групах (таблиця 2).

Таблиця 2

<i>Назва робочої групи</i>	<i>Опис завдання групи</i>	<i>Здобувачі</i>
Історики	Дослідження українського стилю будівництва (Український етно-стиль)	6 осіб
Архітектори	Моделювання та конструювання квартири (будинку)	6 осіб
Будівельники	Розрахунок вартості ремонту однокімнатної квартири з нуля	6 осіб
Дослідники	Дослідження новітніх технологій будівництва	6 осіб

2. Реалізаційний етап.

Це найдовший по часу етап, який був розпочатий з мотиваційної презентації викладача *«Я будує свій дім: як керувати своїми мріями»*.

Потім відбувалася робота в групах, яка координувалась керівниками груп. Що було цікавим: в групах «Архітектори», «Будівельники» та «Дослідники» керівники груп були призначені здобувачі з професії «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення», які паралельно з координацією роботи групи, вчили учасників програмам 3D моделювання та конструювання. Тобто результат роботи групи був представлений в 3D картинці з наявністю всіх базових креслень по моделі.

«Будівельники» використавши 3D модель “Архітекторів” розробили в програмі Excel кошторис по ремонтним роботам двокімнатної квартири,

«Історики» ж дослідили етно-стиль української хати, а також пов'язали історію з осучасненими методами та матеріалами в будівництві, але які є суто в українському стилі.

Дослідницька група дослідила енергозберігаючі технології та матеріали в будівництві.

3. Завершальний етап.

Враховуючи, що завершальний етап припав на період карантинних заходів, то було вирішено провести онлайн конференцію, на якій всі групи представили свої дослідження в презентаціях.

Крім того, враховуючи вплив онлайн спілкування, було вирішено провести в рамках проекту конкурс індивідуальних міні-проектів, тематика яких визначалась бажанням здобувача краще оволодіти або моделюванням, або історичним дослідженням, або практичним досвідом сучасних методів штукатурки і т.д. Було виконано три роботи здобувачами 2 курсу «Муляр. Штукатур»:

1. Сучасний стиль штукатурних робіт з матеріалів українського походження.
2. Моделювання та конструювання приміщення для устаткування кисневого інфекційного відділення ЦРЛ в програмі 3D Компас.
3. Український етно-стиль в сучасному інтер'єрі.

Даний проект відкрив для мене як викладача математики можливість показати необхідність математичних знань для реалізації власних бажань та мрій кожному здобувачу будівельного напрямку. Завершальний тезис ми вивели разом з ними як формулу: мрій — рахуй — створюй.

СПІВПРАЦЯ З РОБОТОДАВЦЯМИ ЯК ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Підгорна Г.О., майстер виробничого навчання

ПТУ №31 м. Полтава

Будівництво – одна із провідних галузей промисловості України, без якої важко уявити соціально-економічний розвиток держави, створення оновлених фондів для різних сфер промислової діяльності, сільського господарства, транспорту, сфери обслуговування тощо. З переходом економіки України на ринкові відносини суттєво підвищились вимоги до якості будівельної продукції, зменшення її матеріаломісткості, забезпечення умов енергозбереження, підвищення надійності та довговічності споруд. Досягнення результативності цих показників неможливе без належної уваги до інновацій у будівельній галузі, розвитку нових будівельних технологій, матеріалів, інструментів, обладнання та сировини.

В Україні останнім часом відбувається дуже швидкий розвиток будівельної індустрії. Навіть в умовах світової кризи темпи і обсяги будівництва сучасних будинків і споруд майже не зменшились, а конкуренція на ринку праці зросла. Тому підготовка ініціативних, конкурентоспроможних та професійно-компетентних випускників є одним з найголовніших завдань для закладів професійної (професійно-технічної) освіти будівельного профілю, одним із яких є і наше ПТУ №31 у м. Полтава.

Сучасні роботодавці потребують не простих виконавців, а висококваліфікованих працівників, які володіють знаннями із новітніх технологій будівельної галузі та уміннями працювати на сучасному високотехнічному обладнанні. Сучасний ринок праці диктує свої умови: якість професійної підготовки кваліфікованих робітників повинна відповідати не тільки вимогам освітніх стандартів, але й потребам роботодавців.

У Професійно-технічному училищі №31 м. Полтава співпраця з роботодавцями представлена системою соціально-педагогічної взаємодії

викладачів, майстрів виробничого навчання і здобувачів освіти з представниками підприємств-замовників кадрів. Принцип співробітництва між роботодавцями-замовниками і нашим професійним навчальним закладом є основою для сумісного соціального партнерства, який реалізується шляхом укладання 2-х та 3-сторонніх договорів на підготовку кваліфікованих робітників визначеної спеціалізації, проходженням учнями ЗП(ПТ)О виробничої практики в умовах реального виробництва з подальшим працевлаштуванням випускників, підвищенням кваліфікації і стажуванням майстрів виробничого навчання та викладачів спеціальних дисциплін.

Педагогічний колектив училища своєчасно і якісно виконує замовлення підприємств щодо до плану набору і випуску учнів певної будівельної спеціалізації, забезпечує додержання своїми випускниками встановленого на підприємстві режиму його діяльності, вимог охорони праці, санітарії і гігієни.

Полтавське ПТУ №31 здійснює підготовку кваліфікованих робітників за професією «Робітник з комплексного обслуговування й ремонту будинків». Під час навчально-виробничого процесу здобувачі освіти вивчають специфіку виконання штукатурних та бетонних робіт, технології сухого будівництва, малярних, шпалерних, теслярських, санітарно-технічних та електромонтажних робіт, опановуючи знаннями із спеціальних предметів «Охорона праці», «Спеціальна технологія», «Матеріалознавство», «Будівельне креслення», «Електротехніка».

Професійно-теоретична підготовка здійснюється у взаємозв'язку з сучасними виробничими технологіями підприємства-замовника. Знання, які учні отримують на уроках теоретичного навчання, тісно пов'язані з виробничим навчанням та практикою на самому підприємстві.

Ефективність співпраці навчального закладу з підприємствами-замовниками залежить від особистісного потенціалу і рівня професіоналізму викладачів, майстрів виробничого навчання, їх умінь організувати

цілеспрямовану спільну роботу із здобувачами освіти, професійно-теоретичну та професійно-практичну діяльність в усіх її формах та різновидах.

Особлива роль у співпраці покладається на майстрів виробничого навчання, яким необхідно прикладати максимум зусиль для формування в учнів мотивації та зацікавленості в оволодінні обраною професією, у формуванні їх ключових компетенцій для майбутньої діяльності на виробництві.

На заняттях з професійно-практичної підготовки майбутні фахівці з комплексного обслуговування будинків вчаться робити розрахунки необхідних матеріалів, обирати потрібні інструменти, вдосконалювати професійні уміння і навички, оволодівати сучасними технологіями та прогресивними методами виконання робіт у виробничих умовах, опановувати досвід будівельних підприємств, на яких вони проходитимуть виробничу практику.

Майстер виробничого навчання складає перелік навчально-виробничих робіт до робочої програми, який повинен: відповідати навчальним цілям робочої навчальної програми; бути типовими для професії, враховуючи фізичні можливості учнів, обсяг їхніх теоретичних знань та рівень професійної компетентності на відповідній стадії навчання.

Забезпечення якісного планування та організації виробничого навчання виробничої практики безпосередньо в умовах виробництва з оплатою учнівської праці та підготовка учнів до самостійного виконання виробничих завдань на будівельних підприємствах - основне завдання майстра. Я, як майстер виробничого навчання, намагаюсь максимально наблизити умови, в яких проводяться уроки виробничого навчання до умов справжнього виробництва.

На підприємствах будівельної галузі, де проходять виробничу практику учні Полтавського ПТУ №31, кожні 5 років вдосконалюють свої уміння майстри виробничого навчання. Стажування педагогічних працівників на підприємствах

міста – це ознайомлення зі специфікою чинних умов, станом та тенденціями розвитку підприємства, його вимогами до рівня кваліфікації робітничих кадрів, знайомство із сучасним обладнанням, новітніми виробничими технологіями, досягненнями науки, техніки і виробництва, освоєння на робочому місці прогресивних прийомів і методів організації праці, сучасних технологічних процесів, які будуть впроваджені в навчально-виробничий процес.

З метою підтвердження чи підвищення робітничої кваліфікації, практичного ознайомлення із сучасною технікою та технологією виробництва, виробничим досвідом я прохожу стажування на Полтавському підприємстві «Трансбуд». Протягом часу, відведеного на стажування, я удосконалила практичні уміння облицювання стін гіпсокартонними листами, монтажу перегородок, здобула навички виконання підвісних стель з ГКЛ на каркасі, розширила свої знання з новітніх матеріалів від провідних вітчизняних та європейських компаній з виробництва будівельних матеріалів. Здобутий досвід передаю своїм учням під час навчального процесу, адже відомо, що випускники тих майстрів виробничого навчання, які систематично проходять стажування та опановують сучасні виробничі технології, швидше адаптуються у виробничій сфері і реалізують свої здібності та знання, отримані в навчальному закладі.

ПТУ №31 має тісний зв'язок та співпрацює з будівельними організаціями, як державної форми власності, так і з підприємствами малого та середнього бізнесу.

Під час проходження виробничої практики в ТОВ «Марк строй» учні нашого навчального закладу ознайомились і отримали належний досвід роботи з гіпсокартонними системами фірми «Кнауф» (комплексна система, що забезпечує виконання будівельно-монтажних та оздоблюваних робіт з використанням сучасних технологій для отримання продукції з гарантовано високими показниками якості), яка розробила і впровадила в будівельну практику нові комплектні штукатурні системи, прогресивні будівельні технології. Суміші фірми «Кнауф» можна легко приготувати, вони високоякісні

та економічно вигідні, сприяють поліпшенню якості будівельних робіт, підвищенню продуктивності праці, зниженню фінансових витрат на транспортування та зберігання, зменшенню витрат матеріалів під час виконання робіт.

Під час проходження виробничої практики на підприємстві КП «Опоряджбуд» учні набули практичних навичок в роботі з новими сучасними інструментами та матеріалами, що удосконалюють виробничий процес, роблять його матеріально вигідним, комфортним та безпечним без фізичної і психологічної втоми виконавців.

Співпраця з роботодавцями відкриває можливості впровадження у навчальний процес передових виробничих технологій. Протягом навчального року вона проводиться у формі екскурсій на підприємство, лекцій, консультацій, майстер-класів, участі представників підприємств у кваліфікаційній атестації і конкурсах фахової майстерності, участі роботодавців в організації професійно-практичної підготовки.

Отже, необхідно умовою ефективності організації і проведення виробничої практики в процесі підготовки кваліфікованого робітника є педагогічно доцільна взаємодія закладів професійної (професійно-технічної) освіти і підприємств, замовників кадрів. Саме такий тісний зв'язок сприяє професійному зростанню здобувачів професійної освіти, встановленню їхньої психологічної комфортності та швидкій адаптації до умов виробництва. Створення належних умов на виробництві для учнів під час виробничої практики досягається зміцненням зв'язків колективу ЗП(ПТ)О та підприємств, узгодженням дій як з боку керівництва навчального закладу, так і з боку керівництва підприємств в процесі виконання організаційно-керівних функцій наставником-фахівцем і майстром виробничого навчання, що надає можливість учням набувати позитивного досвіду, підвищити рівня ключових професійних компетенцій з обраної професії, долучитися до виробничої культури підприємства.

Співдружність трудових і педагогічних колективів має сприяти ефективному використанню виробничих ресурсів підприємства--замовника, зростанню продуктивності праці молодих робітників, поліпшенню професійної підготовки фахівців для будівельної галузі.

***Досвід співпраці ПТУ №31 м. Полтави
із роботодавцями***

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ВИРОБНИЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ БУДІВЕЛЬНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Полупан В.В., викладач професійно-теоретичної підготовки, спеціаліст
другої категорії, Державного професійно-технічного навчального закладу
«Дніпровський регіональний центр професійно-технічної освіти» (м. Дніпро)

Розвиток сучасної техніки та виробництва неможливий без висококваліфікованих робітничих кадрів, яких готує професійно-технічна освіта. Оновлення змісту підготовки в закладах освіти становить основу стратегічних завдань, визначених Державною національною програмою «Освіта» («Україна ХХІ століття»). Це зумовлює необхідність реалізації Концепції професійної освіти, Законів України «Про освіту», «Про професійну технічну освіту», Національної доктрини розвитку освіти в Україні «Про освіту», «Про професійну технічну освіту», Національної доктрини розвитку освіти в Україні.

Зараз в Україні формується нова система освіти, яка орієнтована на входження у світовий освітній простір, супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії і практиці освітнього процесу. Це зумовлює появу і впровадження новітніх виробничих технологій. ХХІ ст. – це час переходу до високотехнологічного інформаційного суспільства. Існує безліч різних технологічних процесів, кожний з яких має свою структуру й особливості.

Технологія — це спосіб перетворення речовини, енергії, інформації в процесі виготовлення продукції, обробки й переробки матеріалів, складання готових виробів, контролю якості, управління. Вона включає в себе методи, прийоми, режим роботи, послідовність операцій і процедур і тісно пов'язана з використовуваними засобами, устаткуванням, інструментами, матеріалами.

У II пол. ХХ ст. сформувалися особливі категорії технологій, які отримали назву наукоємні, або високі технології (англ. high technology. Hi-Tech). У вітчизняній літературі їх іноді називають *хай-тек*.

Високі технології – найбільш нові й прогресивні технології сучасності.

Перехід до використання високих технологій і відповідної їм техніки є найважливішою ланкою науково-технічної революції (НТР) на сучасному етапі. До високих технологій, зазвичай, відносять наукоємні галузі промисловості: мікроелектроніку, обчислювальну техніку, робототехніку, атомну енергетику, літакобудування, космічну техніку, мікробіологічну промисловість та ін. Крім того, до високих технологій належать:

- ◆ нанотехнології і нові матеріали;
- ◆ «чисті технології» (англ. Cleantech) і альтернативна енергетика (атомна енергетика, сонячна енергетика, воднева енергетика, технології енергозбереження);
- ◆ живі системи й біотехнології (генна інженерія, біохімія і біофізика, мікробіологічна промисловість).

Особливістю сучасного будівництва є надзвичайно широкий спектр нових матеріалів, виробів і технологій, які внаслідок інтенсивного розвитку будівельної науки і техніки змінюються кожні 5–10 років. Завдяки союзу науки і будівельної інженерії створюються технології отримання нових, високоефективних, екологічно чистих матеріалів функціонального призначення. Сьогодення висуває нові вимоги оновлення змісту ПТО, запровадження інноваційних педагогічних та новітніх виробничих технологій у професійну підготовку фахівців будівельних спеціальностей.

Педагогічний колектив Державного професійно-технічного навчального закладу «Дніпровський регіональний центр професійно-технічної освіти» чітко усвідомив, що найважливішим чинником підвищення якості професійного навчання майбутніх компетентних будівельників, їх адаптації до нових економічних умов, закріплення на робочих місцях в умовах ринку праці є соціальне партнерство.

Провівши моніторинг ринку праці, вивчивши актуальне питання відповідності житлово-комунальним вимогам тепловтрат адміністрацією закладу освіти було прийнято рішення створити навчально-практичний Центр

"Утеплюючих технологій" з професії "Монтажник систем утеплення будівель".

Метою створення Центру є проведення первинної професійної підготовки, перепідготовки робітничих кадрів будівельної галузі, розвиток і покращення житлового фонду м. Дніпро та його регіону, проведення майстер-класів та семінарів з утеплення будівель з використанням нових будівельних матеріалів і технологій, а саме: інноваційна технологія системи «ТЕРМОС» з полістиролбетону (теоретичний і практичний курс роботи на висоті) та впровадження у навчально-виробничий процес сучасних методик професійного навчання із застосуванням новітніх педагогічних та виробничих технологій, техніки, обладнання, інструментів і матеріалів.

В процесі впровадження новітніх виробничих технологій педагогічні працівники ДПТНЗ «ДРЦПТО» постійно беруть участь в он-лайн семінарах та семінарах-практикумах, які проводять спеціалісти провідних будівельних фірм м. Дніпро і Дніпропетровської обл.

За ініціативи компанії GmbH, що фінансується Федеральним міністерством економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ) за підтримки Міністерства освіти і науки України педагогічні працівники та учні ДПТНЗ «ДРЦПТО», починаючи з квітня 2020 р., долучились до реалізації проекту «Термомодернізація та утеплення фасадів будівель: через навчання до енергоефективності», що здійснюється в рамках компоненту «Професійної кваліфікації» проекту «Реформи у сфері енергоефективності в Україні».

У процесі реалізації проекту розроблено короткостроковий навчальний курс «Передові системи термомодернізації будівель і споруд», який передбачає підвищення кваліфікації та отримання додаткових компетентностей за професією «Монтажник систем утеплення будівель» обсягом 2 кредити та навчальний посібник «Передові системи термомодернізації будівель і споруд», розроблений у рамках реалізації проекту «Термомодернізація та утеплення фасадів будівель: через навчання до енергоефективності», що здійснюється в рамках компоненту «Професійної кваліфікації» проекту «Реформи у сфері енергоефективності в Україні», виконується

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH та фінансується Федеральним міністерством економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ).

Навчальний посібник забезпечує освітній контент для педагогічних працівників та здобувачів додаткових професійних кваліфікацій за професією «Монтажник систем утеплення будівель» відповідно до навчального курсу «Передові системи термомодернізації будівель і споруд», який розроблений для цільової аудиторії: учнів випускних груп закладів ПТО, що навчаються за професією «Монтажник систем утеплення будівель», працівників будівельних та будівельно-монтажних організацій, приватних підприємців, фізичних осіб, що мають відповідні компетентності та працюють у сфері термомодернізації будівель та споруд. Основна мета навчального посібника — опанування сучасними виробничими технологіями та підвищення кваліфікації у сфері теплоізоляції та термомодернізації будівель і споруд, здобуття часткових та додаткових кваліфікацій із професії «Монтажник систем утеплення будівель».

(Ознайомитись з документом можна за посиланням <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2020/10/27/Thermal%20modernization.pdf>).

Подальшого розвитку набувають також нові організаційні форми взаємодії професійно-технічних закладів освіти з іншими типами навчальних закладів та організацій. Для більш продуктивного заохочування школярів та незанятого населення на базі ДПТНЗ «ДРЦПТО» працює «Центр розвитку кар'єри». В ньому спільно з підприємствами і організаціями м.Дніпро педагогічний колектив вирішує питання покращення змісту і наступності у підготовці кваліфікованих робітників, підвищення кваліфікації кадрів будівельної галузі.

Центр розвитку кар'єри сприяє працевлаштуванню випускників, адаптації їх у практичній діяльності, підтримки зворотного зв'язку, здійснення моніторингу розвитку їх кар'єри. Центр активно налагоджує контакти

безпосередньо з організаціями-роботодавцями, з установами та центром зайнятості.

Отже, сучасність вимагає перетворювати освітній процес на плідну, творчу, конструктивну, взаємно зацікавлену взаємодію, синтез навчання й самонавчання, пізнання і діяльності, мотивації та інтересу, освоєння набутого досвіду і продукування нового. Упровадження новітніх виробничих технологій у професійну підготовку передбачає не просто отримання знань, а творче відношення до них, сприяє формуванню і вихованню освіченого, творчого, професійно здібного кваліфікованого робітника, розвитку у здобувачів освіти підприємницьких моделей поведінки, активної життєвої позиції, цілеспрямованості, впевненості в собі, навичок раціонального використання часу, своїх внутрішніх ресурсів. Таким чином, безумовно, інноваційні технології навчання – шлях до підвищення якості професійної освіти, зацікавленості учнів у навчанні. Вони дають змогу диференціювати та індивідуалізувати процес навчання. Формують внутрішню мотивацію до активного сприйняття, засвоювання та передачі інформації.

Список літератур

1. Кравченко Г. Ю. Інноваційний процес у сучасній школі. Засоби навчальної та науково-дослідної роботи: Зб. наук. пр. / Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди. За заг. ред. В. І. Євдокимова, О. М. Микитюка. Харків, 2002. Вип. 17. с. 18-21.

2. Ніколаєнко С.М. Інноваційний розвиток професійно-технічної освіти в Україні. – К.: Книга, 2007.. 3. Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність – Ужгород: Інформаційно видавничий центр ЗІППО, 2007. 4. Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті // Педагогічна газета. – 2001. – Липень. – с. 4.

Використані інтернет-ресурси: <http://vpl57.zp.ua/file/IYPNoweV>

СУЧАСНЕ КОМПЛЕКСНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Сад О. К., майстер виробничого навчання Вищого професійного училища

№ 29 смт Володимирець (смт Володимирець Рівненської області)

Литвиненко І. П., викладач професійно-теоретичної підготовки Вищого професійного училища № 29 смт Володимирець

(смт Володимирець Рівненської області)

«Якщо ви вдало оберете професію і

докладете до неї душу, то щастя

саме знайде вас»

(Ч. Дарвін)

Комплексне методичне забезпечення закладу професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О) – це розробка та створення оптимальної системи навчально-методичної документації й засобів навчання, необхідних для повного та якісного навчання з професій в межах програми та відведеного навчальним планом часу.

Комплексне методичне забезпечення професій будівельної галузі покликане давати повну уяву про забезпеченість навчально-методичними засобами для підготовки певної кількості кваліфікованих робітників з даної професії при одночасному навчанні за визначеними навчальним планом і програмою, щоб не допускалося зайвого дублювання окремих навчальних засобів та літератури.

Основна функція комплексного методичного забезпечення – керівництво процесом засвоєння учнями змісту ПТО. Поряд з основною виділяють часткові функції, що розкривають основну, зокрема: інформаційну, системо утворюючу,

функцію закріплення й самоконтролю, самоосвіти, інтерактивну, координаційну, розвивально-виховну, а також оцінювальну. Оцінювальна функція, у свою чергу, передбачає: розкриття у текстах комплексного методичного забезпечення цінності того, що вивчається; розробку завдань та оцінку.

Особливості сучасного будівництва визначаються тим, що інформаційні технології стають засобом праці будівельників (розрахунки нестандартних будівельних конструкцій, проектування, планування і реконструкція будівель, вибір необхідних матеріалів, питання рівноваги, деформації, міцності тощо). Комп'ютерні вміння необхідні будівельникам для роботи з виробничою документацією, а управління новітньою технікою, що використовується в будівництві, все більше наближається до роботи з комп'ютером. Саме інформатизація є спільною тенденцією розвитку компонентів будівельного виробництва та освітнього процесу. Освоєння будівельного фаху як наукомісткої та високотехнологічної галузі вимагає кардинальних змін змісту навчання. Диференціація виробничих функцій у процесі роботи на спільний результат праці будівельників різних напрямів зумовлює посилення інтегративних зв'язків між навчальними дисциплінами. Це окреслює проблему науково обґрунтованого поєднання двох перспективних технологій у навчанні – інформаційних та інтеграційних.

Сучасний ринок праці, основними критеріями якого є гнучкість, змінність, висока інноваційна динаміка, висуває нові вимоги до здобувачів робочих місць. Серед них: готовність до безперервної самоосвіти і модернізації професійної кваліфікації, професійної комунікації, співробітництва, дій у нестандартних і незвичайних ситуаціях; здатності до прийняття відповідальних рішень, критичного мислення, самокерування поведінкою і діяльністю, навик роботи з різними джерелами інформації й ефективної поведінки в конкретному середовищі, в умовах стресогенних факторів. При цьому вимоги роботодавців

формулюються не лише і не стільки у форматі знань випускників, скільки в термінах і способах діяльності (уміння, здатність, готовність).

Успіх виробничого навчання значною мірою залежить не тільки від правильного визначення його мети і змісту, а й від засобів досягнення цієї мети, тобто від методів навчання, які використовуються майстрами у різних навчально-виробничих умовах, - у майстернях і лабораторіях училищ, на підприємствах. Добір методів залежить не тільки від мети і змісту навчання, а й від численних інших причин, зокрема від специфічних особливостей професії, рівня попередньої професійної підготовки і віку здобувачів освіти, умов навчально-виробничого процесу. Крім того, добір методів визначається кваліфікацією і досвідом майстра виробничого навчання. Лише в тому випадку, коли майстер уміло володіє системою сучасних методів навчання, оптимальними прийомами їх застосування, можна досягти успіху.

У сучасній методиці наочність (поняття) охоплює різні види сприймання: зоровий, слуховий, дотиковий. Жодне не має переваг, не можна переважувати ними урок. У ЗП(ПТ)О застосовують різні види демонстрації, які можна поділити на 3 групи:

1) демонстрування об'єктів і процесів, що вивчаються, у натуральному, природному вигляді (роздатковий матеріал, макети, моделі, показ прийомів роботи, проведення дослідів); у сучасному навчанні, наочні посібники та технічні засоби навчання відіграють велику роль. Широке використання, правильне застосування наочних посібників розширює і поглиблює уявлення учнів про досліджуване питання, скорочує час на виклад матеріалу. Однак, надаючи наочності у навчанні велике значення, не можна її переоцінювати. При перевантаженні заняття наочними посібниками можна відвернути увагу учнів від основної мети заняття.

На уроках виробничого навчання має бути забезпечене правильне співвідношення наочного і абстрактного, конкретного і узагальненого. Наочні

посібники повинні бути підібрані за темами навчальних програм таким чином, щоб забезпечити проведення необхідних демонстрацій при викладі відповідних розділів курсу, закріпленні і повторенні матеріалу.

2) демонстрування зображень, у тому числі і символічних, умовних (креслення, схеми); учні які здобувають професії будівельної галузі повинні вміти складати і читати креслення та схеми.

3) демонстрування за допомогою інформаційно-технічних засобів навчання (кіно, комп'ютер, діапозитиви, діафільми). Майстер виробничого навчання на уроках повинен використовувати навчальні відеоролики скачані з Інтернету або власного виробництва. Майстер має знати на якому етапі уроку варто застосувати відеоролики і з якою метою. Інформація на відео повинна відповідати темі уроку, меті та завданням. Розробити відповідні завдання для аналізу, обговорення переглянутого.

Необхідно також знати всі моменти відеофільму, тобто попередньо переглянути його. Виявити всі причинно-наслідкові явища фільму та встановити, на що слід звернути увагу учнів. Перевірити якість відтворення на відповідних технічних засобах і на робочому місці. Відпрацювати прийоми запуску та необхідних операцій в наявному програмному забезпеченні. Продумати організацію роботи здобувачів освіти до перегляду відеофільму та під час його аналізу.

Здобувачі освіти завжди з підвищеною увагою переглядають ролики та виділяють необхідну інформацію відповідно до отриманого завдання. Завдання можуть бути фронтального характеру, варіативного та індивідуального. А зміст має бути обов'язково творчим, пошуковим, проблемним, оскільки це підвищує зацікавленість учнів конкретними технологіями, матеріалами, способами виконання робіт. При перегляді та аналізі відеороликів учні можуть завжди отримати додаткові оцінки, проявити творчість в обговоренні, виявити позитивні сторони та недоліки при виконанні певних робіт.

Підбір та застосування засобів навчання має здійснюватися комплексно, з урахуванням основних характеристик і компонентів освітнього процесу.

Використання сучасного комплексно-методичного забезпечення для професій будівельної галузі на уроках виробничого навчання суттєво підвищує якість навчання. Дає змогу отримати максимальну кількість інформації про нові технології, матеріали, способи виконання різних операцій. Завдяки насиченій, якісно обробленій інформації майстром виробничого навчання, здобувачі освіти можуть виділяти оптимальні варіанти вирішення ряду технологічних проблем. Чітко знати вимоги до якості робіт, можливі порушення технологічного процесу. Таким чином, володіючи комп'ютерними технологіями майстри виробничого навчання та викладачі будівельного профілю для напрацювання комплексно-методичного забезпечення отримують великий пріоритет.

В першу чергу, це пов'язано з великою кількістю сучасних нетрадиційних будівельних технологій, матеріалів як закордонного так і вітчизняного виробництва та ознайомлення з навиками, знаннями майстрів будівельного профілю різних кран світу за допомогою глобальної мережі Internet.

По друге, на сьогоднішній день широко у всьому світі розповсюджене поняття «Дистанційна освіта». Під дистанційною освітою розуміється комплекс освітніх послуг, що надаються широким верствам населення за допомогою спеціалізованого інформаційно-освітнього середовища, що базується на засобах обміну навчальною інформацією на відстані (супутникове телебачення, радіо, комп'ютерний зв'язок тощо).

Дистанційне навчання є безумовно актуальним напрямком розвитку освіти, зокрема, у тих випадках, коли традиційне навчання ускладнене, або й неможливе. Таким чином, володіючи ІКТ та маючи напрацьоване комплексно-методичне забезпечення у вигляді відеофільмів, роликів, презентацій, майстер-класів, а також і текстового документу, надає змогу педагогічному працівнику

провести урок теоретичного чи виробничого навчання на високому методичному рівні використовуючи такі платформи відео зв'язку як: Google Meet, Google Duo, Zoom, Viber, Skype та інші.

Список літератури:

1. Комплексне методичне забезпечення професійно-технічних навчальних закладів. Методичні рекомендації / Укладач В.В.Паржницький.- К.: НМЦ ПТО МОН України, 2005. -16 с.
2. Головань М.С. Зміст дидактичних принципів в умовах навчання на основі нових інформаційних технологій. Педагогічні науки. Збірник наукових праць. - Суми: СДПУ ім. Макаренка, 2000. – С. 17-25.

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Самойленко Ю.П., викладач професійно-теоретичної підготовки

Зеленодольського професійного ліцею (м.Зеленодольськ Дніпропетровської обл.)

До основних завдань інноваційного розвитку освітнього процесу слід віднести:

- моделювання та проектування інноваційної діяльності майбутніх фахівців;
- створення єдиної інноваційної системи професійного навчання здобувачів освіти, адаптованої до розвитку сучасного виробництва;
- розробку інноваційних технологій навчання та їх впровадження в освітній процес.

На сьогоднішній час змінюється мета та зміст освіти, з'являються нові технології, методи, форми та засоби навчання, але основною формою професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки залишається урок. Урок, як форма навчання, має визначену структуру, обумовлену педагогом в залежності від дидактичних цілей і реальних умов навчально-виробничого процесу.

Концепція сучасного уроку базується на особистісно-орієнтованих цінностях освіти, коли здобувач освіти є центральною фігурою освітнього процесу. При цьому педагог у більшій мірі виступає в ролі організатора самостійної, активної, пізнавальної діяльності здобувачів освіти, компетентного консультанта і помічника.

Загальна характеристика інноваційного уроку – це показник активності здобувачів освіти.

Урочна форма організації навчального процесу дозволяє педагогу вирішувати комплекс дидактичних цілей:

- повідомлення здобувачам освіти нової інформації теоретичного або інструктивного характеру, організації самостійного її вивчення та формування усвідомленого розуміння і розвиток механізмів мислення;

- закріплення та удосконалення нової навчальної інформації шляхом практичного її застосування у практичній самостійній діяльності здобувачів освіти, формування первинних умінь з правильного відтворення продемонстрованих операцій і прийомів професійної та інтелектуальної діяльності;
- узагальнення та систематизація навчального матеріалу за темою уроку чи програми, формування складних умінь і навичок здобувачів освіти шляхом експериментальної діяльності;
- коректування навчально-виробничого процесу на основі результатів діагностування рівня успішності учнів, поглиблення і розширення знань, умінь і навичок;
- перевірка, контроль і аналіз рівня навчальних досягнень здобувачів освіти.

На своїх уроках професійно-теоретичної підготовки дисципліни «Технологія штукатурних робіт», опрацювавши тему «Провішування поверхонь під оштукатурення», виконавши аналіз рівня досягнутих знань здобувачами освіти, мною було визначено, що учні не досить чітко зрозуміли тему. Тому я вирішила провести урок-практикум для кращого засвоєння учнями знань, умінь та навичок.

Урок-практикум – це форма організації навчання, яка передбачає виконання учнями практичних і лабораторних робіт самостійно.

Виділяють кілька видів уроків-практикумів, це:

- установчі;
- ілюстративні;
- тренувальні;
- дослідні;
- творчі;
- узагальнюючі.

Відмітна особливість уроку-практикуму – це, перш за все, самостійність учнів, і, звичайно ж, вирішальну роль тут відіграє наявність необхідного обладнання.

Так як урок-практикум це групова форма роботи, здобувачі освіти були поділені на групи по дві особи. Кожна група виконувала практичні завдання в навчальній лабораторії за спеціальним розкладом, щоб створити сприятливі умови внутрішньогрупової диференціації учнів, а також за рекомендаціями Міністерства освіти і науки України про проведення навчального процесу в умовах карантину. Важливо уважно поставитися до складу груп і розподілу обов'язків всередині них.

Основними цілями уроку-практикуму були:

Навчальні:

- засвоєння міцного та усвідомленого обсягу теоретичних знань;
- формування знань, умінь і навичок планування та здійснення практичного процесу навчання;
- формування вмінь і навичок щодо застосування теоретичних знань на практичних заняттях;
- вміння оцінювати свою роботу та виправляти недоліки.

Розвиваючі:

- розвивати інтерес до предмету через практичну спрямованість
- розвивати уміння роботи з лабораторним обладнанням;
- розвивати комунікативні компетенції при роботі в парах або групах
- розвивати самостійність

Виховні:

- виховувати відповідальне ставлення до діяльності групи в цілому і власної діяльності;
- виховувати повагу до відповідей учнів;
- виховувати почуття колективізму.

Уроки-практикуми проводяться після вивчення будь-якого розділу курсу з метою повторення і поглиблення пройденого матеріалу. Урок-практикум має

певну структуру, яку можна змінювати в залежності від вмісту роботи, підготовки учнів і наявності обладнання.

Структура нашого уроку складалась з таких етапів:

- постановка загальної мети уроку. Здобувачам освіти було оголошено тему уроку та мету виконання практичного завдання;
- актуалізація знань. Здобувачі освіти надавали відповіді на запитання, які стосувалися раніше вивчених тем;
- інструктаж. До учнів було доведено правила техніки безпеки та правила використання інструменту та засобів індивідуального захисту;
- визначення завдань уроку. Обговорення послідовності виконання задач при провішуванні поверхні стіни;
- підбір необхідних дидактичних матеріалів, засобів навчання та обладнання. Ознайомлення з інструкційними картками, підбір інструменту;
- підготовка обладнання;
- перевірка функціонування обладнання;
- виконання провішування стіни. Самостійна робота передбачає використання наочних, практичних і дослідницьких методів.
- аналіз і обговорення результатів виконаної роботи. В ході роботи проводиться аналіз, порівняння і зіставлення отриманих результатів;
- оцінювання практичного завдання. Після проведення практикуму проводиться групова перевірка. Не виключена самоперевірка, яка сприяє розвитку самооцінки.

Важливою умовою для проведення таких уроків є наявність кабінету-лабораторії з необхідним обладнанням, а також наявність детальних інструкцій щодо виконання завдань та інструкцій з техніки безпеки до кожної проведеної роботи.

Підготовка викладача до таких уроків, звичайно, займає великий обсяг часу. Проводиться аналіз тематичного планування. Теоретичний матеріал

рекомендується вивчати укрупненими блоками для того, щоб звільнити 2-3 уроки, а по можливості і більше.

Ефективність уроку-практикуму залежить, як правило, від рівня теоретичної підготовки учнів, від ступеня сформованості умінь працювати з обладнанням. Це можна відстежувати і по можливості коригувати.

Підготовка викладача до конкретного уроку – це творчий процес, який розкриває індивідуальність викладача, його досвід та майстерність.

Також під час проведення уроку-практикуму, порадившись з учнями, було вирішено зробити відеоролик на тему «Технологія провішування поверхні стіни за допомогою виска».

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДЛЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Скрибка В. А., майстер виробничого навчання Державного навчального закладу «Богуславського навчального закладу професійно-технічної освіти»

(м. Богуслав, Київська область)

В сучасних економічних умовах на ринку праці потрібні не лише знання, вміння і навички кваліфікованого робітника, але й здатність їх застосовувати на практиці, виконуючи різні функції. Внаслідок безперервних змін у науково-технічній сфері виробництво потребує таких робітників, які здатні виконувати функції з новим змістом, воно є замовником освітніх послуг і висуває конкретні вимоги до потенційних працівників. Випускник професійно-технічного закладу освіти має бути адаптований до роботи в динамічному світі розвитку науки, техніки, технологій, зв'язків і відносин, здатний знаходити рішення в будь-яких ситуаціях, зумовлених професійною діяльністю. Відповідно до цього має змінитися і сам підхід до підготовки майбутніх кваліфікованих робітників.

З огляду на це перед майстрами виробничого навчання ДНЗ «Богуславський ЦПТО» на перший план висувається завдання створення умов, які забезпечують всебічний розвиток творчого потенціалу особистості здобувача освіти. Одним із таких підходів підвищення якості підготовки кваліфікованих робітників є організація навчального процесу на основі компетентнісного підходу.

Фахова компетентність передбачає наявність комплексних професійних знань, умінь і навичок, високий рівень теоретичної та практичної підготовки майбутнього спеціаліста.

Професійна компетентність майбутніх будівельників складається із сукупності **компетенцій**:

- концептуальної (наукової) компетентності – розуміння теоретичних основ професійної діяльності;
- інструментальної – володіння базовими професійними вміннями;

- інтегративними – здатність поєднати теорію і практику при вирішенні професійних проблем;

- контекстуальної – розуміння соціального і культурного середовища, у якому здійснюється професійна діяльність;

- адаптивний – уміння передбачати зміни і заздалегідь бути до них готовими;

- комунікативної – уміння ефективно використовувати різні засоби в міжособистісному спілкуванні. [4]

Для підвищення рівня фахової компетентності майбутніх робітників з професії «Штукатур, облицювальник-плиточник, маляр» використовуються різноманітні інтерактивні методи. Одним з методів є екскурсія.

Екскурсія на виробництво – це вид навчальної роботи, під час якої навчання відбувається на виробничому об’єкті поза межами закладу освіти. Здобувачі освіти під час екскурсії спостерігають за особливостями виробничого процесу, роботою працівників безпосередньо на робочих місцях, мають можливість з ними поспілкуватися та отримати відповіді на всі свої запитання. Побачене на власні очі справляє на майбутнього робітника більше враження та надовше залишається в пам’яті, ніж те, про що просто чули. [2]

Конкурентоздатну компетентну особистість може виховувати конкурентоздатний, компетентний педагог. На сьогоднішній день педагогам пропонуються різноманітні послуги з підвищення кваліфікації. Значна роль в вирішенні поставлених завдань покладається на майстрів виробничого навчання.

Важливим аспектом набуття певних компетенцій є стажування. **Стажування** майстрів виробничого навчання, педагогів професійного навчання є обов’язковою і невід’ємною частиною підвищення кваліфікації.

Основними завданнями стажування є:

- підвищення рівня теоретичних знань та набуття практичних навичок;
- вивчення новітніх технологій;

- поглиблення професійних знань і умінь;
- накопичення практичного досвіду.

Наступним методом підвищення рівня фахової компетентності майбутніх робітників з професії «Штукатур, облицювальник-плиточник, маляр» є **виробнича практика**. Практика здобувачів освіти є невід’ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців. Вона спрямована на формування загальних і фахових компетентностей здобувачів освіти, закріплення теоретичних знань, отриманих за час навчання, набуття і удосконалення практичних навичок і умінь за відповідною спеціальністю.

Метою виробничої практики є формування та розвиток у здобувачів освіти професійного вміння приймати самостійні рішення в умовах конкретного підприємства, установи, організації; оволодіння сучасними методами, формами організації праці, знаряддями праці в галузі їх майбутньої спеціальності.

На час виробничого навчання на підприємстві і виробничої практики здобувачів освіти забезпечують робочими місцями, створюють безпечні та нешкідливі умови праці відповідно до освітніх програм та угод між закладами освіти і підприємствами, установами, організаціями, що надають місця для проходження виробничого навчання і практики.

Здобувачі освіти закладу професійної (професійно-технічної) освіти повинні навчитись самостійно відтворювати здобуті знання, вміти самостійно вдосконалювати свої професійні вміння та навички, вдосконалювати свою особистість. Все це в комплексі дає змогу сформувати особу кваліфікованого робітника, який буде здатним адаптувати свої знання та вміння до умов та вимог конкретного виробництва чи сфер діяльності.

Список літератури:

1. Журнал «Профтехосвіта» № 2 (134), лютий 2020 / ТОВ «Видавнича група «Шкільний світ», 2020

2. Журнал «Профтехосвіта» № 5 (137), травень 2020 / ТОВ «Видавнича група «Шкільний світ», 2020
3. Журнал «Профтехосвіта» № 7-8 (139-140), липень-серпень 2020 / ТОВ «Видавнича група «Шкільний світ», 2020
4. Журнал «Профтехосвіта» № 9-10 (141-142), вересень-жовтень 2020 / ТОВ «Видавнича група «Шкільний світ», 2020
5. Модульно-компетентнісний підхід у підготовці кваліфікованих робітників будівельної та машинобудівельної галузей : (Електронний ресурс) монографія / П. Г. Лузан, В. В. Ягупов, Г. І. Лук'яненко, Т. В. Пятничук, М. І. Михнюк. – Київ : 2015. – 255 с.

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ОБ'ЄКТИВНА НЕОБХІДНІСТЬ ПІДГОТОВКИ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

**Старчевський Е.Е., методист Навчально-методичного центру у
Волинській області**

У сучасних соціально-економічних умовах важливим чинником модернізації професійно-технічної освіти є розвиток соціального партнерства в галузі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації робітничих кадрів в Україні.

Сьогодні нікого не треба переконувати, що професійно-технічна освіта є однією з найважливіших ланок освітнього простору, яка максимально інтегрована у виробництво. Настав той етап, коли всі розуміють значення професійно-технічної освіти для розвитку економіки держави.

Головне покликання закладів професійної освіти - задовольняти кваліфікованими кадрами всі галузі виробництва, сфери послуг і підприємництва. Також слід досягти того, щоб молодь хотіла опановувати робітничу професію, щоб була черга за робочими місцями на підприємствах. Без соціального партнерства, насамперед з роботодавцями, - це завдання виконати буде неможливо.

Настав час вибудувати механізм соціального партнерства, ключовою частиною якого повинна бути чітка організація спільно з роботодавцями якісної виробничої практики учнів, суттєве підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання.

При вирішенні соціальних проблем на локальному рівні ініціативні групи, органи місцевого самоврядування та різноманітні соціальні інституції територіальної громади в переважній більшості не можуть діяти ізольовано один від одного. Вони не завжди мають достатній ресурсний потенціал для задоволення потреб чи вирішення проблем різних соціальних груп місцевої спільноти; тому налагодження партнерства у територіальній громаді між

різними суб'єктами є одним із важливих та необхідних компонентів організації такої роботи на місцевому рівні.

Будівництво — одна з найстаріших галузей народного господарства України. Нові умови господарювання, застосування нових технологій в промисловості, розвиток архітектури, безумовно, позначились на забудівлі нашого регіону. Зростання добробуту населення стимулює попит на індивідуальне житло, будинки-котеджі.

Соціальне партнерство для ДПТНЗ «Луцьке ВПУ будівництва та архітектури» — це невід'ємна складова процесу підготовки майбутніх висококваліфікованих робітників. Співпрацюючи з роботодавцями, училище готує фахівців, які затребувані на сучасному ринку праці.

Сьогодні училище — це сучасний державний заклад профтехосвіти з контингентом понад 600 учнів, який готує для будівельної та інших галузей економіки регіону кваліфікованих робітників за 16 професіями, більшість з яких інтегровані та за 3 спеціальностями.

Тісний зв'язок між навчальним закладом та роботодавцем на сучасному етапі є основою для успіху у вирішенні завдань підготовки кваліфікованих кадрів та їх працевлаштування. Запорукою успіху навчального закладу з підготовки кваліфікованих робітників є успішна співпраця з провідними підприємствами та фірмами регіону серед яких: ПАТ «Луцьксантехмонтаж-536», ТзОВ «Західелектромонтаж», ТзОВ «Житлобуд- 2», СП ТОВ «Шинака Україна», ЗАТ «ДБК», ТзОВ «Луцьктехнобуд», ПП «ВВС», ПП «Житлобуд - 1», ТЛТА ПМК-20, підприємство «Пік», СП ТзОВ «Модерн ЕКСПО», ПП «Юнкерс — Сервіс», ПП Макєєв, ПП Лихограй, ПП Захарчук, ПП «Янтіс», обласним центром зайнятості та з вищими навчальними закладами: Луцьким національним технічним університетом, Львівською національною академією мистецтв.

Учні, які проходять виробничу практику на вищезазначених підприємствах, мають змогу працювати за новими технологіями, використовуючи сучасні матеріали та обладнання.

Спільною діяльністю навчального закладу з роботодавцями передбачені різні форми співробітництва:

- укладення договорів соціального партнерства між ДПТНЗ «ВПУ будівництва та архітектури» і підприємствами-замовниками кадрів;
- забезпечення учнів училища робочими місцями під час проходження виробничого навчання і виробничої практики, які відповідають вимогам кваліфікаційних характеристик;
- спільне оновлення змісту професійно-практичної підготовки учнів навчального закладу шляхом модернізації навчальних майстерень, наближення їх до умов виробництва;
- спільне формування замовлень на підготовку робітничих кадрів;
- проведення семінарів-практикумів представниками підприємств – соціальних партнерів з метою ознайомлення педагогів училища з новими технологіями і прогресивними методами праці;
- залучення передовиків і новаторів будівництва до участі у виховних заходах навчального закладу.

Розробляти стратегію розвитку навчального закладу та постійно вносити необхідні зміни у навчальний процес допомагає Консультативна рада училища та фахові ради з професій.

Завдяки зміцненню зв'язків із соціальними партнерами спрощується доступ до інформації про ринок праці, інноваційних виробничих технологій і сучасних економічних моделей, процедура корегування старих і розробки нових навчальних планів і програм, що відповідають вимогам роботодавців; відкриваються більш широкі умови для організації виробничої практики для учнів училища; з'являються умови для організації стажування працівників ЗП(ПТ)О для ознайомлення з новими виробничими технологіями й устаткуванням; розширюються можливості працевлаштування випускників.

Сучасне виробництво потребує від робітників та молодших спеціалістів не лише відповідної кваліфікації, а й необхідних економічних знань, організаційних здібностей, творчого підходу до виконання роботи, уміння

швидко адаптуватися в сучасних виробничих умовах будівельної галузі. Усіх цих якостей учні ДПТНЗ «Луцьке ВПУ будівництва та архітектури» набувають протягом ступеневого навчання та практики на базових підприємствах міста.

Навчальний заклад узгодив з виробничниками єдині педагогічні умови до проведення практичних занять, критерії оцінювання навчальних досягнень учнів. Творча співпраця сприяє позитивній тенденції підвищення якості професійної підготовки майбутніх будівельників. Під час переддипломної практики та після закінчення навчання випускники мають гарантоване робоче місце і користуються попитом у підприємств – замовників кадрів. А це результат копіткої роботи та співпраці педагогічного колективу з виробничниками. Обидва партнери перебувають у постійному пошуку нових експериментів і досягнень. Взаємодія дає змогу професійно зростати викладачам і майстрам виробничого навчання, удосконалювати підготовку кваліфікованих робітників. Нині у навчальному закладі практично сформовано нормативно-правова система ступеневої підготовки робітничих кадрів для базового підприємства. Робота в цьому напрямку стимулює поглиблення соціального партнерства, максимально наближає навчальний процес до вимог сучасного виробництва, що сприяє підвищенню рівня підготовки фахівців будівельної галузі. Міцні ділові стосунки двох партнерів постійно вдосконалюються.

Навчальний заклад у повному обсязі виконує державне замовлення на підготовку кваліфікованих робітників і щорічно випускає для економіки Волині понад 400 кваліфікованих робітників.

Сьогодні ринок праці потребує ініціативних, творчих, компетентних і висококваліфікованих робітників, підготовлених до виконання фахової роботи в умовах жорсткої конкуренції. З метою науково-методичного забезпечення в ДПТНЗ «Луцьке ВПУ будівництва та архітектури» проводиться робота щодо оновлення змісту навчання, упровадження нових форм і методів підготовки кваліфікованих робітників для будівельної галузі. До них слід віднести:

- посилення уваги педагогічного колективу до впровадження інноваційних

технологій у навчально-виробничий процес;

- популяризація робітничих будівельних професій;
- створення позитивного іміджу навчального закладу;
- залучення педагогічних працівників та обдарованої учнівської молоді до участі у дослідно-експериментальній роботі, технічній творчості тощо.

Педагогічні працівники училища плідно працюють над підвищенням своєї кваліфікації, беруть активну участь у обласних конкурсах, де демонструють високий рівень педагогічної та фахової майстерності. Добре розуміючи, що від їх компетентності, професіоналізму залежить дуже багато, вони передають свої знання, уміння й навички молоді, створюють сприятливу творчу атмосферу, орієнтовану на покращення співпраці педагога та учня. Як результат, з року в рік учні навчального закладу виборюють призові місця в обласних конкурсах фахової майстерності.

Динамічний розвиток будівельної індустрії, активне використання в будівельній галузі новітніх матеріалів, механізмів і технологій зумовлює необхідність пошуку нових підходів до навчально-виховного процесу. Щоб готувати кваліфікованих і конкурентоспроможних робітників колектив училища вивчає міжнародний досвід із цього питання.

Для якісної підготовки висококваліфікованих робітничих кадрів колектив навчального закладу активно впроваджує інноваційні педагогічні та виробничі технології. Так, творча група педагогічних працівників розробила державні стандарти з професій столяр будівельний, в т.ч. слюсар – сантехнік на основі модульно-компетентнісного підходу.

Керівництво та колектив навчального закладу вважають, що без підтримки і тісного зв'язку з виробництвом і бізнесом навчальний заклад не в змозі бути конкурентоспроможним як на ринку праці, так і на ринку освітніх послуг. Завдяки активній підтримці та співпраці з одним зі світових лідерів з виробництва будівельних матеріалів – компанією «Хенкель – Баутехнік (Україна)» ще у 2005 році на базі училища був створений та функціонує у даний час міжрегіональний ресурсний навчально-практичний будівельний

центр за технологіями фірми «Хенкель – Баутехнік(Україна)», де здійснюється підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації робітників за програмами: влаштування гідроізоляції, підлог; плиткове облицювання; декоративне опорядження поверхонь; утеплення фасадів матеріалами ТМ «CERESIT». Аналогічний Навчально – практичний центр за технологіями фірми «Кнауф маркетинг» було відкрито у 2010 році. Навчання проводиться за такими напрямками: влаштування криволінійних поверхонь, об'ємних елементів з використанням комплексних систем фірми «Кнауф»; опоряджувальні роботи з використанням матеріалів фірми «Кнауф»; влаштування міжкімнатних перегородок, підвісних стель. Тут навчаються не лише учні, а й педагогічні працівники будівельних професій ЗП)ПТ)О регіону, а також слухачі від будівельних організацій та служби зайнятості населення. Після підготовки слухачі отримують сертифікат або ж свідоцтво державного зразка.

У грудні 2015 року за підтримки відомої компанії ТЗОВ «Сніжка-Україна» відбулось урочисте відкриття Навчально-практичного центру ТМ «Сніжка». Це вже третій центр на базі цього навчального закладу. Очевидною перевагою даного центру є акцент на практичному компоненті навчання та можливість попрацювати пліч-о-пліч з досвідченими професіоналами і освоїти сучасні технології будівельної галузі. Центр пропонує навчання за трьома тематичними напрямками: лакофарбова продукція ТМ Sniezka (грунтовки, шпаклівки, фарби, емалі); вироби для захисту, декорування та консервації деревини ТМ VIDARON (імпрегнути, лаки, клеї й ін.); матеріали для системи утеплення фасадів ТМ

FOVEO TECH (грунтовки, клеї, штукатурки, фарби). Навчання відбуватиметься з професій: маляр, штукатур, столяр. Після закінчення курсу навчання всі учасники отримають сертифікат, що підтверджує їхню спеціалізацію.

Навчальна програма центру розроблена згідно з європейськими стандартами індустрії, забезпечуючи теоретичний та практичний етапи навчання, пов'язаних з освоєнням сучасних технологій.

Навчально-практичні будівельні центри стали справжніми лідерами з вивчення новітніх технологій, будівельних матеріалів і механізмів фірм «КНАУФ» та «Хенкель – Баутехнік (Україна)» - центром підготовки спеціалістів-будівельників у нашому регіоні. На їх базі регулярно проводяться регіональні конференції та семінари на яких присутні також керівники будівельних закладів професійної освіти України. За час існування центрів підготовлено та пройшли підвищення кваліфікації більше 4500 осіб.

У навчальному закладі склався колектив творчий, колектив однодумців. Викладачі та майстри виробничого навчання успішно виконують покладені на них завдання щодо підготовки висококваліфікованих конкурентоспроможних робітників. Саме така модель навчання фахівців будівельного профілю має переваги і перспективи для майбутніх робітників і буде сприяти економічному розвитку України.

Отже, реалізація та розширення соціального партнерства сприяє мотивації до навчання, ширшій самореалізації учнів, розвитку їх особистості і забезпечує державу більш якісним виробничим потенціалом.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ВИРОБНИЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ ДЛЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Удовик Ігор Сергійович, викладач інформатики ДПТНЗ

«Білоцерківське вище професійне училище будівництва та сервісу»

Удовик Світлана Іванівна, викладач кафедри технологій

навчання, охорони праці та дизайну Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВН «УМО»

Науково-технічний прогрес сьогодні, широке впровадження сучасної техніки та новітніх технологій в будівництві потребує від професійно-технічної освіти підготовки конкурентно-спроможних кваліфікованих фахівців готовності випускника закладів професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О) готовності до постійного професійного саморозвитку та самовдосконалення, мотивацію та бажання щодо формування власної кар'єри, відповідальності за результати своєї професійної діяльності.

Оновлення змісту підготовки в навчальних закладах становить основу стратегічних завдань, визначених Державною національною програмою «Освіта» (Україна ХХІ століття). Це зумовлює необхідність реалізації Концепції професійної освіти, Законів України «Про освіту», «Про професійну технічну освіту», Національної доктрини розвитку освіти в Україні тощо [1, с. 4].

Якісна підготовка кваліфікованих фахівців будівельних спеціальностей потребує творчого підходу викладачів та майстрів виробничого навчання ЗП(ПТ)О до вибору змісту, форм, методів та засобів навчання, максимального використання досягнень сучасної педагогічної науки, нових педагогічних і виробничо-будівельних технологій, які мають бути орієнтованими не лише на передачу готових знань, а й відображати ідеї розуміння та визнання чужої точки зору, повагу до особистості, організації співпраці та самовираження в

діяльності, в творчості, тобто на формування комплексу особистісних якостей учнів.

Упровадження новітніх виробничих технологій при підготовці кваліфікованих фахівців будівельних спеціальностей вимагає від здобувачів освіти не простого отримання знань, а творчого відношення до їх використання, сприяє формуванню і вихованню креативного, конкурентноспроможного робітника, який міг би досконало володіти науково-технічними та економічними основами виробництва, мати високий інтелектуальний, духовний, фізичний розвиток, виявляти творче ставлення до праці де значну роль відіграють ЗП(ПТ)О будівельного профілю.

Ефективність упровадження новітніх виробничих технологій в будівельній галузі приводять до характерних змін, а саме: поява нових технологій виробництва, постійне оновлення будівельних матеріалів, інструментів, технологій, поява нових зразків продукції, збільшення потреби у висококваліфікованих робітниках, інтеграція наявних професій, збільшення частки розумової праці, органічне поєднання функцій фізичної і розумової праці, підвищення культурного рівня працівника.

Впровадження інновацій у будівельній галузі сприяє не лише істотному підвищенню рівня підготовки кваліфікованих фахівців, а й переорієнтації ЗП(ПТ)О на особистість, оскільки передбачається: урахування здібностей, інтересів і нахилів учнів у навчальному процесі, його змісті та структурі; моделювання організаційних, методичних і змістових компонентів навчально-виховного процесу з урахуванням досвіду взаємодії учнів із навколишнім світом, індивідуальних відмінностей між учнями; варіативність та особистісно-орієнтовану спрямованість навчально-виховного процесу, внаслідок чого знання, уміння й навички перетворюються на засіб розвитку пізнавальних і особистісних якостей майбутніх фахівців. [4, с. 24].

Значних змін у змісті професійної підготовки кваліфікованих робітників зумовлює специфіка професії фахівців будівельних спеціальностей («штукатур», «маляр будівельний», «лицювальник-плиточник» тощо), а саме:

роботи виконується вручну, роботи з механізованими засобами приготування, подавання й нанесення розчинів на поверхні, роботи у шкідливих умовах праці чи зі шкідливими для здоров'я матеріалами та особливості використання сухих будівельних сумішей, високо декоративних покриттів, полімермінеральних і синтетичних штукатурок, системи для внутрішніх і зовнішніх малярних робіт, опорядження фасадів і плиткових робіт. Тому особливе місце у процесі професійно-практичної підготовки майбутніх фахівців становить впровадження у навчально-виробничий процес відпрацювання їхніх практичних умінь і навичок, ознайомлення із сучасними технологічними засобами у будівельній галузі, набуття практичного довіду з виконання робіт з використанням новітніх виробничих технологій на основі знань щодо планування, організації виконання комплексу робіт.

У сучасному будівництві роботи виконуються за змістом, складністю і умовами виконання та є дуже різноманітними (за традиційними технологіями, що існують багато років, і за новими з використанням сучасних матеріалів, інструментів, пристосувань). Саме тому професійна підготовка фахівців будівельних спеціальностей має включати: розвиток сенсомоторних навичок - рухливості, вправності рук, окоміру; навчання прийомам і навичкам із планування, організації виконання робіт, організації робочого місця, контролю якості виконаних робіт; розвиток особистих якостей відповідальності, ініціативності, комунікативності, формування критичного і творчого мислення, добросовісності, позитивного ставлення до роботи, активності; формувати навички для постійного подальшого вдосконалення власних професійних можливостей; вміння працювати з ІКТ, що об'єднує цифрове оброблення зображень і машинну графіку з базою даних що дає змогу реалізувати широкий спектр необхідних дій, пов'язаних з отриманням, аналізом, обробленням, зберіганням і відтворенням інформації; особливі вимоги до фізичних даних працівників: фізична витривалість, правильне використання робочого часу та часу на відпочинок, дотримання правил охорони праці[4, с. 24].

Сучасні інформаційні технології, спираючись на IT, ІКТ та Smart, інтегруючись у сьогоденне освітнє середовище, удосконалюють його, відкривають нові можливості, підвищують ефективність освіти, створюють електронний освітній ресурс, у якому надають впорядковану, інтерактивну освітню інформацію у вигляді електронних підручників та посібників, відеолекцій та навчальних відеофільмів, текстових матеріалів. За допомогою девайсів (у тому числі й фотокамери мобільного телефону) студенти можуть сканувати, розпізнавати та використовувати закодовану інформацію (відео, фото, gif-анімацію, текстову інформацію тощо), яка розміщена на сторінках підручника, посібника та робочого зошита [6, с. 154].

Аналіз показує, що у вітчизняних ЗП(ПТ)О створене інформаційне освітнє середовище, що утворюється й підтримується за допомогою вільно поширюваної програмно-інструментальної платформи MOODLE, основою якої є контент, орієнтований на його самостійне освоєння учнями, що повністю відповідає головній парадигмі навчання в сучасних умовах - формуванню в тих, хто навчається або планує навчатися, самостійності й творчого підходу до процесу та практичного застосування отриманих знань. [6, с. 54].

Саме тому в «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» одним із ключових напрямів державної освітньої політики є модернізація структури, змісту й організації професійної (професійно-технічної) освіти на засадах компетентнісного підходу, що уможлиблює формування готовності майбутнього випускника до професійної й підприємницької діяльності та застосовування набутих ними знань для задоволення суспільних та особистісних потреб, вирішення різноманітних життєвих ситуацій, постійної самоосвіти й саморозвитку [1, с. 5].

Насамперед кардинальних змін вимагає система підготовки нового випускника ЗП(ПТ)О - творчого, креативного, здатного реагувати на вимоги часу, наділеного ключовими життєвими компетентностями, необхідними їм для професійного самовизначення і кар'єрного розвитку.

Отже, сьогодні у суспільстві відбуваються дуже швидкі зміни в будівельній галузі. ІКТ проникли практично в усі сфери діяльності забудовників, активно використовують програмне забезпечення для проектування та будівництва об'єктів. Впроваджують будівельну техніку, проводять розрахунки щодо продуктивності машин та раціональної виробничої й технічної їх експлуатації.

Більшість країн (Великобританія, США, Білорусь та ін.) та Україна вже включилися до процесу переходу на BIM-технології в будівельній галузі. BIM-технології (Building Information Model) - це так зване інформаційне моделювання будівельного об'єкту, інакше кажучи, це віртуальне будівництво об'єкта, яке можливо реалізувати ще задовго до його фактичного завершення. Технології «Smart House» вдосконалюють будівництво в Україні у сучасному напрямку: дозволять вивести будівельну галузь на новий рівень; підвищать якість контролю будівельних робіт; сприятимуть реалізації в країні сучасних і якісних проектів в Україні. Введення технологій «Розумний будинок» - максимальна автоматизація всіх щоденних процесів, які роблять житло комфортним та безпечним. Використання 3D-принтерів для друку великих об'єктів, справжніх житлових будинків, ці принтери здатні побудувати стіну за короткий проміжок часу. Широко введено застосування дронів, щоб оцінити масштаби будівництва та інфраструктуру навколо об'єкта. [2, с. 28].

Ось тому, сьогодні, в умовах ринкової економіки, ефективне упровадження новітніх виробничих технологій в будівельній галузі приводять до характерних змін, а саме: поява нових ІТ-технологій виробництва, постійне оновлення будівельних матеріалів, інструментів, технологій, поява нових зразків продукції, збільшення потреби у висококваліфікованих робітниках, інтеграція наявних професій, збільшення частки розумової праці, органічне поєднання функцій фізичної і розумової праці, підвищення культурного рівня працівника вимагає від професійної освіти підготовки конкурентоспроможного фахівця будівельних спеціальностей, який повинен відповідати цілій низці вимог, мати глибокі знання щодо планування, організації та здійснення комплексу робіт, а

також мати досвід практичного використання цих знань при застосуванні високотехнологічного обладнання.

Завданням ЗП(ПТ)О є підготувати та сформувати професійну розвинуту особистість, фахівця будівельних спеціальностей, з високим ступенем адаптації до мінливих умов будівельного ринку та надати уміння і знання, щодо оволодіння учнями дисциплін з будівельного матеріалознавства, допоміжних засобів механізації, технології будівельного виробництва, виконання робіт по зведенню, ремонту та реконструкції сучасних житлових, громадських будівель, споруд, комунікацій і об'єктів.

Список літератури

1. Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ столітті // Педагогічна газета. – 2001. – Липень. – с. 4.
2. Рогульська О., Тарасова О. Використання SMART-технологій у освітньому процесі вітчизняної вищої школи [Електронний ресурс] / О. Рогульська, О. Тарасова // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : 36. наук. пр. – Випуск 47 / редкол. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. – 323 с. – Режим доступу: https://vspu.edu.ua/faculty/imad/files/z/Z_47.pdf
3. Настільна книга педагога. Упорядники: Андрєєва В.М., Гигораш В. В. – Х.: Вид. група «Основа», 2006 – 352с
4. Остапченко Т.Є. Технологія опоряджувальних робіт : підручник / Т.Є.Остапченко. – К. : Вища освіта, 2003. – 384 с
5. Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність – Ужгород: Інформаційно видавничий центр ЗІППО, 2007– 184 с.
6. Семиченко В. А. Пріоритети професійної підготовки: діяльнісний чи особистісний підхід? // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / За ред. І.А. Зязюна. – К.: Віпол, 2000. – С. 176 – 203.
22. Тхоржевський Д.О. Методика виробничого та професійного навчання: Теорія виробничого навчання. –К., 2000, – 248 с.

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ БУДІВЕЛЬНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Чабак Г.М., майстер виробничого навчання Державного навчального закладу «Богуславський центр професійно-технічної освіти» (м. Богуслав Київської області)

На сучасному етапі суспільного розвитку здійснення навчального процесу у професійній підготовці фахівців на високому рівні неможливе без впровадження інноваційних освітніх технологій, так як саме вони роблять навчання більш ефективним і здатним привернути увагу молодого покоління. Серед політичних, соціально-економічних, світоглядних та інших факторів можна виділити необхідність боротьби за підвищення якості професійної освіти та її доступності [1]. Активний розвиток інновацій в сфері науки і техніки не дозволяє освіті стояти осторонь. Інноваційні технології допомагають не тільки збільшити академічну мобільність, інтеграцію в систему світового науково-освітнього простору, створити оптимальні в економічному плані освітні системи, підвищити рівень освітньої корпоративності, а й зміцнити зв'язки між гілками освіти різного рівня. У пріоритеті залишається не накопичення великого обсягу знань, а вміння їх використовувати у професійній діяльності та повсякденному житті [2, с.179].

Поняття «*інновація*» (від латинського «*innovation*») означає зміна, оновлення, нововведення і має два аспекти - нововведення і впровадження його у певний процес, зокрема в педагогічний [3, с. 71]. Інноваційними освітніми технологіями вважають не тільки застосування інтерактивних технологій, але і проектних та ІКТ-технологій [2, с.180].

Інтерактивним навчанням називається освітній процес, заснований на психології розвитку людських взаємин і розглядається як спосіб засвоєння знань завдяки творчому, продуктивному мисленню, поведінці і спілкуванню, а також формування при цьому навичок і умінь через взаємини й взаємодію педагога й учнів. Процес навчання повинен бути організований так, щоб

здобувачі освіти вчилися спілкуватися, критично мислити, а також вирішувати поставлені проблеми шляхом аналізу різних ситуацій або ситуаційних завдань і відповідної запропонованої інформації. Застосування інтерактивних технологій у підготовці фахівців будівельних спеціальностей дозволяють педагогу й учням мінятися ролями [1].

Майстри виробничого навчання будівельного профілю Державного навчального закладу «Богуславський центр професійно-технічної освіти» постійно підвищують рівень професійної компетентності із впровадження сучасних освітніх практик у професійну підготовку, а саме:

- проходять курсову теоретичну підготовку у закладах післядипломної освіти та стажування у професійних навчально-практичних центрах;
- займаються саморозвитком та самоосвітньою діяльністю;
- відвідують виставки, працюють над методичними проектами, проводять майстер-класи і тренінги;
- беруть участь в обласних конкурсах, співпрацюють з громадською організацією «Ліга Про»;
- беруть участь у науково-практичних конференціях та семінарах-практикумах різного рівня (наприклад, участь у семінарі-практикумі «Застосування сучасних будівельних матеріалів при підготовці кваліфікованих робітників будівельного напрямку» тощо.

Перехід сучасного суспільства до глобальної інформатизації вимагає широкого застосування інформаційних технологій в сучасних закладах професійної (професійно-технічної) освіти, так як саме інформаційно комунікативні технології (ІКТ) дозволяють освітнім установам претендувати на отримання інноваційного статусу професійній (професійно-технічній) освіті.

Впровадження в освітню практику професійної освіти електронних підручників і щоденників, on-line-навчання, доповненої реальності, інтерактивних дошок і багато чого іншого дозволяє здійснювати викладання навчальних дисциплін у ЗП(ПТ)О на якісно новому рівні і досягати більш

високих результатів в навчанні за більш короткі терміни, ніж без їх застосування. Однак недостатній рівень забезпеченості закладів професійної освіти і небажання деяких керівників впроваджувати нові методи і форми навчання гальмує процес застосування інноваційних освітніх технологій у вітчизняній професійній освіті [2, с.180].

Інноваційні освітні технології дозволяють модернізувати освітній процес у ЗП(ПТ)О і реалізувати основні освітні завдання, орієнтувати навчальний процес на реалізацію потенційних можливостей здобувачів освіти, готувати їх до практичного застосування отриманих знань і умінь в професії та житті.

Список літератури:

1. Войцехівський М. Ф. Розвиток професійної компетентності педагога в умовах інноваційних змін у системі післядипломної педагогічної освіти. Інноваційна діяльність педагога в умовах реформування шкільної освіти: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конференції (20–23 квітня 2015р.). URL: <http://conf.kubg.edu.ua/index.php/courses/idpurso/index#.WBYanNKLTIV>
2. Ковальчук В.І. Теоретичні і методичні засади розвитку педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання професійно-технічних навчальних закладів у післядипломній освіті: Дис.... док. пед. наук: 13.00.04 / В.І. Ковальчук; – Класичний приватний університет.–Запоріжжя., 2014. –369 с.
3. Ничкало, Н. Г. Українська наукова школа педагогічної майстерності: скарбниця сьогодення і майбутнього. Вища освіта України: Теоретичний та науково-методичний часопис. Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології, 3(54), 2014. - с. 22-29.

**АНАЛІЗ ДОСВІДУ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ
ПІДГОТОВКИ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ
БУДІВЕЛЬНОГО ПРОФІЛЮ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ АТЕСТАЦІЇ У ДНЗ
«БОГУСЛАВСЬКИЙ ЦПТО»**

Чогут Л.М., *методист Державного навчального закладу «Богуславський
центр професійно-технічної освіти», аспірантка Інституту професійно-
технічної освіти НАПН України*

Державний навчальний заклад «Богуславський центр професійно-технічної освіти» впроваджує методичний супровід підготовки до професійної атестації через реалізацію програми методичного супроводу професійного розвитку педагога. Програма розрахована на три роки, реалізується покроково і складається з чотирьох етапів: аналітико-діагностичний, проектувальний, реалізаційний, контрольно-оцінювальний. Метою програми є забезпечення розвитку майстра виробничого навчання як суб'єкта професійної діяльності, який успішно здійснює професійну підготовку і соціальне становлення здобувачів освіти.

Програма професійного розвитку майстра виробничого навчання реалізується через наступні **види діяльності**:

- розробку і реалізацію індивідуального освітнього маршруту (програми розвитку) майстра виробничого навчання;
- курсову підготовку педагогічних працівників;
- супроводу атестації майстрів виробничого навчання (складання графіків майбутньої атестації, надання допомоги у складанні портфоліо, рекомендації з підготовки атестаційних матеріалів);
- роботу методичної ради;
- роботу предметно-циклових комісій;
- роботу з молодими спеціалістами;
- неперервну освіту і самоосвіту педагога;

- виявлення, вивчення, узагальнення та поширення перспективного педагогічного досвіду;

- удосконалення та підвищення рівня педагогічної компетентності педагога.

Методичний супровід професійного розвитку майстра виробничого навчання здійснюється за наступними **напрямами**:

1. Організаційно-управлінський.

2. Фінансово-економічний супровід.

3. Навчально-організаційний та науково-методичний супровід.

4. Дидактичне, матеріально-технічне та інформаційне забезпечення професійної підготовки.

Програма методичного супроводу професійного розвитку педагога Державного навчального закладу «Богуславський центр професійно-технічної освіти» передбачає ряд заходів з її реалізації, включаючи розробку плану супроводу підготовки майстрів виробничого навчання будівельного профілю до професійної атестації та консультативно-методичну допомогу у підготовці до майбутньої атестації. Означений план складається щорічно. **Метою методичного супроводу є надання психолого-педагогічної допомоги майстрам виробничого навчання для підготовки та успішного проходження атестації, виявлення перспектив використання потенційних можливостей педагогічних працівників.**

Мета досягається через **ряд завдань**, а саме:

- стимулювати цілеспрямоване, безперервне підвищення рівня кваліфікації педагогічних працівників, їх професійної культури, особистісного професійного зростання, використання ними сучасних педагогічних технологій;

- виявить перспективи використання потенційних можливостей педагогічних працівників;

- визначити необхідність підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

План методичного супроводу передбачає ряд заходів, які реалізуються за такими *напрямами*:

- діагностична робота;
- психолого-педагогічний супровід;
- інформаційна діяльність;
- організаційна діяльність;
- навчально-методичний супровід;
- консультаційна діяльність.

На базі Державний навчальний заклад «Богуславський центр професійно-технічної освіти» супровід підготовки до атестації реалізується на основі комплексної програми. У програмі відображені *перспективні напрямки* розвитку педагогічних кадрів, охарактеризовані проблеми і сформульовані завдання роботи адміністрації і педагогічного колективу, представлені заходи щодо зміни змісту та організації підготовки кадрів відповідно до вимог державних стандартів, роботодавців за всіма напрямами підготовки. Метою програми є розвиток кадрового потенціалу центру. Основне спрямування змісту програми: підвищення професійної компетенції педагогічних кадрів, поширення досвіду роботи педагогів, створення супроводу молодих спеціалістів, створення кадрового резерву.

Таким чином, аналіз існуючих моделей методичного супроводу підготовки майстрів виробничого навчання до професійної атестації підводить нас до того, що воно буде ефективним якщо:

- методичний супровід буде здійснюватися на основі комплексної програми;
- всі суб'єкти супроводу будуть активні у взаємодії, буде здійснюватися корпоративне навчання з метою підвищення професійної компетентності;
- будуть враховуватися вікові та психологічні особливості майстрів виробничого навчання охоплених супроводом;
- на всіх етапах супроводу буде здійснюватися фіксація досягнень і рефлексія діяльності.

КРЕАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ, ЯК ДЕФІНІЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Шубчинський В. Д., викладач спеціальних дисциплін *«Міжрегіонального вищого професійного будівельного училища м. Краматорська»*

(м. Краматорськ Донецької обл.)

Компетентність – це актуальна, особистісна риса яка ґрунтується на знаннях, інтелектуально і особистісно обумовлена соціально-професійною характеристикою людини.

Освоєння компетентної діяльності різними педагогами, що знаходяться в однакових зовнішніх умовах, здійснюється по різному. Це означає, що викладачі «входять» в таку діяльність і виробляють різні підходи. Ця «різниця» разом з необхідністю відноситься до явища креативності.

При вивченні механізму креативності пропонується розділити її на два види: потенційну і актуальну.

Потенційна креативність – це креативність додіяльнісна, яка характеризує індивідуума в плані його потенційної схильності, що виражається у формі базової готовності до набуття актуальної креативності в певних зовнішніх умовах, до прояву творчої активності; потенційна креативність – необхідна суб'єктивна умова творчості.

Актуальна креативність – породження взаємодії індивідуальних характеристик потенційного креативного індивідуума з характеристиками того, чи іншого виду діяльності, обумовлююча актуальну, безпосередню готовність її носія до прояву творчої активності, у відповідному виді діяльності; актуальна креативність – досить суб'єктивна умова творчості. Таким чином, потенційна креативність – креативність в можливості. Можливо виділяти окремі категорії людей на основі їх компетентності, сприйнятливості до нововведень – ступеня випередження інших членів даного співтовариства в сприйнятті нововведень. Процес їх сприйняття в значній мірі залежить від характеристик інноваторів,

таким людям давалися різні звання, тобто здійснювалася спроба класифікації. Сьогодні найбільш широко прийнята наступна класифікація:

- 1) новатори;
- 2) ранні реалізатори;
- 3) рання більшість;
- 4) пізня більшість;
- 5) коливні.

Новатори характеризуються авантюрним духом, схильністю до ризику, азарту; вони прагнуть випробувати будь-яке нововведення (нову ідею, метод, продукт і т.д.); вони завжди відкриті новому, витягують нове шляхом спілкування з локальними групами. Їх авантюрна природа може бути вирішальним фактором для майбутніх нововведень в освітньому закладі.

Ранні реалізатори. Вони формують основний контингент «лідерів» тих чи інших новаторських напрямів, думок: саме до них найчастіше звертаються за порадою і консультацією. Вони зважують свої дії, тому цінуються, як розумні реалізатори.

Рання більшість. Суб'єкти цієї групи вільно спілкуються з першими групами, але рідко виступають у ролі лідерів. Вони являють собою дуже значну частину (близько 34%). Їм потрібно більше часу для прийняття рішення про впровадження нововведень, вони не хочуть ні виступати вперед, ні плентатися в хвості у інших, вони охоче йдуть за іншими в процесі сприйняття нововведень.

Пізня більшість. За складом характеру – це скептики. Вони освоюють нововведення, як «середні» суб'єкти, в результаті оцінки власних потреб у них, а також під тиском соціального середовища. Через скептичність вони не освоюють нововведення до тих пір, поки не утворюється велика кількість груп і суспільство не, почне ясно висловлюватися на користь певного нововведення.

Коливні – представники традиційної, консервативної орієнтації, вони

останні, хто сприймає нововведення і найчастіше можуть відмовитися від нього. Орієнтуються на минуле.

Така класифікація цілком підходить для дослідження інноваційної діяльності викладачів.

Процес освоєння компетенцій викладачами проходить по-різному. Рівень успішності, ефективності діяльності, її якість і результати, рутинний або творчий характер цієї діяльності – все це, в остаточному підсумку, характеристики різних рівнів освоєння діяльності.

Лінія розвитку діяльності індивідуума може бути представлена у вигляді такої схеми: наслідування-копіювання, творче наслідування, копіювання творчості, справжня творчість.

Проблема співвідношення наслідування і творчості особливо яскраво проявляється в діяльності початківців, молодих викладачів. Їх творча діяльність має переважно наслідувальний характер. Потенційна креативність послідовно перетворюється в актуальну через механізм наслідування. Таким чином; креативність розвивається від наслідування-копіювання через творче наслідування і копіювання творчості.

Перехід активності педагога на все більш високий рівень породжує перспективу вдосконалення діяльності і характеризує освоєння стратегії організації компетентного навчання.

Механізм розвитку креативності викладача можна відзначити таким чином: на першому етапі відбувається знайомство педагога з різними варіантами (альтернативами) здійснення компетентної діяльності. На наступному етапі викладач проробляє відібрані компетентності і пропускає їх через себе, перевіряє їхню відповідність у дії за рахунок посилення власної особистості, привнесення елементів новизни й оригінальності. Таким чином, креативність розвивається в процесі засвоєння того, що вже було накопичено, а

потім здійснюється зміна, перетворення існуючого досвіду.

Це і є шлях до технологічної компетентності викладача спеціальних дисциплін, а саме, для нашого спеціалізованого будівельного закладу, що складає суть і динаміку його компетентної діяльності.

Масовий педагогічний досвід – це типовий досвід роботи, який характеризує досягнутий рівень практики навчання, виховання і реалізації в ній досягнень педагогічної науки. До передового досвіду відносять тільки таку практику, що містить у собі елементи творчого пошуку, новизни, оригінальності, то, що інакше називається новаторством.

Між простою майстерністю і новаторством часто буває важко провести грані тому що, опанувавши відомими принципами і методами, викладач, звичайно, не зупиняється на досягнутому. Знаходячи і використовуючи всі нові і нові оригінальні прийоми викладач-майстер поступово стає справжнім новатором.

Педагогічна майстерність і педагогічна творчість тісно зв'язані, але не тотожно. Тут можливі різні їхні відносини, наприклад, і такі: майстерність без схильності до нових рішень і творчість, як наслідок дефіциту загальновідомих рішень при недостатній майстерності (у молодого викладача).

Новаторство і компетентність в педагогіці зв'язано з відкриттями, їхні автори затверджують ідеї, здатні перетворити педагогічну дійсність. Компетентно працюючі викладачі – це, в якійсь мірі, винахідники, вони розробляють і впроваджують нові елементи педагогічних систем. Ще більш масовий рух – педагогічне раціоналізаторство, що втілюється в удосконаленнях, зв'язаних з модернізацією й адаптацією до конкретних умов.

Підводячи підсумок розгляду креативності викладача та його вплив на розвиток технологічної компетентності у будівельній галузі, слід зазначити, що будь-яке їх співвідношення, має різну цінність у забезпеченні ефективності

компетентної діяльності, має потребу в специфічній корекції в педагогічному процесі. На мій погляд, доцільно провести діагностику індивідуальних особливостей мотивації і рівня креативності викладача, щоб потім можна було здійснити прогноз рівня і характеристики майбутньої компетентної діяльності у будівельному напрямку.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Матеріали

Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

(19 листопада 2020 року, м. Біла Церква)

Редакційна колегія:

Єрмоленко А.Б., завідувач кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін БІНПО, кандидат політичних наук, доцент;

Кулішов В.С., доцент кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін БІНПО, кандидат педагогічних наук;

Шевчук С.С., старша викладачка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін БІНПО